

การศึกษานวัตกรรมที่ผสมผสานเครื่องจักรสานไม้ไผ่กับวัสดุบรรจุภัณฑ์
สำหรับบรรจุสบู่

STUDY AND DEVELOPMENT OF PRODUCING
BAMBOO WICKERWORK FOR SPA

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนการศึกษาด้านศิลปกรรมศาสตร์ สาขาวิชาศิลปกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

สาขาวิชาเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

วิทยาลัยช่างศิลป์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2548

ISBN 974 - 15 - 1836 - 2

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

การศึกษาและพัฒนาเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์
สำหรับธุรกิจสปา

STUDY AND DEVELOPMENT OF PRODUCING
BAMBOO WINCKERWORK FOR SPA

ชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์

CHOMKWAN BUDVIENGPAN

ฉพ.
๖๕๑๖๘๗
๖๖๔๘

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 60497
วัน,เดือน,ปี - ๓ ก.ค. 2549

b. 11533468
i.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2548

ISBN 974-15-1838-2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**STUDY AND DEVELOPMENT OF PRODUCING
BAMBOO WINCKERWORK FOR SPA**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF SCIENCE IN INDUSTRIAL EDUCATION
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG
2005
ISBN 974-15-1838-2**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2005

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาและพัฒนารูปแบบเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภท
บรรจุภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา

นักศึกษา

นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์

รหัสประจำตัว

43064816

ปริญญา

ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

พ.ศ.

2548

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ อุดมศักดิ์ สารินุตร

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุขสังข์

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนารูปแบบเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา มีวัตถุประสงค์ เพื่อออกแบบและพัฒนาเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา และทดสอบหาประสิทธิภาพเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา และมีสมมติฐานการวิจัย คือ บรรจุภัณฑ์เครื่องจักรสานไม้ไผ่ที่พัฒนาขึ้นใหม่ตรงตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มผช. 40/2546)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างในการสอบถามความคิดเห็นทั้งหมด 62 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ประกอบการธุรกิจสปาซึ่งแยกตามประเภทของธุรกิจ 3 ประเภท ได้แก่ โฮเต็ลและสปา รีสอร์ท เคย์สปา และเคสดีเนชั่นสปา จำนวน 32 คน และผู้บริโภคที่ใช้เครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ในธุรกิจสปา จำนวน 30 คน

จากงานวิจัยพบว่า

1. รูปแบบเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา มีลักษณะ โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ เป็นรูปทรงกระบอก ฐานวงรี การผลิตเป็นแบบ 2 ชั้น คือ โครงสร้างหลัก และฐานบรรจุภัณฑ์ ลักษณะโครงสร้างเป็นแบบมูลี่ ลักษณะโปร่ง มองเห็นสินค้าภายในได้ เจาะช่องสำหรับบรรจุผลิตภัณฑ์ และสานด้วยลายขัดแตะ ที่มีลวดลายกลมกลืนกับส่วนโค้ง ส่วนฐานบรรจุภัณฑ์สานลายสอง ยึดด้วยการพันหวาย มีความแข็งแรง และมีเอกลักษณ์โดยสานสัญลักษณ์รูปใบไผ่บริเวณด้านหน้าผลิตภัณฑ์

2. เครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปาที่พัฒนาขึ้นใหม่มีประสิทธิภาพตรงตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มผช. 40/2546) อยู่ในระดับดีมาก

Thesis Title	Study and development of styles's producing bamboo wickerwork packaging for SPA
Student	Ms.Chomkwan Budviegpan
Student ID.	43064816
Degree	Master of Science in Industrial Education
Programme	Industrial Design Technology
Year	2005
Thesis Advisor	Associate Professor Udomsak Saributr
Thesis Co-Advisor	Assistant Professor Dr.Nirat Soodsang

ABSTRACT

The purposes of this research were to study styles, Design and producing, test of physical.

The Samplings which used in research, had selected sampling 62 persons for taste of questionnaires. The samples of this study were 2 groups; the first is SPA business group assigned into types of business were hotel & resort spa, day spa and destination spa. The customers who used products of SPA assigned into general customers 32 persons and seller 30 persons. The data were collected through the physical test of bamboo wickerwork evaluated by the questionnaires and the experts about SPA bamboo wickerwork packaging styles in structure, beauty, and safety by percentage.

The research finding indicated that:

1. The style of producing bamboo wickerwork packaging for SPA has eclipse base and cylinder form, separate into 2 pieces as main structure and base. The construction characteristic look like open form of a loose bamboo curtain containing SPA product inside. The wattle plaiting on main structure and base strongly stick together by rattan. The Uniqueness is defined by the craving bamboo leaf, made by bamboo, in front of the product.

2. The research from the experts indicated the level of satisfaction of ability bamboo wickerwork design by the test of community product standards the kind of bamboo wickerwork were excellent.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ อุดมศักดิ์ สาริบุตร อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุดสังข์ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม และท่านคณะกรรมการรองศาสตราจารย์ สถาพร ศิริบุญมี ณ ชุมแพ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม และดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ตลอดจนได้รับการปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ปัญญา ภูเพ็ชร์ และคณะอาจารย์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกๆ ท่าน สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม ที่ให้คำปรึกษาร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ และให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่องจนสำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไข เพื่อปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ และผู้กลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอขอบพระคุณกลุ่มหัตถกรรมชุมชนบ้าน โนนสวรรค์ อำเภอโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น ที่ให้ความร่วมมือร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้ข้อมูลต่างๆ เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณทุกคนในครอบครัวที่ให้ความอุปการะ ช่วยเหลือ และเพื่อนทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจ

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพยิ่ง

ชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญตาราง.....	VI
สารบัญภาพ.....	VII
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	3
1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 หัตถกรรมไทย.....	7
2.2 เครื่องจักสาน.....	10
2.3 การจัดตั้งองค์การ.....	26
2.4 สป่า.....	32
2.5 มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน.....	47
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
3.2 ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์.....	52
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	54
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
4.1 ผลการออกแบบและพัฒนารูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่.....	58
4.2 สรุปผลการประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่.....	61
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ	63
5.1 สรุปผลการวิจัย	63
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	67
5.3 ข้อเสนอแนะ	68
บรรณานุกรม	69
ภาคผนวก	71
ภาคผนวก ก แบบสอบถามความคิดเห็นเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับ ธุรกิจสปา.....	73
สรุปผลการแสดงความคิดเห็นเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับ ธุรกิจสปา.....	77
ภาคผนวก ข แบบทดสอบประสิทธิภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มผช.40/2546)	82
ภาคผนวก ค แบบขอหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ.....	88
แบบขอหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย.....	92
ประวัติผู้เขียน.....	103

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ต่อผลงานการออกแบบเกี่ยวกับรูปแบบของ เครื่องจักสาน ไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา โดยผู้เชี่ยวชาญ (N=5).....	59
4.2 การให้คะแนนมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสาน ไม้ไผ่ (มผช.40/2546) (N=5)	61
6.1 ลักษณะทั่วไปของเครื่องจักสาน ไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา	75
6.2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N=62).....	77
6.3 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องจักสาน ไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ ด้านโครงสร้าง (N=62).....	79
6.4 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องจักสาน ไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ ด้านความงาม (N=62)	80
6.5 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องจักสาน ไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ ด้านความปลอดภัย (N=62) .	81
6.6 หลักเกณฑ์การให้คะแนนมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสาน ไม้ไผ่ (มผช.40/2546)	86

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 เครื่องจักรสานรูปทรงกระบอก.....	17
2.2 เครื่องจักรสานรูปทรงกรวย.....	17
2.3 แสดงการถักน้ำหนักในภาชนะจักสาน.....	18
2.4 ลายขัด.....	20
2.5 ลายทแยง.....	20
2.6 ลายขด.....	21
2.7 ลายอิสระ.....	22
2.8 ลายเฉลว.....	23
2.9 รูปแบบบรรจุภัณฑ์สปาในปัจจุบัน.....	45
2.10 ผลิตภัณฑ์ทั่วไปที่ใช้ในสปา.....	46
4.1 รูปทรงเครื่องจักสาน.....	58
4.2 ภาพร่างต้นแบบผลิตภัณฑ์.....	60
5.1 ต้นแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา.....	66

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทย มีความผูกพันกับวิถีชีวิตของชาวชนบทมานาน เนื่องจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติตามสภาพภูมิศาสตร์ และการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่มีอยู่มากทำให้เกิดการสร้างเครื่องมือ เครื่องใช้ที่ทำขึ้นจากวัสดุพื้นบ้าน ที่สามารถผลิตขึ้นใช้เองเป็นส่วนมาก โดยใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลักสืบทอดมาเป็นเวลายาวนาน ดังนั้นเครื่องจักสานจึงเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่สนองความต้องการในชีวิตประจำวันอย่างแพร่หลาย อาทิเช่น ผลิตเพื่อใช้สอยในครัวเรือน เช่น การทอผ้า การทำภาชนะจากเครื่องปั้นดินเผา การทำจักสานต่างๆ ไว้ใช้ภายในบ้าน เป็นต้น เนื่องจากผลิตภัณฑ์เป็นวัสดุที่ได้จากการหาจากท้องถิ่น งานหัตถกรรมจึงลงความสำคัญในการแสดงออกถึงศิลปะที่แฝงไว้ด้วยวิถีความเป็นอยู่ วัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น หัตถกรรมแต่ละประเภทมีหน้าที่ใช้สอยแตกต่างกันไป เช่น หัตถกรรมเครื่องจักสาน ที่สามารถใช้เป็นบรรจุภัณฑ์สำหรับการบริโภค ภาชนะเครื่องตวง เครื่องเรือน การดักจับสัตว์ หรือความเชื่อ ประเพณี ศาสนา เป็นต้น (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2332 : 15)

เมื่อประเทศมีความเจริญทำให้ติดต่อค้าขายกันมากขึ้น การทำหัตถกรรมจึงกลายเป็นอาชีพอย่างหนึ่งที่สำคัญในการทำรายได้ให้แก่ครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ชนิดและประเภทของหัตถกรรมได้ขยายตัวออกไปจากการทำเฉพาะหัตถกรรมพื้นบ้านมาเป็นหัตถกรรมใหม่ๆ ผสมผสานให้เข้ากับยุคสมัยเพื่อสนองความต้องการของตลาด ซึ่งการทำหัตถกรรมหลายประเภทได้นำเครื่องทุนแรงมาใช้ และสามารถขยายการผลิตออกไปเป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อม และขนาดกลาง ทำให้ผลิตได้ครั้งละมากๆ จนสามารถส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ นำรายได้เข้าประเทศปีละหลายหมื่นล้านบาท จะเห็นได้จากสถิติส่งออกสินค้าหัตถกรรมไทย ในปี 2545 กรมส่งเสริมการส่งออก สรุปตลาดการส่งออกของประเทศไทยในสหรัฐว่า สินค้าประเภทเครื่องจักสาน สหรัฐนำเข้าสินค้าจากทั่วโลกมีมูลค่า 323.94 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยนำเข้าจากไทยมีมูลค่า 1.48 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งนำเข้าจากไทยเป็นอันดับ 9 รองจากจีน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ไต้หวัน อินเดีย ฮองกง เกาหลี แคนาดา ตามลำดับ (กรมส่งเสริมการส่งออก. 2546 : เอกสารอัดสำเนา)

นอกจากนี้งานหัตถกรรมพื้นบ้าน ยังเป็นการลดการอพยพแรงงานในท้องถิ่นเข้ามาสู่เมืองหลวง ทำให้เกิดการกระจายรายได้สู่ภูมิภาค อันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศให้เติบโตยั่งยืน ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่วัสดุในท้องถิ่น และช่วยสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีของไทยที่แสดงออกมาในรูปของงานหัตถกรรมอีกด้วย การผลิตซึ่งเป็นงานกึ่งหัตถกรรมช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลิตภัณฑ์นั้นๆ ลักษณะงานเช่นนี้เป็นที่นิยมมากในยุโรป กล่าวคือเป็นของที่มีชิ้นเดียว มีคุณค่า และออกแบบบางสิ่งให้แตกต่างไปจากเดิม เช่น การตกแต่งแต่เพียงเล็กน้อยด้วยลายเส้นหรือสี ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ (Identity) ของตนได้ แนวความคิดของการนำงานลักษณะ Handy Craft มาผสมผสาน เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีคุณลักษณะโดดเด่นเฉพาะตัว (Uniqueness) และยังทำให้ผลิตภัณฑ์มีความยืดหยุ่นต่อรสนิยมส่วนตัวของกลุ่มเป้าหมายด้วย (Curro Claret Marti. 2547) [internet]

ในการพัฒนาเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์เหล่านี้จะต้องพัฒนาตั้งแต่ วัตถุดิบ คุณภาพ รูปแบบ เทคนิค กรรมวิธีการผลิต การรวมกลุ่ม การประชาสัมพันธ์ ตลอดจนพัฒนาจิตสำนึกของผู้ผลิตอุตสาหกรรม หัตถกรรมพื้นบ้านเป็นแหล่งอาชีพเสริมที่สำคัญของชาวชนบทที่สมควรจะได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนอย่างจริงจัง ซึ่งกรมส่งเสริมการส่งออกได้มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าหัตถกรรม ในภูมิภาค ได้แก่ การพัฒนาด้านรูปแบบโดยสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และจัดแสดงนิทรรศการสินค้า รวมถึงการจำหน่ายสินค้า OTOP หรือสินค้า “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ด้วย ส่วนสินค้าประเภทเครื่องสำอางเครื่องใช้ส่วนบุคคลเป็นสินค้าที่กำลังมาแรง เนื่องจากผู้บริโภคหันมาสนใจกับการดูแลสุขภาพและผิวพรรณของตนเองมากขึ้น ซึ่งสินค้าในหมวดนี้ ได้แก่ สบู่ ครีมหาผิว ยาล้างหน้า แชมพู ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้แพร่หลายในธุรกิจที่กำลังเป็นที่นิยมอย่างยิ่งในปัจจุบัน คือ สปาไทย สาเหตุเนื่องจาก ประเทศไทยตั้งแต่ในอดีตมีการนวดโดยใช้สมุนไพรจากภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อการรักษาโรคหรือเพื่อบำรุงรักษาสุขภาพ สืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน การเข้ารับบริการสปายังคงให้ผู้ใช้บริการสปารู้สึกผ่อนคลาย และได้ดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะสุขภาพสตรีที่ให้ความสนใจอย่างมาก อีกทั้งการทำสปาไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่มาก ก็สามารถทำห้องนวดตัว และอบตัวได้ และใช้เวลาไม่นาน ลูกค้าสามารถหมุนเวียนเข้าใช้บริการได้ตลอดเวลา (วนิษา หงสกุล. 2546 : 44-49)

ธุรกิจสปาไทยในปัจจุบันกำลังได้รับความนิยม และมีอัตราการขยายตัวทางธุรกิจที่รวดเร็ว ธุรกิจสปานอกจากจะนำเงินตราเข้าประเทศแล้ว ยังก่อให้เกิดประโยชน์ ช่วยเพิ่มพูนรายได้ สร้างจุดขาย และส่งผลถึงการขยายตลาดให้กับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้ในการบำบัดเสริมความงามและสินค้าอื่นๆ ที่ใช้ในสปาเพิ่มเติมด้วย เพื่อส่งเสริมให้มีการเปิดสปาไทยในตลาดเอเชีย ยุโรป ตะวันออกกลาง สหรัฐอเมริกา และแคนาดา ผลักดันและส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางธุรกิจสปาของเอเชีย หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และสมาคมสปายังสนับสนุนการพัฒนามาตรฐานการให้บริการที่เป็นสากล ทั้งสถานที่ การให้บริการ และบุคลากรตามมาตรฐานของ International Spa Association (ISPA) ซึ่งเป็นองค์กรระดับโลก ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างจุดเด่นให้สปาไทยสามารถสะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทยที่มีมาตรฐานระดับสากล (กรมส่งเสริมการส่งออก. 2547 : เอกสารอัดสำเนา)

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับใช้ในสปาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) โลกแห่งการสื่อสารที่ทุกคนสามารถเชื่อมโยงข้อมูล และความรู้อย่างทั่วถึงกันหมด ทำให้เกิดแนวความคิดในการออกแบบต่างๆ มากมาย นอกจากนี้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้เผยแพร่ให้ผู้อื่นใช้โดยไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สินค้าต้องมีความหลากหลาย มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และติดตามสถานการณ์ข่าวสารด้านกฎระเบียบและมาตรการต่างๆ ด้วย และจากการสำรวจทัศนคติของผู้บริโภคในปัจจุบัน ผู้บริโภคจะคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ในการเลือกซื้อสินค้า ได้แก่ สินค้านั้นต้องช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างความพึงพอใจ ผ่อนคลาย ให้ความบันเทิง เสริมสร้างให้บ้านมีความสวยงามยิ่งขึ้น และเพื่อการศึกษาได้อีกด้วย (ชัยวัฒน์ เจริญเกษมสุข. 2545 : เอกสารอัดสำเนา)

ดังนั้นแนวทางการกำหนดรูปแบบของบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา จึงได้นำเอาคุณค่าของเครื่องจักสานทั้งที่เกิดจากประโยชน์ใช้สอย และคุณค่าทางความงามและศิลปะ (วิบูลย์ ธีสุวรรณ. 2332 : 126) มาออกแบบและสร้างเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปาผสมผสานกัน สะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้อย่างเหมาะสม สอดคล้อง และใช้หลักการเดิมมาออกแบบและสร้างบรรจุภัณฑ์เพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพให้ตรงตามมาตรฐาน เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นมีคุณภาพสู่มาตรฐานระดับสากล ที่ทำให้เกิดการกระจายรายได้สู่ภูมิภาคทั้งยังเป็นอาชีพอย่างหนึ่งที่สำคัญในการทำรายได้ให้แก่ครอบครัวเพิ่มมากขึ้นด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบและพัฒนาเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา
2. เพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา

1.3 สมมติฐานการวิจัย

เครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา มีประสิทธิภาพตรงตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มผช. 40/2546) อยู่ในระดับดีมาก

1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดของ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2532 : 126-135) เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนารูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา โดยใช้หลักการการประเมินจากคุณค่าของเครื่องจักสานอยู่ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. คุณค่าที่เกิดจากประโยชน์ใช้สอย (Functional Value)
2. คุณค่าทางความงามและศิลปะ (Aesthetic Value and Artistic Value)

แบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านโครงสร้าง ความงาม และความปลอดภัย ของเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา โดยใช้แนวทางของ ชีระชัย สุขสด (2544 : 88) เกี่ยวกับหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณสมบัติที่ดี ควรมีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึง 3 ประการ คือ

1. ด้านโครงสร้างความแข็งแรง
2. ด้านรูปทรงความสวยงาม
3. ด้านความปลอดภัยและการบำรุงรักษา

การพัฒนาเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์นั้นต้องพัฒนาตั้งแต่ วัตถุดิบ คุณภาพ รูปแบบ เทคนิค กรรมวิธีการผลิต การรวมกลุ่ม การประชาสัมพันธ์ ตลอดจนพัฒนาจิตสำนึกของผู้ผลิต อุตสาหกรรม หัตถกรรมพื้นบ้านเป็นแหล่งอาชีพเสริมที่สำคัญของชาชนบท เพื่อใช้สอยในการอุปโภคบริโภค ดังนั้นการสร้างสรรค้อย่างพิถีพิถันประณีต สามารถทำให้งานศิลปหัตถกรรมนั้นมีค่าด้วย (กรมส่งเสริมการส่งออก. 2547 : เอกสารอัดสำเนา)

การทดสอบหาประสิทธิภาพบรรจุภัณฑ์ใช้เกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มผช. 40/2546) (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. 2548) [internet] ดังนี้

1. ลักษณะทั่วไป
2. เส้นตอก
3. สวดลาย
4. สี
5. การประกอบด้วยวัสดุอื่น
6. การเคลือบเงา
7. การใช้งาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วยผู้ประกอบการธุรกิจสปา ผู้ผลิต ผู้บริโภคที่ใช้เครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา

1.5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่ 1 ได้แก่ ผู้ประกอบการในธุรกิจสปาโดยแบ่งแยกตามประเภทของธุรกิจสปา ที่พบเห็นกันได้ทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ได้แก่

1. โฮเทลและรีสอร์ทสปา (Hotel & Resort Spa) เป็นสปาที่ตั้งอยู่ในโรงแรมหรือรีสอร์ท ที่ให้บริการทางสปา เป็นส่วนหนึ่งของการให้บริการด้านต่างๆ

2. เดย์สปา (Day Spa) เป็นสปาที่ให้บริการเพื่อเสริมความงาม และการผ่อนคลาย โดยใช้เวลาเพียง 2-3 ชม. หรือเต็มวัน สปาในลักษณะนี้จะตั้งอยู่ในสถานออกก่าลัง โรงแรม ศูนย์การค้า

3. เดสติเนชันสปา (Destination Spa) เป็นลักษณะของโรงแรมหรือรีสอร์ทสุขภาพ ที่มีวัตถุประสงค์ในการให้บริการแก่ลูกค้าที่ต้องการมาใช้บริการที่เกี่ยวกับสปาโดยเฉพาะ และเป็นรูปแบบของสปาที่สมบูรณ์แบบที่สุด

หรือกลุ่มลูกค้าที่เป็นคนกลางหรือตัวแทนจำหน่าย ได้แก่ คนกลางประเภทต่างๆ บริษัทตัวแทนจำหน่ายหรือผู้ค้าส่งในกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ๆ มีวัตถุประสงค์ในการซื้อหรือสั่งผลิตเพื่อนำไปจำหน่ายต่ออีกทอดหนึ่ง จำนวน 32 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 ได้แก่ กลุ่มลูกค้าทั่วไป คือ บุคคลทั่วไปที่สนใจงานหัตถกรรมหรือเกี่ยวข้องกับบรรจุภัณฑ์ ที่มีวัตถุประสงค์ในการซื้อเพื่อนำไปใช้ประโยชน์หรือเป็นของฝากที่ระลึก จำนวน 30 คน

1.5.2 ตัวแปรที่ศึกษา

1.5.2.1 ประสิทธิภาพเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย

1.6.1 หัตถกรรม หมายถึง สิ่งประดิษฐ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยมือเป็นสำคัญ มีรูปแบบเรียบง่าย เพื่อใช้เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต

1.6.2 เครื่องจักสานไม้ไผ่ หมายถึง บรรจุภัณฑ์ที่ทำขึ้นจากวิธีการ จัก สาน โดยการถัก ทอ จากวัสดุไม้ไผ่

1.6.3 บรรจุภัณฑ์ หมายถึง เครื่องจักสานไม้ไผ่ สำหรับใช้เป็นบรรจุภัณฑ์ของหม้อต่างๆ ในธุรกิจสปา

1.6.4 การออกแบบ หมายถึง การกำหนดแนวทางการสร้างบรรจุภัณฑ์ขึ้นมาใหม่ โดยใช้หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์

1.6.5 การพัฒนา หมายถึง การศึกษาเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงด้านรูปแบบ โครงสร้าง ของบรรจุภัณฑ์ให้ตรงตามมาตรฐาน

1.6.6 การบำรุงรักษา หมายถึง การดูแลรักษาและทำความสะอาด รวมถึงการซ่อมแซม ในกรณีเกิดการชำรุดเสียหายของบรรจุภัณฑ์

1.6.7 ประโยชน์ใช้สอย หมายถึง ลักษณะการใช้งานภายในของบรรจุภัณฑ์ที่สามารถใช้งานได้ตรงตามความต้องการในการบรรจุผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในธุรกิจสปา

1.6.8 ความงามและศิลปะ หมายถึง ลักษณะภายนอกของบรรจุภัณฑ์ที่มีรูปทรง โครงสร้าง และลวดลายที่มีความกลมกลืนกันเป็นอย่างดีมีการแสดงออกทางอารมณ์และศิลปะประกอบเป็นรูปทรง โครงสร้าง และลวดลาย ที่เหมาะสมลงตัวและมีความงามที่เรียบง่าย มีลักษณะของความสมดุลในลักษณะกลมกลืนกับสัดส่วนและขนาด

1.6.9 ธุรกิจ หมายถึง รูปแบบของการจัดตั้งองค์กร ที่เป็นระบบของการทำงานของมนุษย์ โดยการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และความสัมพันธ์ในการทำงาน เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายเดียวกัน

1.6.10 สปา หมายถึง สถานบริการเพื่อสุขภาพหรือสถานพยาบาลที่มีการปฏิบัติต่อร่างกาย เพื่อสุขภาพ การใช้น้ำเพื่อสุขภาพ ให้ความสำคัญต่อความสมดุลของร่างกายและจิตใจ โดยมีการให้คำแนะนำตามหลักวิชาการ ที่ได้ดำเนินการเป็นธุรกิจอยู่ในประเทศไทยเท่านั้น

1.6.11 ประสิทธิภาพ หมายถึง มาตรฐานผลิตภัณฑ์ของเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ ที่ประกอบด้วยคุณลักษณะ ดังนี้ ลักษณะทั่วไป เส้นดอก ลวดลาย สี การประกอบด้วยวัสดุอื่นและการเคลือบเงา

1.6.12 มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มผช. 40/2546) หมายถึง มาตรฐานที่ครอบคลุมผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ที่ทำจากไม้ไผ่ชนิดที่เหมาะสม สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวก ในประเภทที่เป็นของใช้ทั่วไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินงานวิจัยเรื่อง การศึกษาและพัฒนาเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา ผู้วิจัยได้ค้นคว้า และรวบรวมเอกสารต่างๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างบรรจุภัณฑ์ไม้ไผ่ มีรายละเอียดดังนี้

- 2.1 หัตถกรรมไทย
- 2.2 เครื่องจักสาน
- 2.3 การจัดตั้งองค์การ
- 2.4 สปา
- 2.5 มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 หัตถกรรมไทย

หัตถกรรมไทย ถือเป็นการเริ่มต้นของมนุษย์ในการใช้ฝีมือ ภูมิปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างงานหัตถกรรมไทยให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย และสภาพการดำรงชีวิต โดยการถ่ายทอดความรู้กันภายในครอบครัวจากบรรพบุรุษ โดยตรง มีกระบวนการผลิตที่เรียบง่าย นำวัสดุจากท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2533 : 109)

หัตถกรรมพื้นบ้านที่ได้นำมาศึกษานี้ มีความหมายถึง งานหัตถกรรมที่ผลิตโดยชาวบ้านหรือช่างพื้นบ้านในท้องถิ่นชนบท ที่มีรูปลักษณะเอกลักษณ์เป็นไปตามถิ่นกำเนิดของแต่ละท้องถิ่นนั้น โดยยึดหลักในการใช้วัสดุในท้องถิ่นของตนเองเป็นส่วนใหญ่

การผลิตหัตถกรรมส่วนใหญ่ มุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอยในการดำรงชีวิตตามสภาพแวดล้อมเป็นหลัก โดยมีความสอดคล้องกับรสนิยมการดำเนินชีวิตของกลุ่มชนเชื้อสายดั้งเดิม วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี การตั้งถิ่นฐาน และอุปนิสัยของคนในท้องถิ่นนั้นๆ

(วิวัฒน์ชัย บุญยศศักดิ์. 2533 : 22)

สินค้าหัตถกรรม หมายถึง สิ่งที่ต้องใช้ฝีมือในการประดิษฐ์และมีความงามด้านศิลปะแฝงอยู่ โดยอาจใช้เครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องทุ่นแรง ช่วยในการผลิตด้วยก็ได้ (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม : 2539)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.1 คุณค่าและความสำคัญของหัตถกรรม

หัตถกรรมไทยเป็นงานศิลปะหัตถกรรมที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก บ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองของวัฒนธรรมประจำชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการรู้จักทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยขึ้นเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวัน เช่น การสานเสื่อกระจูดเพื่อปูนั่ง หรืออนตะกร้า กระจาด กระบุง สำหรับใส่สิ่งของต่างๆ เครื่องปั้นดินเผาใช้เป็นที่ภาชนะหุงต้ม หรือใส่สิ่งของ หรืออาหาร การทอผ้าเพื่อนุ่งห่ม เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา เช่น พิธีเข้าพรรษา พิธีแต่งงาน พิธีสงกรานต์ ฯลฯ (วิบูลย์ ลีสุวรรณ. 2533 : 114)

งานหัตถกรรมพื้นบ้านแบ่งออกได้เป็น 16 ประเภท ได้แก่ ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า ผลิตภัณฑ์จักสาน ไม้ไผ่และหวาย ผลิตภัณฑ์เครื่องรัก ผลิตภัณฑ์เส้นใยพืช ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา เครื่องโลหะ เครื่องไม้ เครื่องหนัง อัญมณีและเครื่องประดับ ผลิตภัณฑ์กระดาษ ดอกไม้ประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ผลิตภัณฑ์เปลือกหอย ผลิตภัณฑ์เขาสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากกระดูกสัตว์ ผลิตภัณฑ์หิน

ในประเทศไทยมีหลักฐานยืนยันได้ว่า เมื่อประมาณ 3,000 ปีมาแล้ว มีการทำหัตถกรรมขึ้นใช้เอง คือ พบเครื่องมือกะเทาะ ขวาน และภาชนะเครื่องดินเผาที่ผิวนอกเป็นรอยจักสาน ตลอดจนเศษผ้า ดินอยู่กับกำไรสำริดที่บ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี (วิบูลย์ ลีสุวรรณ. 2539 : 31) แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณประเทศไทยในปัจจุบันมีการทำหัตถกรรมขึ้นใช้เองแล้ว

หัตถกรรมจึงมีบทบาทในการดำรงชีวิตของมนุษย์ตลอดจนบทบาททางเศรษฐกิจและการเมืองที่รวมเป็นอาณาจักรในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย โดยเฉพาะในสมัยอยุธยา ประมาณ 400 ปีเศษ มนุษย์ได้สร้างงานหัตถกรรมเพื่อประโยชน์ใช้สอยในการดำรงชีวิตและยังเกี่ยวข้องกับขนบประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา และสังคมตลอดจนการใช้เป็นเครื่องราชบรรณาการของพระมหากษัตริย์ในต่างอาณาจักรเพื่อเป็นการเจริญสัมพันธไมตรีทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมืองอีกด้วย

ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยมีการทำมานาน แต่เดิมผลิตเพื่อใช้สอยในครัวเรือน เช่น การทอผ้า การทำภาชนะจากเครื่องปั้นดินเผา การทำจักสานต่างๆ ไว้ใช้ภายในบ้าน เป็นต้น วัสดุที่ใช้ในการทำมาจากท้องถิ่น โดยใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลักสืบทอดมาเป็นเวลาช้านาน งานหัตถกรรมจึงคงความสำคัญในการแสดงออกถึงศิลปะที่แฝงไว้ด้วยวิถีความเป็นอยู่วัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น เมื่อประเทศมีความเจริญติดต่อค้าขายกันมากขึ้น การทำหัตถกรรมจึงกลายเป็นอาชีพอย่างหนึ่งที่สำคัญในการทำรายได้ให้แก่ครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ชนิดและประเภทของหัตถกรรมได้ขยายตัวออกไป จากการทำเฉพาะหัตถกรรม พื้นบ้านมาเป็นหัตถกรรมใหม่ๆ ผสมผสานให้เข้ากับยุคสมัย เพื่อสนองความต้องการของตลาด การผลิตงานหัตถกรรมไทยมีการขยายตัวเป็นระบบ โรงงานอุตสาหกรรมทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ใช้เทคโนโลยีและวิวัฒนาการใหม่ เข้ามาช่วย เพื่อที่จะผลิตได้ในปริมาณมาก และมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานมากขึ้น ส่วนวัตถุประสงค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของการผลิตก็เปลี่ยนไปเช่นกัน ทั้งการใช้สอยและการจำหน่าย จนสามารถส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ นำรายได้เข้าประเทศปีละหลายหมื่นล้านบาท จะเห็นได้จากสถิติส่งออกสินค้าหัตถกรรมไทย ในปี 2531 มีมูลค่าส่งออกจำนวน 37,186 ล้านบาท ได้เพิ่มขึ้นเป็น 75,990 ล้านบาท ในปี 2540 สินค้าหัตถกรรมนอกจากจะมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศซึ่งเป็นการลดการอพยพแรงงานในท้องถิ่นเข้ามาสู่เมืองหลวง ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่วัสดุในท้องถิ่นและช่วยสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีของไทยที่แสดงออกมาในรูปของงานหัตถกรรมอีกด้วย (กรมส่งเสริมการส่งออก. 2545) [internet]

งานหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นงานที่ผู้ผลิตส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิง ใช้เครื่องมือ เครื่องทุ่นแรงในการผลิตแบบง่ายๆ และใช้วัตถุดิบที่สามารถหาได้ในแหล่งผลิตหรือในท้องถิ่นเป็นหลัก โดยทักษะในการผลิตนั้น เป็นความรู้ความสามารถที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ หรือได้รับการอบรมแนะนำจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่ให้การส่งเสริม มีการผลิตในหลายลักษณะตั้งแต่ผลิตคนเดียวแบบอิสระที่ผลิตและจำหน่ายเอง รับจ้างผลิตให้กับนายทุนหรือคนกลาง และผลิตในลักษณะของการรวมกลุ่มแบบธุรกิจชุมชนที่ได้รับการช่วยเหลือส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาชุมชน ซึ่งการผลิตในลักษณะอิสระจะไม่มีระบบการบริหารการจัดการเหมือนกับการผลิตในลักษณะกลุ่ม

งานหัตถกรรมพื้นบ้านมีจุดอ่อน จุดแข็ง และโอกาสดังนี้

จุดแข็ง คือ เป็นงานที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สืบทอดกันมา มีวิธีการผลิตที่เรียบง่ายไม่ซับซ้อน สามารถหาวัตถุดิบในการผลิตได้ในท้องถิ่นที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใช้เงินลงทุน ไม่มากสามารถที่จะพัฒนาขึ้นมาเป็นอาชีพส่งเสริมให้กับชาวชนบท ซึ่งจะช่วยลดการเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่ภูมิภาคเมืองได้

จุดอ่อน คือ กระบวนการผลิตใช้เวลามากไม่ประหยัดแรงงาน ไม่เหมาะสมกับการแข่งขันเชิงธุรกิจ ผู้ผลิตไม่ให้ความสำคัญกับการควบคุมคุณภาพ ขาดแรงจูงใจ ขาดข้อมูลความรู้และความคิดสร้างสรรค์ในการที่จะพัฒนาทางด้านการผลิต และการดำเนินธุรกิจ

โอกาส คือ ความโดดเด่นทางด้านเอกลักษณ์ กระแสความนิยมใช้ของไทย การรักษาสีงแวดล้อม การผลิตเรียบง่ายและลงทุนต่ำ และหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจส่งเสริมกันเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้งานหัตถกรรมพื้นบ้านยังมีโอกาสที่จะพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปอย่างไรก็ตาม ในขณะนี้ถึงแม้ว่าจะมีหน่วยงานต่างๆ ให้การช่วยเหลือส่งเสริมบ้างแล้ว แต่ก็ยังเกิดปัญหาข้อจำกัดต่างๆ เช่น ในด้านการผลิต มีปัญหาการเริ่มขาดแคลนแหล่งวัตถุดิบหรือวัตถุดิบที่มีด้อยคุณภาพ เครื่องมืออุปกรณ์และกรรมวิธีการผลิตยังล้าสมัยทำให้ผลิตได้ช้า ขาดแคลนช่างฝีมือ ขาดความรู้ในการที่จะผลิตผลิตภัณฑ์ให้เกิดรูปแบบใหม่ๆ และมีคุณภาพได้มาตรฐาน ในด้านการตลาดประสบปัญหาการเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ตลาดยังอยู่ในวงแคบเฉพาะกลุ่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้ผลิตขาดความรู้ด้านการตลาดและการจัดการ ขาดแคลนเงินทุนในการขยายการผลิต และในส่วนของหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมก็ยังขาดความรู้และประสบการณ์ด้วยจากปัญหาอุปสรรคดังกล่าว

ดังนั้น การพัฒนาเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์เหล่านี้จะต้องพัฒนาตั้งแต่ วัตถุประสงค์ คุณภาพ รูปแบบ เทคนิคกรรมวิธีการผลิตการรวมกลุ่ม การประชาสัมพันธ์ ตลอดจนพัฒนาจิตสำนึกของผู้ผลิต จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ทดแทนในแหล่งผลิตอื่นๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ อุตสาหกรรมหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นแหล่งอาชีพเสริมที่สำคัญของชาวชนบทที่สมควรจะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจัง เนื่องจากยังประสบปัญหาหลายประการ หากมีการส่งเสริมอย่าง ถูกทิศทางด้วยแผนงานที่ชัดเจน ต่อเนื่อง และครบวงจรภายใต้ความร่วมมืออย่างจริงจังจากทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องช่วยกันทำงานหัตถกรรมพื้นบ้านไทยขยายตัวอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะเป็นหนทาง สำคัญที่จะช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศและรักษาเอกลักษณ์ไทย ลดการอพยพแรงงาน กระจาย รายได้สู่ภูมิภาค อันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศให้เติบโตยั่งยืน (ปริมรัตน์ แจกเพ็ง. 2545) [internet]

จากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจึงจำเป็นต้องศึกษาแนวทางการส่งเสริม และพัฒนาสินค้า หัตถกรรมเพื่อการส่งออก เพื่อที่จะได้แนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา เสนอแนะ แนวนโยบายที่จะปรับปรุงส่งเสริมให้สินค้าหัตถกรรมมีศักยภาพ ในการส่งออกสามารถขยายตลาด ได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการจ้างแรงงาน เพิ่มรายได้ให้ประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

2.2 เครื่องจักสาน

เครื่องจักสาน เป็นการเรียกตามวิธีการที่ทำให้เกิดเครื่องจักสานขึ้น เพราะเครื่องจักสาน ต่างๆ จะสำเร็จรูปร่างที่สมบูรณ์นั้น จะต้องผ่านกระบวนการที่ประกอบขึ้นด้วยการจัก การสาน และการถัก หรือการขัดกันของวัสดุที่ผ่านการกระบวนการเตรียมด้วยการจักเพื่อแปรรูปวัสดุหรือ วัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับการใช้สอย

จัก คือ การนำเอาวัสดุมาทำให้เกิดเป็นเส้น เป็นแฉก หรือเป็นริ้ว เพื่อความสะดวกในการ สาน การจักถือได้ว่าเป็นขั้นตอนของการเตรียมวัสดุให้สอดคล้องกับการใช้สอย

สาน คือ ขบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ที่นำวัสดุธรรมชาติมาทำประโยชน์ โดยใช้ความคิดและฝีมือเป็นหลัก การสานในยุคแรกจะใช้วิธีการสานในแนวราบโดยใช้วัสดุขัดกัน ไปมาอย่างง่าย ๆ เรียกว่าลายขัด เป็นการยกขึ้นเส้นหนึ่งและกดลงเส้นหนึ่งให้ขัดกัน

ถัก เป็นกระบวนการประกอบที่ช่วยให้เครื่องจักสานสมบูรณ์ ใช้วัสดุที่เป็นเส้นอ่อน และมีความยาวพอสมควร ใช้ถักยึดโครงสร้างภายนอกให้ติดกับผืนนั่งของเครื่องจักสาน เช่น การถักขอบ การถักหูภาชนะ หรือถักโครงภาชนะต่างๆ บางครั้งอาจเรียกว่า การผูก ซึ่งจะมีลักษณะเฉพาะของ การถักแต่ละแบบเช่นเดียวกับแบบของลายสาน เช่น ลายถักหัวแมลงวัน สันปลาช่อน เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องจักสานในประเทศไทยในปัจจุบัน เกิดขึ้นตามความจำเป็นในการดำรงชีวิตที่มีผลจากแรงผลักดัน 3 ประการ (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2542 : 15-21) คือ

1. ความจำเป็นในการดำรงชีวิต ซึ่งเครื่องจักสานเข้ามามีส่วนสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในชนบทอย่างมาก ในแทบทุกภาคของประเทศยังมีการทำเครื่องจักสานขึ้นจากวัสดุต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น กระจูด หวาย ไม้ไผ่ เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นของใช้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตที่ขาดเสียมิได้ เครื่องจักสานที่สร้างขึ้นในท้องถิ่นต่างๆ นั้น สามารถจำแนกเป็นประเภทต่างๆ ตามหน้าที่ใช้สอย ได้ดังนี้

1. เครื่องจักสานที่ใช้ในการบริโภค ได้แก่ กระจต๊ิบ แอบข้าว หวดนึ่งข้าวเหนียว ก่องข้าว กระจอน กระจัง เป็นต้น

2. เครื่องจักสานที่ใช้เป็นภาชนะ ได้แก่ กระจบุง กระจาด ช้ำกระต่าย กระจบาย ชะลอม หลัว เป็นต้น

3. เครื่องจักสานที่ใช้เป็นเครื่องตวง ได้แก่ กระจอม กระจู กระจบุง ถัด เป็นต้น

4. เครื่องจักสานที่ใช้เป็นเครื่องเรือนและเครื่องปลูก ได้แก่ เสื่อลำแพน เสื่อแห้ง เสื่อปาหนัน เสื่อหวาย เป็นต้น

5. เครื่องจักสานที่ใช้ป้องกันแดด ฝน ได้แก่ กอบ หมวก ก๊อบ กอบแมงดา จากรา หมอกจัน เป็นต้น

6. เครื่องจักสานที่ใช้ในการจับตักสัตว์ ได้แก่ ไซ อีจู้ กระจนาง จัน นั้งได้ นอนได้ แงบ ลอบ เป็นต้น

7. เครื่องจักสานที่ใช้เกี่ยวกับความเชื่อ ประเพณี ศาสนา ได้แก่ กล่องข้าวขวัญ สลาก เบ็งหมาก ฯลฯ

2. สภาพภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ เพราะชาวไทยส่วนใหญ่มีอาชีพทางเกษตรกรรม จึงใช้วัสดุท้องถิ่นเป็นหลัก เช่น ไม้ หวาย นำมาจักสานเป็นกอบ ลอบ ฯลฯ ที่มีรูปแบบเหมาะสมกับความต้องการใช้สอย และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม

3. ขนบประเพณี ศาสนา และความเชื่อ เครื่องจักสานจำนวนไม่น้อยที่เกิดขึ้นจากความเชื่อตามประเพณี ศาสนาของท้องถิ่น เช่น การสานเสื่อปาหนัน เพื่อใช้ในการแต่งงานของภาคใต้ โดยที่คู่บ่าวสาวจะใช้ปูนอนแทนที่นอนร่วมกัน เป็นต้น

2.2.1 เครื่องจักสานไม้ไผ่

ไม้ไผ่เป็นวัสดุพื้นเมืองที่มีอยู่ทั่วประเทศไทย เป็นวัสดุที่หาได้ง่าย โดยทั่วๆ ไปจะเป็นไม้เนื้อแข็ง ลำต้นกลวง ปัจจุบันเท่าที่มีการสำรวจชนิดของไม้ในประเทศไทย พบว่ามีไม้ไผ่อยู่ 12 สกุล ซึ่งแยกออกได้เป็น 44 ชนิด แต่ที่พบเห็นได้ทั่วไปนั้น มีราวๆ 10 ชนิด

ไม้จัดเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญชนิดหนึ่งในเขตร้อน มีการนำเอาไม้มาใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลายในชีวิตประจำวันในเขตชุมชนพื้นเมือง เพราะมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ มีการกระจายพันธุ์อย่างกว้างขวาง หาง่าย เจริญเติบโตเร็ว ง่ายต่อการจัดการ และมีคุณสมบัติตรงตามต้องการ และจัดเป็นทรัพยากรที่ยั่งยืน ไม้มีความแข็งแรงของลำ ตรง ความสม่ำเสมอของผิว ลำ กลวงเบาและแข็งแรง นำมาผ่าซีกได้ง่ายและสม่ำเสมอ มีขนาดและความยาวของลำต่างกัน เช่น ไม้สีสุก ไม้ตง ไม้เหลือง ไม้เลียง ไม้รวก ไม้ป่าหรือไม้หนาม ไม้ล้ามะลอก ไม้ไร่ ไม้ซางหรือไม้ฉวล และไม้บง (เจนจบ ยิงสุมล. 2536 : 33-39)

จากคุณสมบัติของไม้ไม้ ทำให้นิยมทำเครื่องจักสานไม้ไผ่กันอย่างกว้างขวาง ซึ่งแสดงให้เห็นการเลือกใช้วัสดุที่ชาญฉลาดของผู้ทำเครื่องจักสาน แต่เครื่องจักสานบางชนิดยังใช้วัสดุที่มีคุณสมบัติพิเศษอื่นๆ ประกอบด้วย เพื่อให้เครื่องจักสานมีคุณภาพที่ดีที่สุด เช่น การใช้หวายเป็นเครื่องผูก ขีด ขอบ มุม เพื่อให้เกิดความคงทน

การเลือกใช้วัสดุเฉพาะถิ่นมาทำเครื่องจักสานนี้ นำไปสู่การกำหนดรูปทรง โครงสร้าง และลวดลาย ตามคตินิยมของท้องถิ่นด้วย การเลือกใช้วัสดุในท้องถิ่นที่เหมาะสมช่วยเสริมสร้างให้เกิดเครื่องจักสานที่มีคุณภาพที่ดีด้วย ซึ่งสามารถจำแนกวัสดุที่ใช้ทำเครื่องจักสาน ในภาคต่างๆ ในประเทศไทย ดังนี้

ภาคเหนือ ไม้เป็นไม้ที่ใช้ทำเครื่องจักสานมากมายเพราะมีไม้ไผ่ขึ้นชุกชุมหลายชนิด เช่น ไม้บง ไม้เฮียะ ไม้ป้าง ไม้ซาง เป็นต้น ไม้แต่ละชนิดมีลักษณะของลำต้นที่นำมาทำเครื่องจักสานแตกต่างกันไป ดังนี้

ไม้บง เป็นไม้ขนาดใหญ่ ลำต้นตรงมีหนาม และแขนงน้อย ใช้ทำจักสานประเภท เช่น กระบุง ตะกร้า เบ่ง เป็นต้น

ไม้เฮียะ ปล้องยาวกว่าไม้ไผ่ชนิดอื่น เนื้อบางอ่อน ลอกเป็นเส้นตอกได้ง่าย ทำเครื่องสานได้ดี เช่น ถักเป็นหมวก สานเสื่อ ทำฝาบ่าน เป็นต้น

ไม้ซาง เป็นไม้ขนาดกลาง มักใช้สานซ้า ทำรั้วบ้าน ทำตอก

ไม้ป้าง เป็นไม้ปล้องยาวผิวบางคล้ายไม้เฮียะ ใช้เป็นไม้กระบอกข้าวหลามได้ดี ใช้ทำจักสาน เช่น หมวก เสื่อ กระเป๋า ชะลอม เป็นต้น

ไม้สีสุก เป็นไม้ปล้องยาว ผิวสวย แกร่ง จักสานได้ดี เมื่อแก่จะเหลืองสวย มักใช้ทำกระบอกน้ำ

ไม้รวกคำ เป็นไม้ไผ่ขนาดเล็ก เหนียว ข้อตรง ใช้สำหรับงานละเอียด โดยเฉพาะเครื่องมือปักปลา เพราะทนต่อการแช่น้ำ หรือโคลนตม

ไม้หก ไม้ขนาดใหญ่ ขึ้นตามภูเขาใช้ทำแข่ง ซ้า เบียด กระบอกน้ำ

ไม้ไผ่ มีหนาม แขนงมาก ใช้กินหน่ออย่างเดียว

ไม้หอบ ใช้ทำตอกมัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม้ยะ มีปล้องใหญ่ คล้ายหวายแต่ว่า ใช้ทำรั้วบ้าน และใช้แทนหวายในการทำเฟอร์นิเจอร์
ไม้รวกแดง เป็นไม้ขนาดเล็ก ใช้ทำกลอนหลังคาบ้าน

ไม้ไผ่เป็นไม้สารพัดประโยชน์ โดยเฉพาะส่วนที่เป็นลำต้น ใช้ทำเครื่องจักสานได้สารพัด
ชนิดดังกล่าว

ภาคกลาง ไม้ที่ใช้เป็นวัสดุทำเครื่องจักสานมีหลายชนิด และมีลักษณะการใช้งานใกล้เคียง
กัน ดังนี้

ไม้ไผ่สีสุก เป็นไม้ไผ่เนื้อหนา ลำปล้องใหญ่ปานกลาง ส่วนมากใช้ปลูกเป็นรั้ว และใช้จัก
เป็นตอกสำหรับสานภาชนะ เครื่องมือเครื่องใช้นานาชนิด เช่น กระจุง ตะกร้า เข่ง ลอบ ไซ ชะลอม
 ฯลฯ

ไม้ไผ่ลวก เป็นไม้ไผ่ที่มีลำต้นเล็กกว่าไม้สีสุก มีลำต้นตรง ผิวแกร่ง เสี้ยนคม แข็ง มอดไม่
กิน จึงมักจักเป็นตอกหลายๆ ใช้สานภาชนะใหญ่ๆ เช่น สำหรับใส่ผัก

ไม้ไผ่อื่นๆ เช่น ไม้ไผ่ดง ไม้เหลือง ไม้ข้าวหลาม ไม้เลียง เป็นต้น ไม้เหล่านี้ไม่มีใครนิยมนำมาทำ
เครื่องจักสาน เพราะมีคุณสมบัติไม่เหมาะสมเทียบเท่าไม้สีสุก และไม้รวก จึงมักปลูกไว้กินหน่อ
ไม้เลียงใช้ทำท่อและค้ำเครื่องมือต่างๆ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม้ที่ใช้ในงานจักสานและงานหัตถกรรมมาก สรุปได้ดังนี้
(บุญเลิศ สดสุขชาติ. 2535 : 22-23)

ไม้สีสุก ลักษณะเป็นไม้สูงใหญ่เนื้อหนา ใช้ทำเครื่องเรือนและงานหัตถกรรมต่างๆ โดยเฉพาะงานจักสาน
ได้ดีเพราะจักตอกได้ง่าย เนื้อไม้มีความยืดหยุ่นมาก และมีปริมาณมาก นอกจากนี้
ยังมีไม้อีกหลายชนิดที่มีคุณสมบัติคล้ายกัน ได้แก่ ไม้ข้าวหลาม ไม้ดง ไม้บง ไม้ป่าหรือไม้หนาม ไม้
ลามาะลอก ไม้เชียงไพร ไม้บงหวาน เป็นต้น ซึ่งเครื่องใช้ต่างๆ เป็นการสร้างสรรค์ขึ้นจากภูมิปัญญา
ชาวบ้านเพื่อตอบสนองความต้องการและเกี่ยวข้องกับการค้าในชีวิตประจำวัน เช่น หวด ก่องข้าว
กระจับ ไซ ลอบ ข้อง กระจุง ตะกร้า กระจัง ทำรั้วบ้าน ฝาบ้าน หมวก พัด เป็นต้น

เครื่องจักสานภาคอีสาน ที่เนื่องด้วยวัฒนธรรมการบริโภคข้าวเหนียวที่สำคัญเป็นของภาค
อีสาน คือ กระจับข้าว และก่องข้าว ซึ่งมีวิธีการสานต่างกัน นอกเหนือจากนี้ยังมี ตะกร้า หรือตะก้า
หรือกะด่า ที่มีประโยชน์ใช้สอยเช่นเดียวกับตะกร้า ลักษณะโดยทั่วไปคล้ายกันแต่ต่างกันที่ขนาด
และเครื่องจักสานที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเลี้ยงไหมและการทอผ้า เช่น กระจังเลี้ยงไหม กระจับปั่นฝ้าย
จ่อเลี้ยงไหม เป็นต้น (วิบูลย์ ลีสุวรรณ. 2542 : 60-67)

ภาคใต้ ได้แก่

ไม้สีสุก ลักษณะลำสูง เนื้อหนาแน่น นิยมใช้ในงานหัตถกรรม และงานก่อสร้าง

ไม้ลามาะลอก ลักษณะขึ้นเป็นพุ่มใหญ่ ลำต้นเขียวแก่เป็นมัน ส่วนมากมักใช้งานก่อสร้าง
เสาโ霹 ฝาบ้าน ไม้กวาด ฯลฯ

ไม้ไร่ เป็นไม้ขนาดเล็ก ลำต้นสีเขียวแกมเทา มักนำมาใช้ทำเป็นค้ำไม้กวาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม้ซาง ไม้รวก ลำต้นสีเขียวอ่อน นำไปคั้นทำเยื่อกระดาษ ของใช้ในครัวเรือน จักสานทุกชนิด ไม้บง เป็น ไม้ขนาดใหญ่ มักนำมาทำรั้วบ้าน เสื่อรำแพน และงานจักสานทุกประเภท ดังนั้น ไม้ที่พบเห็นได้ทั่วไปในประเทศไทยที่นิยมนำมาทำเครื่องจักสานที่พบเห็นได้ทั่วไป ได้แก่ ไม้สีสุก เนื่องจากเป็น ไม้ที่พบได้ทุกภาคทั่วประเทศ มีคุณสมบัติเนื้อหนา และปล้องยาว ประมาณ 30 เซนติเมตร และเส้นผ่านศูนย์กลาง 7-10 เซนติเมตร (บุญเลิศ สดสุชาติ. 2535 : 21)

เครื่องจักสานเป็นส่วนหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะถิ่น ตั้งแต่วิธีการสาน รูปแบบ และประโยชน์ใช้สอย ซึ่งต่างๆ เหล่านี้เกิดขึ้นตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ขนบประเพณีและความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอย ซึ่งลักษณะการถ่ายทอดความรู้และการเรียนรู้การทำเครื่องจักสานเป็นการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ ในครัวเรือน เพราะเครื่องจักสานมีลักษณะเฉพาะถิ่นอยู่ เช่น ภาคอีสาน มีจักสาน ก่องข้าว กระติบข้าว กระต่า ภาคเหนือ มีจักสานซ่า เปี้ยด ภาคกลาง มีจักสานตะกร้า แข่ง ลอบไซ ชะลอม และภาคใต้มีจักสานเสื่อรำแพน เป็นต้น

ดังนั้นการสานจึงใช้การเรียนรู้ที่สืบต่อกันมาในครอบครัวเป็นหลัก จะมีการเสริมจากหน่วยราชการเสริมเข้าไปเพียงเล็กน้อย หรือเรียนรู้ด้วยการฝึกฝนเองและฝึกฝนจากเพื่อนบ้าน (วิบูลย์ ลีสุวรรณ. 2542 : 124)

ในด้านการค้า มีการผลิตผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ในรูปแบบต่างๆ และการเกี่ยวเกี่ยวหน่อไม้ซ้อขาย และบริโภคในท้องถิ่น แม้แต่การค้ารังชีวิต เช่น สร้างบ้าน ตั้งแต่ เสา หลังคา ประตู หน้าต่าง เครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ เช่น แขง ของเด็กเล่น กระเช้า เก้าอี้ คันเบ็ด ปิ่นโต ตะเกียบ ไม้เกาหลัง เครื่องดนตรี คันธนู สุ่มปลา โครงพัด กรอบรูปแคร์ สลักไม้ไผ่ ฯลฯ (รัตนะ อุทัยผล. 2523 : 66-67)

ในการผลิตเครื่องใช้ที่สร้างจากไม้ไผ่ มีวิธีการเลือกไม้ไผ่ โดยใช้ไม้ไผ่ที่แก่จัด หรืออายุประมาณ 1-1 ½ ปี เป็นอย่างน้อย เป็นช่วงอายุที่ไม้ไผ่เหมาะจะนำมาประดิษฐ์เป็นงานจักสานได้ดี ถ้าแก่มากเกินไป ไม้ไผ่จะแข็ง ลำบากแก่การจักตอก

วิธีสังเกตอายุไผ่นั้น ให้ดูที่ข้อ ปล้องของไม้ไผ่ ถ้าเป็น ไม้อ่อน คราบของปล้องจะนูนสูงกว่าส่วนที่เป็นลำต้น ถ้าเป็น ไม้แก่ คราบที่ข้อของ ไม้ไผ่จะค่อยๆ เรียบเหมือนกับลำต้น และจะหดตัวน้อยกว่าไม้ไผ่อ่อน (ปรางทิพย์ พัฒนภักดี. 2523 : 75)

2.2.2 โครงสร้างของเครื่องจักสาน

โครงสร้างเครื่องจักสาน คือส่วนประกอบของเครื่องจักสานที่ใช้เป็นหลักหรือเป็นตัวยึดตรึงให้เครื่องจักสานคงรูปอยู่ได้นักคณิตศาสตร์และวิศวกรจัดเครื่องจักสานอยู่ในประเภท โครงสร้างเปลือกบาง (shell structure) มีผนังเป็นรูปโค้ง (curve structure) ซึ่งอาจจะเป็นรูปทรงกระบอก (cylindrical) หรือรูปพาราโบลา (parabola) ความโค้งจะเป็นตัวตรึงบังคับให้รูปทรงมีกำลังเทียบได้กับการม้วนตัวของกระดาษเป็นทรงกระบอก ซึ่งจะรับน้ำหนักได้มากกว่าแผ่นเรียบ โครงสร้างของเครื่องจักสานมีอยู่ 2 ชนิด คือ (วิบูลย์ ลีสุวรรณ. 2532 : 97-98,102)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. โครงสร้างที่เกิดขึ้นด้วยลวดลายของวัสดุที่ใช้ในการสานเป็นตัวบังคับทรงให้คงรูปอยู่ได้ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า โครงสร้างในตัว จะเห็นได้ชัดจากเครื่องจักสานที่เป็นภาชนะ เช่น ตะกร้า กระบุง กระจับปี่ ก่องข้าว โครงสร้างชนิดนี้จะมีแรงยึดระหว่างกันด้วยแรงขัดกันของลวดลายที่สานแบ่งตามลักษณะของลวดลายได้ 3 ลักษณะ คือ ลายขัดกันธรรมดา ลายขัด ลายเส้นทแยง

2. โครงสร้างที่เกิดจากการใช้วัสดุ หรือวัสดุชนิดเดียวกันกับเครื่องจักสานเข้ามาเป็นโครงสร้างเสริม ซึ่งเป็น โครงสร้างภายนอกที่ใช้วัสดุอื่นไม่ใช่ส่วนที่เป็นผนัง หรือส่วนประกอบภายในของเครื่องจักสานเข้ามาเป็นองค์ประกอบ เพื่อใช้เป็นตัวบังคับให้จักสานนั้นคงรูปอยู่ได้ เช่น โครงข่ง โครงลอบคักปลา โครงกระบุง เป็นต้น โครงสร้างที่นำมาประกอบภายนอกนี้ เป็นส่วนเสริมเพื่อความแข็งแรง ซึ่งใช้กับเครื่องจักสานแทบทุกชนิด ส่วนมากจะเสริมในส่วนสำคัญๆ เช่น ก้นและปากของภาชนะ หรือขอบของเครื่องจักสานที่เป็นแผ่นเรียบ เป็นต้น เพราะภาชนะจักสานจำนวนมากจะผูกที่หัว ที่เขว่น ไร่ที่ขอบปาก ดังนั้น ขอบปากจึงต้องมีความแข็งแรง และสามารถรับน้ำหนักได้ดี

นอกจากลวดลายดังกล่าวยังมีลวดลายที่ใช้ผูกถัก เสริม โครงสร้างเครื่องจักสานให้เกิดความสมบูรณ์ที่มีแบบอย่างเฉพาะตัวอีก เช่น การผูกขา ผูกหู ของภาชนะต่างๆ เช่น การถักขอบ โครงสร้างของเครื่องจักคักสัตว์น้ำ ประเภท ลอบ ไซ เป็นต้น

ในปัจจุบันมีการนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์ศิลปะประยุกต์บนพื้นฐานให้เกิดประโยชน์ที่สมบูรณ์ต่อไป

2.2.3 รูปแบบของเครื่องจักสาน

การกำหนดรูปแบบของเครื่องจักสานนั้น รูปแบบหมายถึงรวมถึง รูปทรง โครงสร้าง และลวดลายของงานหัตถกรรมประเภทต่างๆ รูปแบบนั้นจะอยู่ในกรอบของสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนที่สืบทอดกันมาจนเป็นประเพณีนิยมของท้องถิ่น และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของแต่ละชุมชน (วิบูลย์ ลีสุวรรณ, 2532 : 96)

คำว่ารูปทรงโดยทั่วไปมักใช้แทนกันได้กับรูปร่าง หรือมวล เพราะมีความหมายใกล้เคียงกัน แต่ในทางศิลปะ คำเหล่านี้มีความจำเพาะต่างกัน ซึ่งในทางศิลปะหมายถึง สิ่งที่มีความแน่นอนที่แบบ 3 มิติ สิ่งที่มีโครงสร้าง มีเอกภาพในตัว

รูปทรง หมายถึง รูปที่เกิดจากโครงสร้างที่มีเอกภาพ และสุนทรียภาพ รูปทรงทางศิลปะแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. รูปทรงทางเรขาคณิต (Geometric form)
2. รูปทรงอินทรีย์รูป (Organic form)
3. รูปทรงอิสระ (Free form)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปทรงเรขาคณิต ได้แก่ รูปทรงที่มีลักษณะเรขาคณิต เช่น รูปทรงกลม รูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงสี่เหลี่ยม ฯลฯ ในธรรมชาติ ผลึกของสารต่างๆ รูปทรงเหล่านี้เป็นพื้นฐานของรูปทรงอื่นๆ ให้ความรู้สึกเป็นกลาง

รูปทรงอินทรีย์รูป เป็นรูปทรงของสิ่งมีชีวิต หรือมีเอกลักษณ์ของสิ่งมีชีวิต มีโครงสร้างที่ประกอบขึ้นด้วยการขยายตัวและตกผลึกของเซลล์ต่างๆ ให้ความรู้สึกมีชีวิต เติบโต ได้แก่ คน สัตว์ พืช เป็นต้น

รูปทรงอิสระ คือรูปทรงที่มีได้จำกัดอยู่ในแบบเรขาคณิต หรืออินทรีย์รูป แต่เกิดขึ้นอย่างอิสระ ไม่มีโครงสร้างในตัวเองที่แน่นอน เป็นไปตามอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ให้ความรู้สึกลื่นไหล เช่น รูปทรงของหยดน้ำ เมฆ ควัน เปลวไฟ เป็นต้น

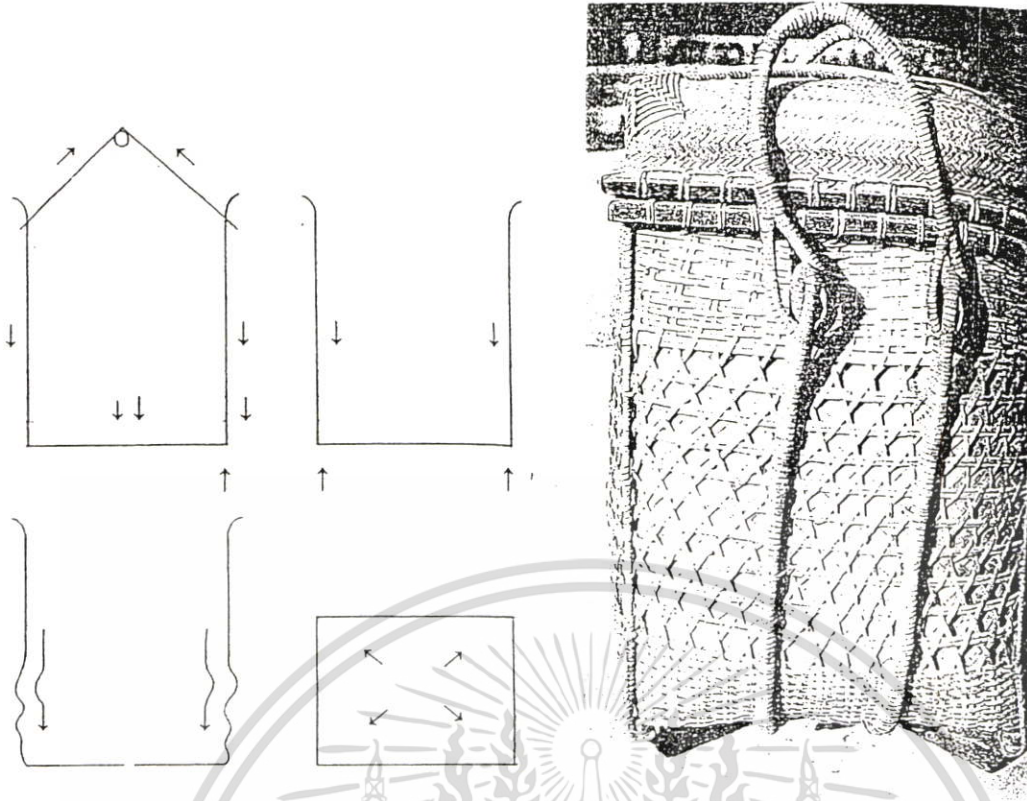
การสร้างรูปทรงเครื่องจักสานจะมีความคิดแปลกแตกต่างกันไป แม้ว่าเครื่องจักสานนั้นจะมีประโยชน์ในการใช้สอยอย่างเดียวกัน ทั้งนี้เพราะตัวกำหนดรูปทรงของเครื่องจักสานที่สำคัญ 3 ประการ คือ วัสดุ หน้าที่ใช้สอย และคตินิยมเฉพาะถิ่น ดังนี้

วัสดุ วัสดุแต่ละชนิดจะมีคุณสมบัติต่างกัน เช่น ไม้ไผ่มีคุณสมบัติในการทำภาชนะจำพวก กระบุง ตะกร้า ครุ ฯลฯ ได้ดี และการนำไม้ไผ่มาสร้างเป็นเครื่องจักสานก็จะได้รูปทรงของเครื่องจักสานที่มีลักษณะเฉพาะต่าง ไปจากภาชนะที่สานด้วยวัสดุอื่น เช่น สอหรือกระสอบ สำหรับใส่ข้าวเปลือกที่สานด้วยใบเคยทะเลของภาคใต้ รูปทรงของกระบุง ตะกร้าไม้ไผ่จะคงรูปอยู่ได้แม้จะมีแรงกด หรือบรรจุของไว้ภายใน

หน้าที่ใช้สอย เป็นตัวกำหนดรูปทรงที่สำคัญ เพราะการสร้างรูปทรงขึ้นอยู่ที่วัตถุประสงค์ของการใช้สอยเป็นสำคัญ และการที่เครื่องจักสานจะเป็นประโยชน์ได้สมบูรณ์ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ดี และเหมาะสมกับการใช้สอย มีโครงสร้างที่ดี และใช้วัสดุที่เหมาะสมด้วย ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการออกแบบและพัฒนารูปทรงให้เอื้ออำนวยประโยชน์ได้มากที่สุด รูปทรงได้รับการพัฒนามาจากธรรมชาติที่ได้รับการปรับปรุงเรื่อยมาจนเป็นรูปทรงที่สมบูรณ์ในการใช้สอย และมีความงามตามนิยมท้องถิ่น เช่น กระบุง กระเชอ ตะแกรง ภาชนะที่ใช้ตากสิ่งของ จะมีลักษณะแบน และสานตาห่างเพื่อให้อากาศผ่านได้สะดวก และช่องสำหรับใส่ปลา จะมีรูปทรงสูง เพื่อป้องกันปลากระโดด รูปทรงของเครื่องจักสานส่วนใหญ่จะเป็นรูปกระทะ หรือทรงกระบอกที่มีผนังโค้ง เพราะความโค้งของผนังจะทำให้เกิดแรงกด และแรงดึงอยู่ในตัวทำให้เกิดความสมดุลในการคงรูปอยู่ได้ ดังจะเปรียบเทียบ ดังนี้

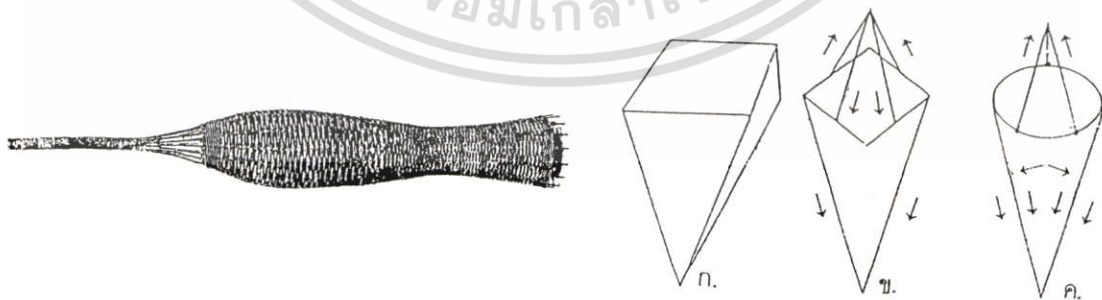
1. รูปทรงกระบอกและรูปสี่เหลี่ยม หน้าที่ของสิ่งของที่บรรจุภายในจะวิ่งสู่ส่วนกันทั้งหมด โดยมีผนังเป็นเพียงส่วนกันให้วัตถุอยู่ภายในเท่านั้น แม้จะมีแรงดันออกด้านข้าง ถึงจะไม่มากนัก แต่ก็อาจจะทำให้ผนังด้านข้างของภาชนะจะถูกดัน โป่งออกทำให้เสียทรงได้ กันภาชนะต้องรับน้ำหนักมาก ซึ่งเป็นแรงกดที่ทำให้ภาชนะเสียหายเร็ว ดังนั้นส่วนกันภาชนะจึงเป็นรูปทรงกระทะ หรือรูปไข่ผ่าครึ่งมากกว่าการหักมุมจาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.1 เครื่องจักสานรูปทรงกระบอก

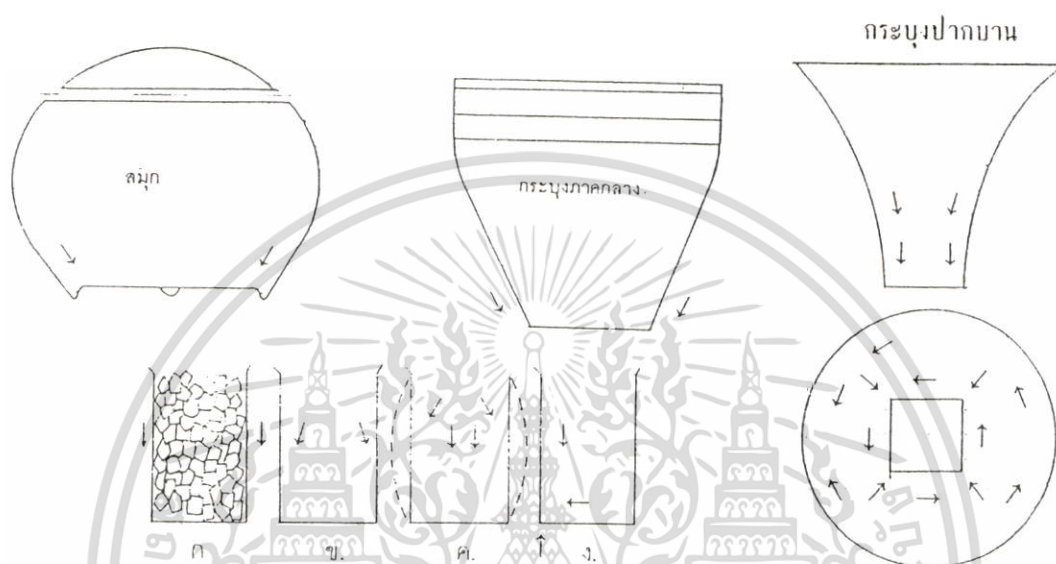
2. จักสานรูปกรวย กรวยกลม หรือกรวยเหลี่ยม ลักษณะการรับน้ำหนักจะไม่สมบูรณ์ เพราะน้ำหนักจะเลื่อนไหลไปรวมกันที่จุดใดจุดหนึ่งมากเกินไป ไม่มีการเคลื่อนน้ำหนัก ซึ่งจะทำให้เครื่องจักสานเสียทรงและชำรุดได้ง่ายมจะใช้วิธีการแขวนหรือหิ้วก็ตามจะทำให้ส่วนขอบบนถูกดึงขึ้นไป และแรงดึงจะทำให้ผนังเสียรูปทรงและขอบบนจะรับน้ำหนักได้ไม่ดีเท่าที่ควร ใช้ได้เฉพาะเครื่องจักสานที่ไม่ต้องรับน้ำหนักมาก เช่น การทำเป็นกระชอน หรือที่กรอง

ภาพที่ 2.2 เครื่องจักสานรูปทรงกรวย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตัวอย่างดังกล่าว ภาชนะจักสานส่วนใหญ่ทั่วไปจึงมักไม่มีรูปทรงดังกล่าว รูปทรงส่วนมากจึงเป็นรูปทรงกระทะ หรือทรงกระบอกที่มีผนังป้องโค้ง เพราะความโค้งของผนังจะทำให้เกิดแรงกด และแรงดึงอยู่ในตัวทำให้เกิดความสมดุลในการคงรูปอยู่ได้ และความโค้งของผนังจะช่วยให้มีการเฉลี่ยแรงกดไปรอบๆ ผนัง ทำให้ผนังและกันไม่ต้องรับน้ำหนัก และแรงกดเฉพาะจุดใดจุดหนึ่งมากเกินไปซึ่งจะช่วยให้เครื่องจักสานคงรูปอยู่ได้ดี และมีความคงทนยิ่งขึ้นด้วย

ภาพที่ 2.3 แสดงการถ่ายน้ำหนักในภาชนะจักสาน

หลักการของแรงกดของน้ำหนักวัตถุที่บรรจุอยู่ภายในภาชนะจักสาน การสร้างรูปทรงที่ต้องการจะให้น้ำหนักหรือแรงกดเคลื่อนไหลลงสู่จุดเดียวกัน เช่น กระบุงปากบาน ที่กระชับรับกับบ่าของผู้แบกได้ดี ไม่เกะกะ ซึ่งจะเห็นว่ารูปทรงเหล่านี้จะเกิดขึ้นตามหลักของการเฉลี่ยน้ำหนักและสะดวกสบายในการใช้สอย เช่น ก่องข้าว กอบ หมวก เป็นต้น

คตินิยมเฉพาะถิ่น เครื่องจักสานหลายชนิดในท้องถิ่นต่างๆ แม้จะมีประโยชน์ใช้สอยอย่างเดียวกัน รูปทรงส่วนใหญ่จะใกล้เคียงกัน รายละเอียดและลวดลายในการสานจะแตกต่างกันไปตามความนิยมเฉพาะถิ่นนั้นๆ ซึ่งสืบทอดกันมาแต่โบราณ ความแตกต่างกันของรูปทรงปลีกย่อยนี้เป็นการปรับปรุงทรงให้สอดคล้องกับลักษณะภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ขนบประเพณีและศาสนาของท้องถิ่นซึ่งถือได้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการกำหนดรูปทรงของเครื่องจักสานด้วย (วิบูลย์ ลีสุวรรณ. 2532 :103-107)

2.2.4 ลวดลายของเครื่องจักสาน

ลวดลายของเครื่องจักสานนั้น เป็นระเบียบอย่างหนึ่งของการสร้างโครงสร้างให้เกิดการต่อเชื่อมซ้ำๆ กันไป โดยใช้ลักษณะของการขัดกันเพื่อให้เกิดแรงยึดระหว่างกันจนเกิดเป็นแผ่นเป็นแผง เป็นผนังของเครื่องจักสานตามต้องการ ซึ่งเป็นขบวนการความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่เป็นระบบ ลายจักสานของไทยมีรูปแบบแตกต่างกันอย่างมาก

การเลือกใช้ลายจักสานใดจะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและการตอบสนองประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ การสานลวดลายต่างๆ จะมีระเบียบและหลักในการสานสืบทอดกันมาแต่โบราณ ลวดลายเครื่องจักสานในแต่ละท้องถิ่นมีเอกลักษณ์และชื่อเรียกต่าง ๆ แตกต่างกันไปตามท้องถิ่นนั้นๆ ลวดลายของเครื่องจักสานสามารถที่จะพัฒนา และดัดแปลงไปได้หลายรูปแบบ แบ่งตามประเภทของลายจักสานออกเป็นหลายลักษณะพอสรุปได้ ดังนี้ (วิบูลย์ ลีสุวรรณ. 2532 : 107-114)

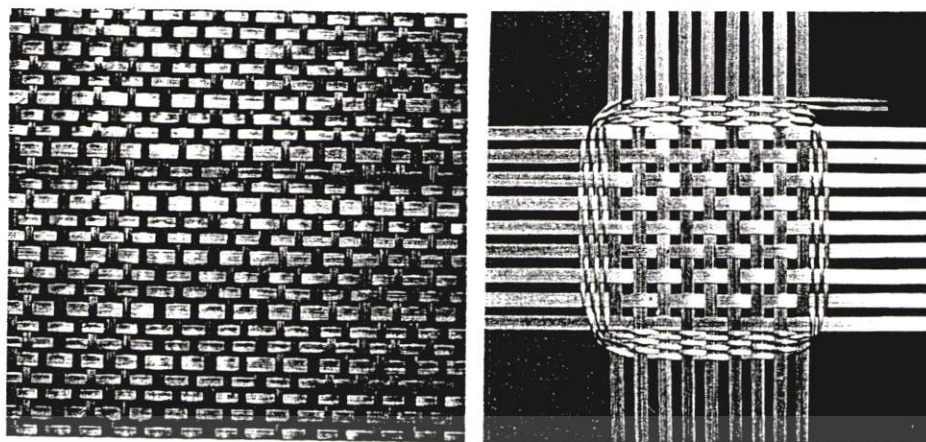
แบ่งลักษณะของการสร้างลวดลายพื้นฐานออกเป็น 4 แบบ คือ

1. ลายขัด
2. ลายทแยง
3. ลายขด
4. ลายอิสระ

ลายขัด ถือได้ว่าเป็นลายพื้นฐานของเครื่องจักสาน ซึ่งอาจจะเป็นลวดลายเบื้องต้นของการทำเครื่องจักสานที่เก่าแก่ที่สุดก็ได้ ลักษณะของลายขัดเป็นการสร้างแรงยึดระหว่างกันด้วยการขัดกันของตอกหรือวัสดุอื่นด้วยการขัดกันเป็นมุมฉาก ระหว่างแนวตั้งหรือเส้นตั้ง และแนวนอนหรือเส้นนอน อาจจะทำให้เกิดช่องว่างระหว่างเส้นตอกเป็นตาสี่เหลี่ยมเล็กใหญ่อย่างไรก็ได้

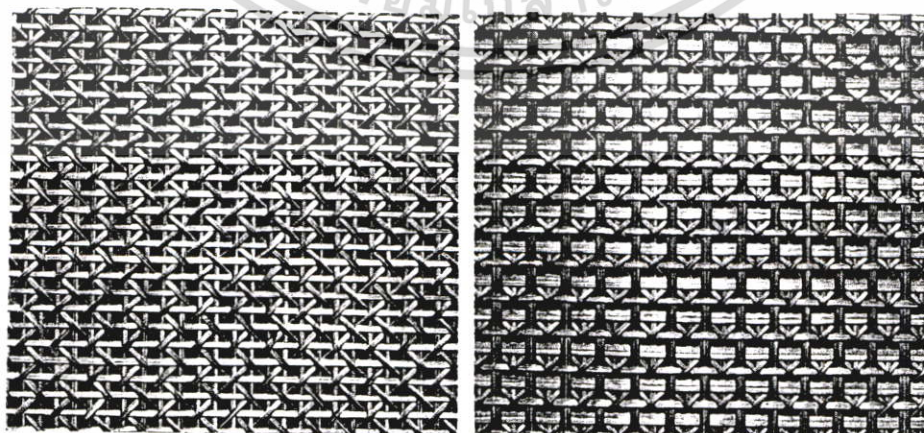
ลายขัดได้วิวัฒนาการจากการสานขัดของเส้นตอกสลับกันทำให้เกิดลายใหม่ๆ ขึ้น ลายขัดถือเป็นแม่แบบของลายทั้งปวงซึ่งมีอยู่ในงานจักสานของชนชาติต่างๆ ทั่วไป และเป็นลายที่วิวัฒนาการขึ้นมาเป็นลายต่างๆ ตามความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยได้มากมาย ลายขัดมีประโยชน์ใช้สอยในการสานสิ่งต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางเพราะเป็นลายที่มีวิวัฒนาการ และประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้มาก และการใช้ลายขัดแต่ละชนิดก็ขึ้นอยู่กับรูปแบบ โครงสร้างของเครื่องจักสานแต่ละชนิด

ลักษณะโครงสร้างของลายขัดนี้ เป็นลายที่มีแรงยึดมาก อันเกิดจากการขัดกันของเส้นตั้งและเส้นนอนโดยตรง จึงมีความแน่นและแข็งแรงให้ความคงทนมาก จึงนิยมใช้สานประกอบกับลายอื่นๆ ในส่วนที่ต้องการความแข็งแรง เช่น ส่วนที่เป็นก้น ปาก คอของภาชนะ เป็นต้น

ภาพที่ 2.4 ลายขัด

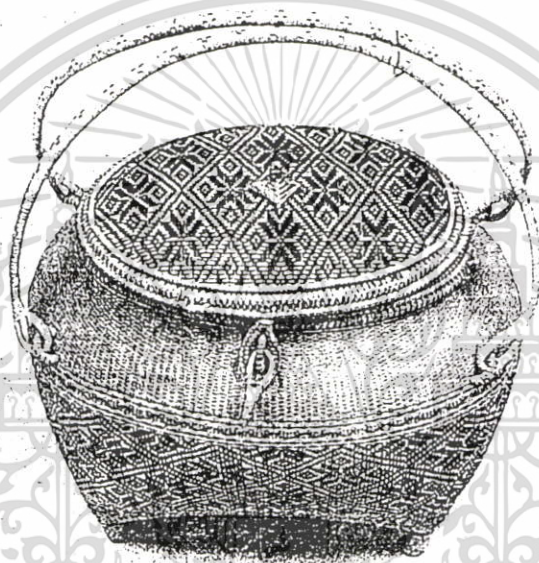
ลายทแยง ลักษณะการสานของลายทแยงคล้ายการถัก ส่วนมากจะใช้ดอกรัด หรือดอกลิ้นแบนๆ บางๆ เพราะการสานลายชนิดนี้ต้องการแผ่นที่บ ที่มีความโค้งเป็นผนังของภาชนะทรงกระบอกเป็นส่วนใหญ่ โครงสร้างของลายทแยงมุมชนิดนี้จะเบียดตัวกันสนิทจนเกือบไม่มีช่องว่าง ลักษณะการขัดกันของดอกรัดและวัสดุที่สานจะขัดกันในลักษณะทแยง จะไม่มีเส้นตั้งหรือเส้นนอนเหมือนลายขัด เป็นลายสานที่ต้องการความเรียบบาง สามารถสานต่อเชื่อมกันโค้งตัวไปตามความโค้งของภาชนะที่ต้องการได้ ลายชนิดนี้บางที่สานเป็นแผ่น แล้วนำไปประกอบกับเส้นโครงสร้างอื่นตามรูปแบบที่ต้องการ เพราะลายชนิดนี้จะสามารถขยับตัวให้เซลล์เรียงตัวไปตามรูปทรงที่ต้องการได้ และนอกจากนี้ลายทแยงเป็นลายที่สามารถเก็บริมนได้เรียบร้อยสวยงาม เพราะสามารถสอดเส้นดอกรัดกลับเข้าไปในลายเดิมได้ดีกว่าลายขัด เพราะเส้นดอกรัดจะเป็นเส้นทแยงที่หักพับกลับได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาชนะที่สานด้วยไบลาน ไบตาต เช่น สมุดไบลาน สออบกระจุย สออบไบเตย พัดไม้ไผ่ เป็นต้น เครื่องจักสานที่สานด้วยลายทแยงนี้ส่วนมากจะทรงรูปอยู่ได้ด้วยตัวเองแต่ความแข็งแรงจะไม่คงทนเท่าลายขัด

ภาพที่ 2.5 ลายทแยง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลายขด ส่วนมากจะใช้สานภาชนะ ซึ่งเป็นการสร้างรูปทรงขึ้นด้วยการขดตัวของวัสดุซ้อนกันเป็นชั้นๆ แล้วใช้ตัวกลางเชื่อมตักเข้าด้วยกันด้วยการเย็บ หรือตัก มัดระหว่างเส้นวัสดุซึ่งอาจจะ เป็นวัสดุที่ได้รับการถักเป็นเส้น เป็นริ้ว หรือเป็นเส้นวัสดุธรรมดาๆ ลักษณะการทำเครื่องจักสาน ด้วยการขดนี้จะเริ่มจากการขดออกมาจากวงในลักษณะเป็นก้นหอยเสมอ ซึ่งจะใช้กับเครื่องจักสานที่ใช้วัสดุจำพวก หวาย ปอ และวัสดุอื่นๆ ที่ไม่สามารถคงรูปอยู่ได้ด้วยตัวเอง ลายสานแบบขดจะรับน้ำหนักและแรงดันได้ดี เพราะโครงสร้างทุกส่วนจะรับน้ำหนักเฉลี่ยได้ทั่วถึงกัน เครื่องจักสานที่สานด้วยลวดลายขดของไทยนั้นมีไม่มากนัก ส่วนมากจะเป็นเครื่องจักสานหวาย และย่านลิเภา เช่น ตะกร้าหิ้ว กระเป๋าทือ เป็นต้น นอกจากนี้ก็มีไม้ไผ่เนื้ออ่อนที่นำมาจักเป็นดอก บางๆ แล้วถักเป็นเส้น นำมาขดติดกันเป็นชั้นๆ เช่น การทำหมวก กระเป๋า เป็นต้น

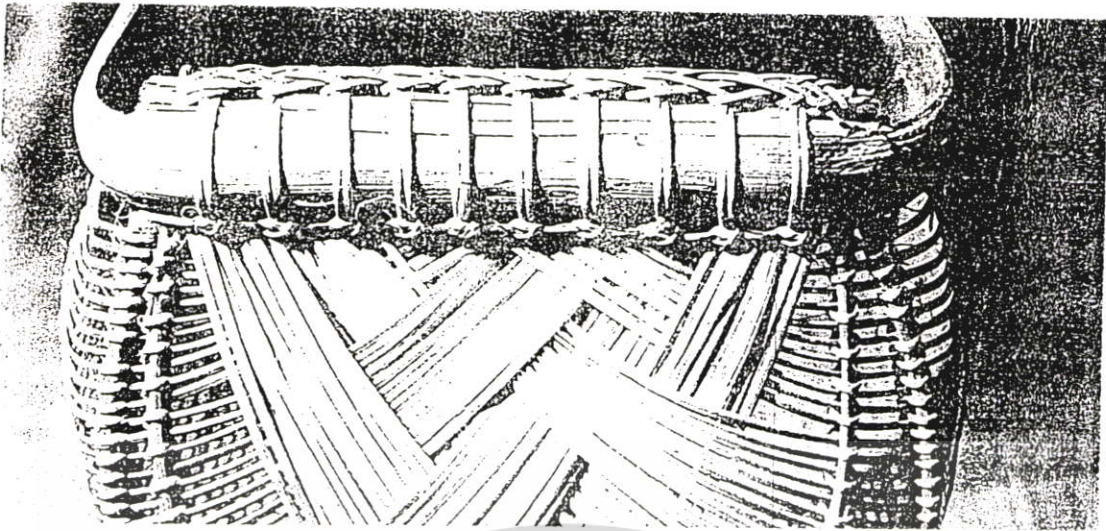

ภาพที่ 2.6 ลายขด

ลายอิสระ เป็นลายที่ไม่มีหลัก จักว่าเป็นลายที่สานกันขึ้นอย่างอิสระตามความต้องการของผู้สาน ลายประเภทนี้สามารถสร้างรูปทรง โครงสร้างของสิ่งที่สานขึ้นด้วยกฎเกณฑ์ของตนเองเป็นระเบียบแบบแผนเฉพาะตน ซึ่งจักว่าเป็นลายที่เกิดจากการสร้างสรรค์อิสระตามความต้องการใช้สอย โดยใช้วัสดุต่างๆ กัน เช่น การสานแผงริ้วด้วยไม้ไผ่ กิ่งไผ่ เถาหรือต้นไม้อื่นๆ หรือการสานเครื่องเล่น เครื่องประดับด้วยใบไม้ เช่น กำไลข้อมือ เข็มขัด ใบลาน ใบตาล หรือใบไม้อื่นๆ ตามแต่จะหาได้ การสานรูปสัตว์ต่างๆ ให้เด็กเล่น ตลอดจนถึงการสานดอกไม้ พวงมาลัย เพื่อใช้เป็นเครื่องสักการะบูชาสิ่งที่เคารพเชื่อถือในท้องถิ่นต่างๆ เป็นต้น

ลายอิสระนี้ไม่อาจจำกัดหลักเกณฑ์ที่แน่นอนได้ เพราะในท้องถิ่นแต่ละแห่งจะทำตามความนิยมเฉพาะถิ่น และความคิดของผู้สานแต่ละคน จึงนับว่าเป็นลายที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างลวดลายในเครื่องจักสาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.7 ลายอิสระ

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2525 : 122) แบ่งกลุ่มลายจักสานออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ลายขัด
2. ลายเฉลว
3. ลายหัวส้ม
4. ลายกันหอย

ลายขัด ได้วิวัฒนาการมาจากการสานขัดกันระหว่างเส้นดอกแนวตั้ง และแนวนอนอย่างละเส้นมาเป็นการใช้เส้นดอกแนวละหลายๆ เส้นขัดสลับกันทำให้เกิดลายใหม่ๆ ลายที่พัฒนามาจากลายขัด ได้แก่

ลายขัดหนึ่ง หรือลายขัด การขึ้นลายเบื้องต้นจะประกอบด้วยเส้นตั้งหรือเส้นขึ้นและเส้นนอนจำนวน 2 เส้นขัดกันเสมอ ซึ่งเป็นลายพื้นฐานที่ง่ายที่สุดในงานจักสานทั่วไป

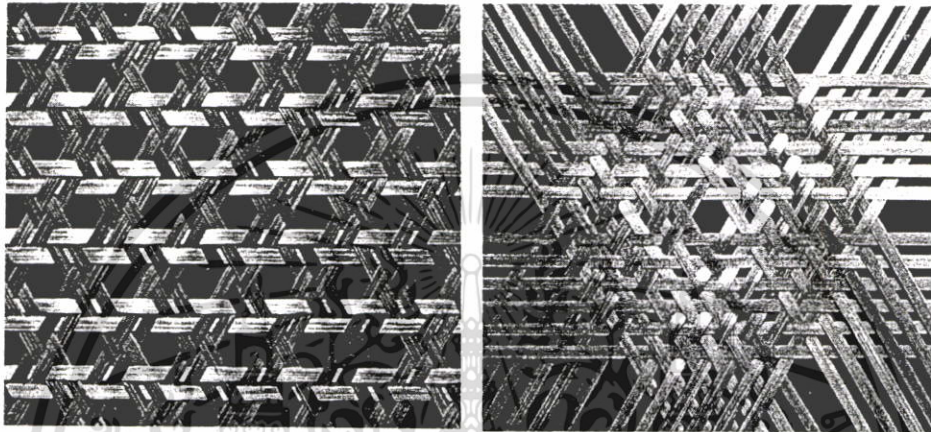
ลายสอง ลายสาม เป็นลายที่วิวัฒนาการมาจากลายขัดพื้นฐานทำให้สามารถสานเส้นดอกขัดกันยิ่งขึ้นและลวดลายละเอียด มีการประสานแรงยึดเหนี่ยวระหว่างเส้นดอกให้มีความแน่นมากขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอย

ลายประสุ เป็นชื่อเรียกลายดั้งเดิมที่มีมาแต่โบราณ บางท้องถิ่นในภาคเหนือเรียก ลายนีว่า ลายอ้า เนื่องจากเป็นลายที่สานยากก่อให้เกิดความสับสนระหว่างการสานได้ ในภาคใต้เรียกว่า ลายป่องห่อง หรือป่องหย่อง แต่ช่างสานบางคนเรียกว่า ลายคูป ลายนี้นิยมใช้สานเครื่องจักสานที่เป็นภาชนะใช้สอยที่ต้องการ มีความหนาแน่น และแข็งแรง เช่น กระจง เสื่อลำแพน กระจัง เป็นต้น

ลายผีบ้า เป็นลายขัดที่มีวิวัฒนาการทางด้านประโยชน์ใช้สอยมากที่สุดของไทย หรือเรียกอย่างหนึ่งว่า ลายกระจังผัดข้าว เนื่องจากเป็นลายที่สานเฉพาะตัว เป็นลายที่สานในเครื่องจักสานอยู่เกือบทุกภาค และมักเรียกชื่อตรงกันว่า ลายบ้า หรือ ลายผีบ้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลายเฉลว จัดเป็นลายจกสานประเภทหนึ่ง เป็นที่นิยมใช้สานอย่างแพร่หลายในเครื่องจักสานพื้นบ้านของไทยเป็นเวลายาวนาน มักสานทำภาชนะต่างๆ การขึ้นลายเบื้องต้นจะประกอบด้วยเส้นดอกที่ใช้สานจำนวน 3 เส้น วางจัดกันในแนวทแยงเสมอ แล้วสานลายโดยจัดดอกที่มุมของสามเหลี่ยมที่เกิดขึ้นกระจายไปรอบๆ ลายเฉลวนี้อาจไม่มีเส้นตั้งฉากซึ่งกันและกันเหมือนอย่างลายขัด ลายเฉลวมีการพัฒนาลายออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ ลายเฉลวห้า ลายเฉลวหก ลายเฉลวเกร็ดเต่า ส่วนการใช้งาน เช่น ลายเฉลวห้า ลายเฉลวหก ใช้สานชะลอม เป็นต้น

ภาพที่ 2.8 ลายเฉลว

ลายเฉลวห้า เป็นลายเฉลวชนิดหนึ่ง การสานใช้เส้นดอกวางทแยงมุมสามทิศทาง แล้วกระจายลายออก ลายนี้มีคุณสมบัติพิเศษ คือสานให้เป็นรูปทรงกลมได้ ซึ่งลายเฉลวอื่นทำไม่ได้ มักใช้สานลูกตะกร้อ โคร่งหมวก เป็นต้น

ลายเฉลวหก เป็นลายที่นิยมใช้ทั่วไปในเครื่องจักสานพื้นบ้านทั่วทุกภาคของไทย ชื่อลายนั้นบางท้องถิ่นเรียกตามภาษาท้องถิ่น เช่น ภาคเหนือ เรียก ตาเหลว ส่วนชาวเขา เรียก ตาแลลลอ ภาคใต้เรียก ตาหลั่ว ลายชนิดนี้ชาวบ้านนิยมใช้สานชะลอมกันมาก จึงมีชื่อเรียกลายตามผลิตภัณฑ์ว่า ลายตาชะลอม

ลายเกล็ดเต่า หรือลายเกล็ดปลา ลายเฉลวฮ่อ หรือลายเฉลวทีบ เนื่องจากมีลักษณะเป็นเหลี่ยมคล้ายลายเฉลวห้า และลายเฉลวหกที่มีลักษณะโปร่งๆ แต่แตกต่างกันที่ลายเกร็ดเต่าเป็นการสานให้ลายทียบต่อเนื่องกัน

ลายหัวสู่ม เป็นแม่ลายของการเริ่มต้นการทำเครื่องจักสาน มีลักษณะการใช้สอยเฉพาะอย่างตามแต่รูปทรง เช่น เครื่องจักสานทรงกะทะที่ต้องการช่องว่างตรงกลางอันเกิดจากการเริ่มต้นของลาย ได้แก่ สู่มไก่ โคร่งงอบ โคร่งกู เป็นต้น ส่วนวิวัฒนาการของลายหัวสู่มที่พัฒนาการออกไปนั้น มีไม่มากนัก การขึ้นลายเบื้องต้นประกอบด้วยเส้นดอกจำนวนหลายๆ เส้น แล้วแต่ขนาดที่ต้องการ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวางเส้นตอกจะวางขัดกันเป็นส่วนโค้ง แล้วสานบรรจบกันเป็นรูปวงกลม โดยเว้นช่องว่างตรงกลาง การสานลายประเภทนี้จะสานออกจากศูนย์กลาง แล้วกระจายออกไปเป็นรัศมีลายหัวส้อมสามารถพัฒนาเป็นลายหัวส้อมซ้อน ลายงอบ

ลายหัวส้อมซ้อน เป็นลายที่เกิดจากลักษณะการนำลายหัวส้อมสาน จำนวนสองแผ่น ที่มีจำนวนเส้นสานและขนาดที่เท่ากันสานประกบกันให้เป็นแผ่นเดียวกัน เพื่อสร้างความแข็งแรง และ ทำให้แผ่นมีขนาดหนาขึ้น

ลายงอบ เป็นลายที่มีพื้นฐานการสานเช่นเดียวกับลายหัวส้อม แต่พัฒนาขึ้นโดยเพิ่มเส้นตอกที่เป็นเส้นใจ สานขัดโคจรอบเพื่อกำหนดรูปทรงและเส้นโครงสร้าง และยังช่วยเสริมความแข็งแรงของโครงสร้างผลิตภัณฑ์ การสานชนิดนี้ต้องใช้หุ่นเพื่อบังคับการขึ้น โครงเสมอ

ลายกันหอย ลายนี้เป็นแม่ลายของการเริ่มต้นเช่นเดียวกับลายหัวส้อม การขึ้นลายเบื้องต้นประกอบด้วยเส้นตอกจำนวนหลายเส้นวางพาดทับกันตรงกลาง แล้วกระจายเป็นรัศมีออกเป็นวงกลมและมีเส้นตอกหรือวัสดุอื่นที่มีความเหนียวพอ สานขัดกันระหว่างเส้นตอกดังกล่าว ซึ่งทำหน้าที่เหมือนเส้นขึ้น โดยเริ่มจากจุดศูนย์กลางแล้วสานขีควนไปรอบๆ ต่อเนื่องกัน

นิกร นุชเจริญผล (2525) ได้แบ่งลายสานออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ลายแม่บท
2. ลายพัฒนา
3. ลายประดิษฐ์

ลายแม่บท เป็นลายที่มีลักษณะประจำตัวเด่นชัด มีกฎเกณฑ์การสานแน่นอน เช่น ลายขัดยกหนึ่งข่มหนึ่ง หรือลายสอง ยกสองข่มสอง เป็นต้น ลายแม่ต่างๆ เหล่านี้เป็นต้นกำเนิดที่ทำให้มนุษย์รู้จักนำวัสดุในท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ ใบลาน กระจูด ค้าง ฯลฯ มาสานเป็นสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันมาหลายยุคหลายสมัยและได้คดทอดมาจนถึงปัจจุบัน ตัวอย่างลายแม่บท ได้แก่ ลายขัด ลายขัดซิด ลายตาชะลอม ลายสอง ลายสาม เป็นต้น

ลายพัฒนา เป็นการพัฒนามาจากลายแม่บท กฎเกณฑ์การสานเหมือนเดิม คือมีลักษณะเด่นของลายแม่ยังปรากฏชัด แต่มีรายละเอียดเพิ่มขึ้น ลายเป็นรูปร่างง่ายขึ้น ลักษณะลายแสดงให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาดของช่างสานไทยแต่โบราณ ที่รู้จักคิดแปลงพัฒนาลายสานต่างๆ เหล่านี้ให้มีรูปแบบที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมสวยงาม เช่น ลายขัดตาโปร่ง ลายเฉลวเกร็ดเต่า ลายลบน้ำ ลายคิหล่ม ลายคิตะแคง เป็นต้น

ลายประดิษฐ์ เป็นลายสานที่ช่างสานประดิษฐ์ขึ้นให้เป็นลวดลายต่างๆ ตามความรู้สึกนึกคิด ของตนเอง โดยอาศัยลายแม่บทและลายพัฒนาเป็นหลักในการสาน กฎเกณฑ์ของลายแม่บทและลายพัฒนายังคงอยู่ แต่ไม่แน่นอนคงที่เสมอไป การใช้ตอกสีขนาดต่างๆ สานและประดิษฐ์ให้เป็นดอกดวง และลวดลาย แต่ยังคงลักษณะของลายแม่กับลายพัฒนาไว้ ได้แก่ ลายขัดตาโปร่งแบบประดิษฐ์ ลายเฉลวย่อ ลายขิดตาแมว ลายขิดดอกจัน ลายพัด ลายดอกพิกุล เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญ ใดเห็นนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลวดลายของเครื่องจักสานสามารถแบ่งได้หลายลักษณะ มีชื่อเรียกหลายแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ลายต่างๆ สามารถพัฒนาเป็นลายใหม่ได้มากมาย จนยากแก่การจำแนก จากการศึกษาเรื่องลวดลายพบว่า เราสามารถแบ่งลายจักสานออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ ลายแม่บท ลายพัฒนา และลายประดิษฐ์ ซึ่งลายเหล่านี้ใช้สร้างงานจักสานที่สืบทอดและพัฒนาลายมาจนยุคปัจจุบัน

2.2.5 ขั้นตอนการสร้างเครื่องจักสาน

การสานเครื่องจักสาน มีวิธีการสร้างงานจักสาน แบ่งเป็นการเริ่มต้น และการเก็บริม ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของการทำเครื่องจักสานที่สัมพันธ์และส่งผลถึงการใช้ลวดลาย การสร้างรูปทรง โครงสร้าง ที่สอดคล้องกับความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยที่จะช่วยให้มีความสมบูรณ์ในตัวเอง การเริ่มต้น หมายถึง การเริ่มสานเครื่องจักสานเป็นการเริ่มที่ส่วนกันของภาชนะ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของเครื่องสานที่ต้องการทำเป็นแผ่น หรือรูปทรงอื่นๆ คือต้องทราบถึงลายที่จะใช้กับเครื่องจักสานนั้นๆ เพราะการเริ่มต้นเป็นการกำหนดลวดลายต่อไป เช่น ลายขัด ลายทแยง ลายขด หรือลายไม่มีหลัก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่นๆ ของเครื่องจักสานแต่ละชนิด ดังขั้นตอนขององค์ประกอบต่อไปนี้

หน้าที่ใช้สอย → การเริ่มต้น → ลวดลาย → รูปทรง → โครงสร้าง → การเก็บริม

การเก็บริม หมายถึง การทำส่วนต่างๆ ของเครื่องจักสานให้เสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ถ้าเป็นภาชนะก็หมายถึงการเข้าขอบปากตลอดจนการผูกส่วนเสริม โครงสร้างต่างๆ ให้เครื่องจักสานแต่ละชนิด ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของการสาน และรูปทรง เพื่อให้ได้ริมที่มีความเรียบร้อยและมีความคงทนในการใช้สอยด้วย เนื่องจากสามารถดัดให้โค้งไปตามรูปทรงของเครื่องจักสานที่ต้องการจะเข้าขอบได้ ลวดลายที่ในการผูกขอบมักจะใช้หวายเป็นหลักที่สำคัญและนิยมใช้กันทั่วไป อยู่ 2 แบบ คือ

ลายหัวแมลงวัน เป็นลักษณะการผูกขอบ โดยมีเงื่อนไขเป็นปุ่มๆ คล้ายหัวแมลงวันอยู่บนสันขอบ ซึ่งมักจะเป็นปุ่มห่างๆ เช่น ขอบกระบุง ขอบกระชัง เป็นต้น

ลายสันปลาช่อน เป็นลักษณะของการผูกขอบที่มีเงื่อนไขที่สวยงามกว่า ซึ่งมักจะดัดเสริมเป็นลวดลายที่สวยงามอยู่บนสันขอบอีกครั้งหนึ่ง และจะใช้กับภาชนะเครื่องจักสานที่ต้องการความประณีตสวยงามเป็นพิเศษ

นอกจากลวดลายที่ใช้ในการเข้าขอบทั้งสองแบบ ยังมีลวดลายที่ใช้ในการผูกถัก เสริมโครงสร้างของเครื่องจักสานให้เกิดความสมบูรณ์ที่แบบอย่างเฉพาะตัวอีก เช่น การผูกขา ผูกหูของภาชนะต่างๆ การถักขอบ โครงสร้างของเครื่องจักสานตัวน้ำ เช่น ลอบ ไซ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการประดิษฐ์และออกแบบงานจากไม้ไผ่นั้น ควรสังเกตลักษณะพิเศษของไม้ 2 ประเภท คือ ผิวของไม้ไผ่ ข้อและตา โดยทั่วไปคนไทยมักนำไผ่มาสาน ซึ่งมีลวดลายหลากหลาย เช่น ลายตา ชะลอม ลาย 2 ธรรมดา ลาย 3 ธรรมดา ลายครุ ลายประสู เป็นต้น (วิบูลย์ ลีสุวรรณ. 2532 : 114-116)

การจักตอกไม้ไผ่ที่ใช้การสานทั่วไปนั้น เป็นการนำลำไผ่มาผ่าเป็นแฉกตามต้องการ ขูดผิวนอก นิยมนำไปย้อมสี

1. การจักตอก มีอยู่ 2 ชนิด คือ ตอกปิ่น (จักตามผิว) และตอกตะแคง (จักขวางผิว)
2. การติดและการต่อ ไม่นิยมใช้ตะปูตอก เพราะจะทำให้ไม้แตกง่าย ดังนั้นการต่อจึงใช้ลิ้มเป็นส่วนมาก เช่น การต่อแบบพับประกบ การต่อแบบบากประกบ การต่อแบบแปะต่อ การต่อแบบใส่หมุด การต่อแบบสลัก การต่อแบบเข้าเดือย เป็นต้น
3. การตกแต่งผิว ทำได้หลากหลาย เช่น ทาด้วยน้ำมันชักเงา เช่น แชลแลค หรือการทาสีต่างๆ เช่น สีย้อมผ้า สีฝุ่น รัก หรือกรดต่างๆ
4. การตกแต่งผิว เช่น กรดกำมะถัน-สีน้ำตาลไหม้หรือสีดำ, กรดดินประสิว-สีน้ำตาลปนแดง, กรดเกลือเงิน-สีคล้ำ ดำ เป็นต้น ทั้งนี้ไม่ควรทากรดหนาเกินไป กรดอาจกัดให้ไม้ผุเปื่อยได้ง่าย (รัตนะ อุทัยผล. 2523 : 69-70)

2.3 การจัดตั้งองค์การ

การจัดองค์การ (Organization) คือ ระบบการทำงานของมนุษย์ โดยการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ และความสัมพันธ์ในการทำงาน เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายเดียวกัน (สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา. 2545 : 2-17)

2.3.1 ประเภทขององค์การ

1. กิจการเจ้าของคนเดียว
2. ห้างหุ้นส่วน
3. บริษัทจำกัด
4. บริษัทมหาชนจำกัด
5. สหกรณ์
6. รัฐวิสาหกิจ

2.3.1.1 กิจการเจ้าของคนเดียว เป็นธุรกิจที่คนๆ เดียวเป็นเจ้าของและดำเนินการเองเสร็จ ในปัจจุบันนี้ธุรกิจขนาดย่อมของประเทศไทยใช้กิจการประเภทนี้มีข้อดี ดังนี้

1. เจ้าของได้กำไรทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว
2. ง่ายและสะดวกแก่การก่อตั้ง
3. เจ้าของมีอิสระในการวินิจฉัยสั่งการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. มีกฎหมายควบคุมบังคับน้อยที่สุด
5. เมื่อจะเลิกล้มทำได้ง่าย

เจ้าของกิจการเจ้าของคนเดียวสามารถดำเนินตามความคิดเห็นของตนเองที่คิดว่าเหมาะสม ไม่มีผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น หรือกรรมการเข้ามาเกี่ยวข้อง จะดำเนินธุรกิจอย่างไร ดำเนินการอย่างไร เลิกกิจการเมื่อใดสามารถทำได้ทันที โดยไม่ต้องรอกการตัดสินใจของผู้อื่นแต่มีข้อเสีย ดังนี้

1. เจ้าของมีความรับผิดชอบไม่จำกัดจำนวน
2. ยากที่จะหาทุนมาเพิ่มเติมระหว่างที่ดำเนินการ
3. ลูกจ้างแทบไม่มีโอกาสเลื่อนตำแหน่ง
4. ขาดความไว้วางใจในการเลือกคนอื่นมาทำงานแทน ในกรณีที่เจ้าของกิจการขาดความสามารถในการดำเนินธุรกิจต่อไป

เจ้าของกิจการประเภทนี้จำเป็นต้องรับผิดชอบหนี้สินทั้งหมด นอกจากเงินที่นำมาลงทุนแล้วอาจต้องนำทรัพย์สินส่วนตัวมาใช้หนี้ เมื่อเจ้าหนี้ฟ้องร้อง เจ้าหนี้มีสิทธิยึดทรัพย์สินทั้งของกิจการและทรัพย์สินส่วนตัวของเจ้าของกิจการได้ เจ้าของกิจการประเภทนี้อาจหาทุนเพิ่มยากจึงทำให้การขยายกิจการทำได้ยาก และต้องมีความสามารถในการจัดการบริหารองค์การ และประสบการณ์มาประกอบ กิจการประเภทนี้เหมาะสมสำหรับผู้รักอิสระไม่ชอบมีเจ้านาย

2.3.1.2 **ห้างหุ้นส่วน** ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1012 กล่าวว่า สัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการร่วมกัน ด้วยประสงค์การแบ่งกำไรอื่นพึงจะได้แก่กิจการที่ทำนั้น

สัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัท มีลักษณะดังนี้

1. ต้องมีสัญญาของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป
2. ต้องมีการเข้าหุ้น หรือลงทุนร่วมกัน
3. ต้องการทำกิจการร่วมกัน
4. ต้องมีความประสงค์จะแบ่งกำไรจากกิจการนั้น

ประเภทของหุ้นส่วน หรือบริษัท แบ่งเป็น

1. ห้างหุ้นส่วนสามัญ
2. ห้างหุ้นส่วนจำกัด
3. บริษัทจำกัด

1. **ห้างหุ้นส่วนสามัญ** เป็นหุ้นส่วนที่ทุกคนต้องรับผิดชอบในหนี้สินทั้งหมดของห้างโดยไม่จำกัดจำนวน เจ้าหนี้สามารถเรียกร้องจากหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดได้ โดยหุ้นส่วนผู้นั้นจะเกลี้ยให้ไปเรียกร้องกับผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นไม่ได้ นอกจากนี้ผู้เป็นหุ้นส่วนยังต้องรับผิดชอบในหนี้สินซึ่งห้างก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน ดังนี้

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องนำเงินสด หรือทรัพย์สิน หรือแรงงานมาลงทุน ในกรณีที่เป็นข้อสงสัยให้สันนิษฐานว่าสิ่งที่นำมาลงทุนมีค่าเท่ากัน

2. ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใด ไม่ส่งมอบส่วนที่ตนลงทุน ผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นต้องแจ้งเป็นจดหมาย ลงทะเบียนไปยังผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ให้ส่งมอบภายในเวลาอันสมควร มิฉะนั้นผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น จะลงความเห็นพร้อมกันหรือเสียงข้างมากแล้วแต่ข้อสัญญา ให้เอาผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นออกไป

3. ในกรณีที่มีได้ตกลงกันไว้ในการจัดการห้างหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนมีสิทธิในการจัดการห้างหุ้นส่วน แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดจะเข้ามาทำสัญญาอันใด ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนอีกคนหนึ่ง ทักท้วงนั้น ไม่ได้

4. ผู้เป็นหุ้นส่วนจะประกอบกิจการอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งมีสภาพคู่เคียงกันและเป็นการแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนนั้น โดยมิได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ไม่ได้ หากไม่ปฏิบัติตาม ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นมีสิทธิที่จะเรียกร้องเอาผลกำไรซึ่งผู้ค้านหาได้ทั้งหมด หรือเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อการที่ห้างหุ้นส่วนได้รับความเสียหาย เพราะเหตุนั้นได้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันฝ่าฝืน

5. การรับหุ้นส่วนใหม่ ต้องได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด เว้นแต่จะได้ตกลงไว้เป็นอย่างอื่น

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนจะถือเอาสิทธิใดๆ แก่บุคคลภายนอกในกิจการค้าขาย ซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนไม่ได้

2. การก่อความผูกพันใดๆ ซึ่งหุ้นส่วนคนใดกระทำในการค้าขายของห้างหุ้นส่วน โดยไม่มีหุ้นส่วนใดคัดค้าน หุ้นส่วนอื่นทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน โดยไม่จำกัดจำนวน

3. ผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนไปแล้ว ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างได้ก่อให้เกิดขึ้นไว้ก่อนที่ตนได้ออกจากหุ้นส่วนไป หรือเข้ามาก็ต้องรับผิดชอบในหนี้ที่ห้างก่อไว้ก่อนเข้ามา

4. บุคคลใดแสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร หรือกิริยาท่าทาง ยินยอมให้เขาใช้ชื่อตนเป็นชื่อห้างหุ้นส่วน บุคคลนั้นต้องรับผิดชอบร่วมกับบุคคลภายนอกในบรรดาหนี้สินที่เกิดขึ้นเสมือนเป็นหุ้นส่วน

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญจะจดทะเบียนหรือไม่ก็ได้ ถ้าจดทะเบียนจะเป็นนิติบุคคล มีสิทธิและหน้าที่เหมือนบุคคลธรรมดา มีสัญชาติ และภูมิลำเนาเป็นของห้างเอง มีผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกเดียว คือ จำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบ และจะตกลงกันให้มีผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนเป็นผู้จัดการห้างได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ลักษณะจะมีผู้เป็นหุ้นส่วน 2 จำพวก คือ หุ้นส่วนจำพวก จำกัดความรับผิด และหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด

หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด มีข้อจำกัดสิทธิ ดังนี้

1. หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จะนำแรงงานมาลงทุน ไม่ได้
2. ห้ามมิให้เอาชื่อของหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดมาเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง
3. ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดคนใดยินยอมให้ใช้ชื่อของตนระคนเป็นชื่อห้าง ผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นต้องรับผิดคนนั้นต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกเหมือนเป็นหุ้นส่วนจำนวนไม่จำกัดความรับผิด แต่ในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นให้บังคับตามสัญญาหุ้นส่วน
4. ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ไม่มีสิทธิได้รับเงินปันผลหรือดอกเบี้ย นอกจากผลกำไรซึ่งห้างหุ้นส่วนมาค่าได้
5. หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ไม่มีสิทธิเป็นผู้จัดการห้าง ถ้าเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วน หุ้นส่วนผู้นั้นจะต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้สินทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนนั้น ไม่จำกัดจำนวน

ขออนุญาตสำหรับหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด

1. มีสิทธิออกความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงาน ออกเสียงเป็นคะแนนในการตั้งและถอดถอนผู้จัดการ ตามกรณีที่มีบังคับไว้ในสัญญาหุ้นส่วนนั้น
2. มีสิทธิได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วนนั้น
3. สามารถประกอบการค้าขายอย่างใดๆ เพื่อประโยชน์ตนหรือเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกก็ได้ แม้การงานนั้นจะมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันกับการค้าขายของห้างหุ้นส่วน
4. สามารถโอนหุ้นของตน โดยปราศจากความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น
5. ในกรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ล้มละลายหรือตกเป็นคนไร้ความสามารถ ไม่เป็นเหตุให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องเลิกกิจการกัน เว้นแต่จะ ได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่น

หน้าที่ของห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีหน้าที่ต้องจัดทำบัญชีและบัญชีกำไรขาดทุนประจำปี ยื่นต่อกองทุนธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า หรือสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดแล้วแต่กรณี ภายใน 5 เดือนนับแต่วันปิดบัญชี แม้ว่ายังมิได้ประกอบกิจการก็ตาม มิฉะนั้นมีความรับผิดต้องระวางโทษปรับ ไม่เกินสองพันบาท

3. บริษัทจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1096 กล่าวว่าบริษัทจำกัดนั้น คือ บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่าๆ กัน โดยผู้ถือหุ้นดังกล่าวต่างรับผิดชอบจำกัดเพียง ไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. จำนวนทุนได้แบ่งออกเป็นหุ้นแต่ละหุ้นมีมูลค่าเท่ากัน โดยต้องมีมูลค่าไม่ต่ำกว่าห้าบาท
2. ผู้ถือหุ้นทั้งหลายต่างรับผิดชอบจำกัด เพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่ง ไม่ครบมูลค่าหุ้น

ที่ตนยังส่งไม่ครบมูลค่าหุ้นที่ตนเองถือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. คุณสมบัติผู้ถือหุ้นไม่เป็นสาระสำคัญ

ความสำคัญของหุ้นและผู้ถือหุ้น ดังนี้

1. มูลค่าหุ้นที่ออกจำหน่าย จะมีมูลค่าต่ำกว่าห้าบาทไม่ได้
2. หุ้นนั้นแบ่งแยกไม่ได้ ต้องมีบุคคลคนเดียวเป็นผู้ใช้สิทธิในฐานะเป็นผู้ถือหุ้น
3. หุ้นทุกหุ้นจะให้ใช้เป็นเงินจนเต็มค่า นอกจากที่ประชุมตั้งบริษัทยกเว้น
4. หุ้นทุกหุ้นต้องมีใบสำคัญที่เรียกว่า ใบหุ้น
5. หุ้นนั้นยอมโอนกันได้ โดยมีต้องได้รับความยินยอมของบริษัท
หน้าที่ของบริษัท ดังนี้

1. บริษัทจำกัด ต้องทำบัญชีงบดุลอย่างน้อยครั้งหนึ่งทุกกรอบ 12 เดือน โดยมีผู้สอบบัญชีอย่างน้อยหนึ่งคนตรวจสอบ แล้วนำเสนอที่ประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้น อนุมัติงบดุลภายใน 4 เดือน นับแต่วันปิดบัญชี พร้อมทั้งนำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนยื่นต่อกองบัญชีธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า หรือที่สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัด ภายใน 1 เดือน นับตั้งแต่วันอนุมัติงบดุล ทั้งนี้รวมถึงบริษัทที่แม้ว่าจะยังมีได้ประกอบกิจการก็ตาม จะต้องดำเนินการนำส่งงบดุลด้วย มิฉะนั้นจะมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

2. จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ที่ประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้น และให้นำส่งต่อสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร หรือที่สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัด แล้วแต่กรณีภายใน 14 วัน นับจากวันที่ประชุม

บริษัทมหาชนจำกัด จัดตั้งตามพระราชบัญญัติ บริษัทมหาชนจำกัด มาตรา 15 กล่าวว่า บริษัทมหาชนจำกัด คือ บริษัทซึ่งตั้งขึ้นด้วยความประสงค์ที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชน โดยผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัด ไม่เกินจำนวนค่าหุ้นที่ต้องชำระ และบริษัทดังกล่าวได้ระบุนความประสงค์ เช่นนั้นไว้ ในหนังสือบริคณห์สนธิ ได้แก่

1. ประสงค์จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชน
2. ผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัด ไม่เกินจำนวนเงินหุ้นที่ต้องชำระ
3. ระบุนวัตถุประสงค์ไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ

ลักษณะของบริษัทมหาชนจำกัด ดังนี้

1. มีผู้จัดตั้ง ตั้งแต่ 15 คนขึ้นไป ร่วมกันก่อตั้ง มีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป
2. ต้องเป็นกิจการมุ่งหากำไร
3. แบ่งทุนออกเป็นหุ้น มีมูลค่าเท่าๆ กัน (ไม่ต่ำกว่า 5 บาท)
4. ผู้ถือหุ้นต้องรับผิดชอบจำกัด ไม่เกินจำนวนเงินที่รับจะลงหุ้น
5. จัดทะเบียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.2 โครงสร้างองค์การ การจัดโครงสร้างขององค์การ คือ การจัดตำแหน่งของการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของแต่ละบุคคลและหน่วยงานย่อย และนำเอาแต่ละส่วนขององค์การมาประสานงานกันเป็นส่วนรวม เพื่อให้เกิดการดำเนินงานสนองตามวัตถุประสงค์ขององค์การที่วางไว้ โครงสร้างขององค์การจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของการบริหารงานต่างๆ ในลักษณะต่างๆ ในลักษณะที่เป็นทิศทางสู่เป้าหมาย โครงสร้างขององค์การเป็นผลจากการสร้างสรรค์รูปแบบขององค์การขึ้นมา เพื่อที่จะให้ทราบตำแหน่ง และช่วยชี้แนะในการบริหารงานในองค์การเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดหมาย มีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

1. กำหนดกิจกรรมหลัก และที่มีความสำคัญที่ทำให้โครงการบรรลุเป้าหมาย
2. จัดกลุ่มของกิจกรรมต่างๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกัน
3. กำหนดหน้าที่ต่างๆ ของแต่ละตำแหน่ง
4. กำหนดความสัมพันธ์ของกิจกรรมด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดีต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. กำหนดความรับผิดชอบและภาระหน้าที่ของแต่ละงาน
มีรูปแบบโครงสร้างองค์การ ดังนี้

1. โครงสร้างองค์การแบบงานหลัก (Line organization structure) โครงสร้างแบบนี้เป็นแบบธรรมดาทั่วไป การอำนวยการและการควบคุมมีสายบังคับบัญชาโดยตรงมาจากนักบริหาร หรือหัวหน้าขององค์การ ไปยังผู้ใต้บังคับบัญชาโดยตรง ลักษณะของงานไม่สู้จะซับซ้อนมากนัก
2. โครงสร้างองค์การแบบงานหลักและที่ปรึกษา (Line and staff organization structure) การจัดสร้างองค์การแบบนี้เป็นผลวิวัฒนาการมาจากแบบงานหลัก ซึ่งการขยายตัวไปอย่างรวดเร็ว และเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี การจัดองค์การแบบนี้ช่วยแก้ปัญหาเรื่องขาดการแนะนำอันเป็นผลจากการค้นคว้าของหน่วยงานที่ปรึกษาได้ ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และขนาดขององค์การประเภทนี้ใหญ่กว่าองค์การประเภทแรก
3. โครงสร้างแบบหน้าการงานเฉพาะ (Functionalized organization structure) การจัดสร้างองค์การแบบนี้เป็นผลมาจากแนวคิดของ Federick W. Taylor ที่จะแบ่งหน่วยงานแต่ละชนิดที่ปฏิบัติจัดทำกันอยู่ โดยรวมอำนาจหน้าที่แต่ละหน่วยงานเฉพาะไปเด็ดขาด องค์การแบบนี้ได้แยกหน่วยงานออกไปต่างหาก และแต่ละหน่วยงานมีหน้าที่เช่นเดียวกับหน่วยงานหลัก ดังนี้ โครงสร้างองค์การแบบนี้ทำให้แต่ละหน่วยงานมีผู้เชี่ยวชาญและมีอำนาจหน้าที่สั่งการในหน่วยงานนั้นได้ ในระบบราชการไม่นิยมใช้แบบนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 สปา

ในปัจจุบัน สปาไทยเป็นธุรกิจที่กำลังเป็นที่นิยมอย่างยิ่งซึ่งผู้ประกอบการส่วนหนึ่งได้รวมตัวกันก่อตั้งสมาคมขึ้นเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันมาตั้งแต่ปี 2545 และจดทะเบียนอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2546 ใช้ชื่อว่า “สมาคมสปาแห่งประเทศไทย หรือ TSPA”

เริ่มด้วยการทำสปาในโรงแรม สปาในรีสอร์ทชายทะเลที่มีชื่อเสียงระดับโลกในปัจจุบันคือบ่อน้ำพุร้อน น้ำพุร้อนและสปาและสปาในรีสอร์ทแอคทีฟสปา และ 3- 4 ปี ต่อมา เคย์สปาที่เริ่มมีบทบาทในเมืองเพิ่มมากขึ้น ความนิยมในปัจจุบันสาเหตุ เนื่องจากการเข้ารับบริการสปาจะช่วยให้ผู้รับบริการสปารู้สึกผ่อนคลาย และดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะสุขภาพสตรีที่ให้ความสนใจอย่างมาก และการทำสปาไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่มาก ก็สามารถทำห้องนวดตัว และอบตัวได้ และใช้เวลาไม่นานลูกค้าสามารถหมุนเวียนเข้าใช้บริการได้ตลอดเวลา

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เป็นหน่วยงานราชการหนึ่งที่พยายามศึกษาและส่งเสริมเกี่ยวกับธุรกิจสปา ได้มีโอกาสขยายตลาดไปยังต่างประเทศ

ภาพรวมธุรกิจสปาไทยในปัจจุบัน ได้รับความนิยมและมีอัตราการขยายตัวทางธุรกิจที่รวดเร็ว สปาไทยจัดเป็นธุรกิจที่มีศักยภาพและเป็นจุดเด่นของไทยซึ่งประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็น Capital Spa of Asia ทั้งนี้จากการสำรวจของบริษัท Intelligent Spa ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งระบุว่าในปัจจุบันมีสถานที่ให้บริการสปาของไทยที่ได้มาตรฐานประมาณ 50 แห่ง จาก 230 แห่ง มีชาวต่างชาติที่ใช้บริการธุรกิจสปาของไทยประมาณ 2.6 ล้านคน ในปี 2545 ก่อให้เกิดรายได้ประมาณ 85 ล้านดอลลาร์สหรัฐหรือคิดเป็นเงินไทยประมาณ 3,750 ล้านบาท

ธุรกิจสปานอกจากจะนำเงินตราเข้าประเทศแล้ว ยังก่อให้เกิดประโยชน์ ช่วยเพิ่มพูนรายได้สร้างจุดขายและส่งผลถึงการขยายตลาดให้กับผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้ในการบำบัดเสริมความงามและสินค้าอื่นๆ ที่ใช้ใน สปาเพิ่มเติมด้วย เพื่อส่งเสริมให้มีการเปิด สปาไทยในตลาดเอเชีย ยุโรป ตะวันออกกลาง สหรัฐอเมริกา และแคนาดา และผลักดันและส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางธุรกิจสปาของเอเชีย

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้แสดงผลการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจบริการความงามและสุขภาพสู่ตลาดต่างประเทศในหลายรูปแบบ ในช่วงปี พ.ศ.2545 เช่น สปา ศูนย์สุขภาพ ศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพแผนไทย เป็นต้น ซึ่งมีความหลากหลายและครบวงจรในการให้บริการ พฤติกรรมของผู้บริโภคส่วนใหญ่จะอยู่พักผ่อน ท่องเที่ยวและรับบริการสุขภาพความงามก่อนเดินทางกลับประเทศ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. 2547) [internet]

2.4.1 ความหมายของสปา

สำหรับนิยามคำว่า “สปา” คือ สถานบริการเพื่อสุขภาพหรือสถานพยาบาลที่มีการปฏิบัติต่อร่างกายเพื่อสุขภาพ การใช้น้ำเพื่อสุขภาพ ทั้งนี้ให้ความสำคัญต่อความสมดุลของร่างกายและจิตใจ โดยมีการให้คำแนะนำตามหลักวิชาการ ดังนั้น หากเป็นเพียงสถานเสริมความงาม และไม่มีจากุซซี่ ก็นับว่าไม่เข้าข่ายสปาตามที่สมาคมฯ ได้เสนอไป ซึ่งทำให้การจดทะเบียนสถานบริการชัดเจนยิ่งขึ้น คือ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล

ในอดีต ตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 18-19 การบำบัดหรือฟื้นฟูสุขภาพด้วยน้ำ เป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศเขตกึ่งหนาว โดยเฉพาะประเทศในแถบยุโรปที่มีสภาพภูมิอากาศที่หนาวเย็น

สปา (SPA) มีรากศัพท์มาจากคำว่า SANUS PER ACQUA มีความหมายในภาษาละตินว่า การดูแลสุขภาพด้วยน้ำ เช่น การอาบน้ำหรือแช่น้ำร้อนหรือน้ำแร่ การอบตัวและผิวด้วยไอน้ำ การนวดด้วยกระแสน้ำ เป็นต้น (วนนิพร หงสกุล, 2547 : 44-49)

2.4.2 รูปแบบของสปา

สปาในปัจจุบันแบ่งออกตามรูปแบบที่มีการค้นพบเทคนิคใหม่ๆ เพิ่มเติม เช่น การใช้อ่างน้ำวน การใช้เครื่องหอมระเหย หรือการอบไอน้ำ ที่ใส่ใจกับสุขภาพมากขึ้น โดยทั่วไปมี 3 รูปแบบได้แก่

1. วารีบำบัด (Hydrotherapy) ที่สามารถแบ่งย่อยได้หลายชนิดเช่น การอบซาวน่า (Sauna) การอบผิวด้วยไอน้ำ (Steam) การอาบน้ำและแช่น้ำแร่ เป็นต้น ทั้งนี้ล้วนแต่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยกระตุ้นการหมุนเวียนโลหิต กำจัดเซลล์ไขมัน และผ่อนคลาย

2. หัตถกรรมบำบัด หรือการบำบัดด้วยมือ หรือการนวด สำหรับคนไทยการนวดเป็นเอกลักษณ์และมีความเป็นมายาวนาน

3. สุวคนธบำบัด (Aromatherapy) เป็นการใช้กลิ่นของพืชพรรณธรรมชาติที่มีคุณสมบัติพิเศษช่วยในการสร้างความรู้สึกผ่อนคลาย เช่น กระดังงา ส้ม ลาเวนเดอร์ เป็นต้น หรือการนำน้ำมันหอมระเหยมาใช้บำรุงร่างกาย และจิตใจ ทำให้เกิดสมดุลและรู้สึกผ่อนคลาย โดยมีกลไกการดูดซึมเข้าสู่ร่างกายโดยการสูดดมกลิ่น

หมวดบริการอื่นๆ เป็นการบริการด้าน ความงาม สุขภาพ และออกกำลังกายเพื่อช่วยยืดกล้ามเนื้อ ผ่อนคลาย และทำจิตใจให้สงบ

2.4.3 ประเภทของสปา

สปา เป็นการพักผ่อนทั้งทางร่างกาย และจิตใจเพื่อให้มีสุขภาพดีขึ้น โดยใช้ธรรมชาติบำบัด และมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น การนวด ธารน้ำแร่ สปา แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. เป็นการบำบัดร่างกายและจิตใจให้ผ่อนคลาย รวมทั้งรับประทานอาหารสุขภาพตามหลักโภชนาการ มีที่พักและนักรักษาพยาบาล ผู้บริโภคใช้เวลาอยู่ในสปามากกว่าสปาทั่วไป
2. สปาที่ตั้งอยู่ในโรงแรม เป็นส่วนหนึ่งของโรงแรมและรีสอร์ท ที่บริการสำหรับลูกค้าที่มาพัก ณ ช่วงเวลานั้นๆ
3. สปาที่เป็นสถานส่งเสริมสุขภาพ และความงามที่มีบริการสปาและสถานที่ออกกำลังกาย แต่ไม่มีที่พัก

ประเภทของสปาสากลแบ่งออกเป็น 7 ประเภทหลัก ได้แก่

1. น้ำพุร้อนสปา (Mineral spring spa) เป็นการบำบัดด้วยน้ำ จากน้ำแร่ และน้ำพุร้อนจากธรรมชาติที่มีแร่ธาตุๆ ที่ลดการเจ็บปวดได้
2. คลับสปา (Club spa) เป็นสปาขนาดเล็กที่มักจัดไว้เป็นส่วนหนึ่งของสถานบริการสำหรับบริการลูกค้าทั่วไปที่สนใจ หรือเอาใจใส่ดูแลสุขภาพเป็นพิเศษเพื่อบริหารร่างกาย (fitness) หรือศูนย์สุขภาพ ไม่มีบริการด้านที่พัก
3. โรงแรมและรีสอร์ทสปา (Hotel & resort spa) เป็นสปาบริการของโรงแรมและรีสอร์ท ให้กับลูกค้า หรือผู้ที่เข้ามาพัก มุ่งเน้นสถานที่พักผ่อน การนวดและการออกกำลังกาย ที่มีบรรยากาศที่ทันสมัยภาพและภูมิประเทศสวยงาม
4. เติสดีเนชันสปา (Destination spa) เป็นสปาที่มีการให้บริการ บำบัด และฟื้นฟูสุขภาพอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน เป็นการบริการแบบองค์รวม หรือครบวงจรโดยเฉพาะ วารีบำบัด เข้มงวดด้านโภชนาการ
5. เดย์สปา (Day spa) เป็นสปาที่พบเห็นได้ทั่วไป เนื่องจากเน้นความสวยงาม ใช้เวลาบำบัดเพียงระยะเวลาสั้นๆ มักถูกจัดรวมอยู่ในกลุ่มสถานเสริมความงาม
6. เมดิคอลสปา (Medical spa) เป็นการนำธรรมชาติมาบำบัดร่วมกับวิทยาการทางการแพทย์ หรืออาจเรียกได้ว่านำการแพทย์สมัยใหม่มาผสมผสานกับแพทย์ทางเลือก มีโปรแกรมการบำบัดรักษา และดูแลสุขภาพโดยทีมแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ
7. โฮมสปา (Home Spa) เป็นสปาที่ทำเองที่บ้าน โดยการซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็น หรือเรียกใช้บริการลักษณะ delivery จากสถานบริการสปาส่งพนักงานตรงให้บริการถึงบ้าน

เมื่อแบ่งตามประเภทธุรกิจสปาสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. โฮเต็ล และสปารีสอร์ท (Hotel & Resort Spa) เป็นสปาที่ตั้งอยู่ในโรงแรมหรือรีสอร์ท ที่ให้บริการทางสปา เป็นส่วนหนึ่งของการให้บริการด้านต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. เดย์สปา (Day Spa) เป็นสปาที่ให้บริการเพื่อเสริมความงาม และการผ่อนคลาย โดยใช้เวลาเพียง 2-3 ชม.หรือเต็มวัน สปาในลักษณะนี้จะตั้งอยู่ในสถานออกกำลัง โรงแรม ศูนย์การค้า หรือ Stand Alone

3. เดสติเนชันสปา (Destination Spa) เป็นลักษณะของโรงแรมหรือรีสอร์ทสุขภาพ ที่มีวัตถุประสงค์ในการให้บริการแก่ลูกค้าที่ต้องการมาใช้บริการที่เกี่ยวกับสปาโดยเฉพาะ และเป็นรูปแบบของสปาที่สมบูรณ์แบบที่สุดจากอดีตจนถึงปัจจุบันธุรกิจเกี่ยวกับสุขภาพและความงามมีมูลค่าส่งออกสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากประเทศไทยมีสินค้าและมาตรฐานทัดเทียมกับผลิตภัณฑ์ชั้นนำของโลก จึงเป็นที่ยอมรับและนิยมสำหรับผู้บริโภคในต่างประเทศอย่างกว้างขวาง

เพื่อให้สปาเป็นที่รู้จักแพร่หลายและกระตุ้นให้ชาวต่างประเทศเข้ามาใช้บริการมากยิ่งขึ้น กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ธุรกิจสปาไทยอย่างต่อเนื่อง และแผนในปี 2547 จะดำเนินการต่อเนื่องจากปัจจุบัน โดยการเข้าร่วมงานแสดงสินค้า ISPA Asia Pacific Exhibition เป็นครั้งแรก การจัดแสดงสินค้าสุขภาพและความงาม (Thailand Health & Beauty Show) ต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี รวมทั้งการเชิญสื่อมวลชนและผู้ประกอบการธุรกิจสปาไทย ขณะเดียวกันยังเน้นส่งเสริมให้มีการขยายธุรกิจสปาไทยในต่างประเทศในรูปแบบแฟรนไชส์ ซึ่งจะสามารถสร้างการเติบโตอย่างรวดเร็วและเป็นระบบ

นอกจากนี้ หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและสมาคมสปายังสนับสนุนการพัฒนามาตรฐานการให้บริการที่เป็นสากล ทั้งสถานที่ การให้บริการและบุคลากรตามมาตรฐานของ International Spa Association (ISPA) ซึ่งเป็นองค์กรระดับโลก ที่สะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทยสู่มาตรฐานระดับสากล

จากการเติบโตที่รวดเร็วของธุรกิจสปาในประเทศไทยทำให้มีการรวมตัวกันของกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อจัดตั้งเป็นสมาคมสปาไทยขึ้น โดยจะมีสมาชิกประมาณ 60 ราย ภายในปี 2546 ซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบการทั้งขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ทั้งในกรุงเทพฯและภูมิภาค

สรุปผลการสำรวจอุตสาหกรรมสปา (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2547) [internet]

- การใช้บริการสปาได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 64 ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา
- มีผู้ให้บริการสปาในไทยประมาณ 3.3 ล้านคน ในช่วงปี 2544/2545 ซึ่งร้อยละ 80 เป็นชาวต่างชาติ
- ผู้ใช้บริการร้อยละ 59 เป็นผู้หญิง ส่วนร้อยละ 41 เป็นผู้ชาย
- ประเภทของสปาใหญ่ๆ มี 2 ประเภท คือ Hotel Spas และ Resort Spas
- โดยเฉลี่ยสปาจะมีพนักงานจำนวน 18 คน
- ส่วนใหญ่สปาจะทำการตลาดด้วยวิธีการจัดโปรโมชั่น
- ครึ่งหนึ่งของรายได้อาจมาจากการให้บริการนวด
- การนวดเป็นบริการที่เป็นที่นิยมที่สุดในสปา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.4 แนวทางการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สปา

โอกาสทางการตลาดนั้นประเทศไทยนับเป็น Spa Destination หนึ่งในที่ชาวต่างชาตินิยมมารับบริการเนื่องจากมีความพร้อมของสถานประกอบการบุคลากรและทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่น้อยหน้าไปกว่าบาห์ลี (อิน โดนีเซีย) อีกทั้งการส่งเสริมสุขภาพแผนไทย อาทิ การนวดไทย การใช้สมุนไพรไทย ก็เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศในส่วนของธรรมชาติบำบัด นอกจากนี้การต้อนรับอัธยาศัยไมตรีแบบไทยนับเป็นจุดแข็งทางการตลาดที่ยังไม่มีประเทศใดเทียบเคียงได้ ซึ่งมีมาตรการส่งเสริมการส่งออกและพัฒนาธุรกิจสปาไทย ดังนี้

1. การพัฒนาบุคลากรไทยสำหรับธุรกิจสปาในระดับสากลเป็นส่วนประกอบสำคัญของธุรกิจสปา ควรมีการกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานสำหรับบุคลากรผู้ให้บริการสปา ซึ่งการกำหนดมาตรฐาน ฝีมือแรงงานที่วัดระดับความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพประกอบด้วย 3 หลักการคือ

- ความรู้ในด้านอาชีพสปา
- ทักษะฝีมือและความสามารถในการปฏิบัติงาน
- เจตคติ (Attitude) ในการทำงานและการฝึกเกี่ยวกับจริยธรรม

หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิ กระทรวงสาธารณสุข กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สมาคมสปาไทยและภาคเอกชนผู้ชำนาญการที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานในสาขาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสปา เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาบุคลากรในด้านนี้ต่อไป

2. การกำหนดมาตรฐานหลักสูตรการอบรมธุรกิจสปาสำหรับสถาบันหรือโรงเรียนสอนพนักงานสปาต่างๆ รวมถึงการออกใบรับรองมาตรฐานวิชาชีพ

3. การพัฒนาธุรกิจสปาไทย ในทางที่จะดึงดูดชาวต่างชาติให้มาใช้บริการในไทย จำเป็นต้องมีการพัฒนาธุรกิจสปาไทยให้เป็นมาตรฐานสากล โดยมีการกำหนดมาตรฐานสถานที่ให้บริการ ซึ่งขณะนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสมาคมสปาไทยอยู่ระหว่างการจัดทำมาตรฐาน และ Accredited ให้กับสปาที่ได้มาตรฐาน โดยมาตรฐานนี้จะแบ่งตามประเภทของสปาโดยพิจารณาถึงความปลอดภัยของผู้รับบริการ ความสะอาดและถูกสุขอนามัยใกล้เคียงกับมาตรฐานของ International Spa Association (ISPA) ทั้งนี้จุดเด่นของสปาไทย คือ ความเป็นเอกลักษณ์ไทยที่มีมาตรฐานระดับสากล

4. แผนการตลาดเพื่อขยายธุรกิจสปาไทยในต่างประเทศ มี 2 แนวทาง คือ

- การประชาสัมพันธ์สปาที่มีมาตรฐานในประเทศไทย เพื่อให้เป็นที่รู้จักในต่างประเทศและดึงดูดให้ชาวต่างชาติมาใช้บริการสปาในไทย
 - การขยายแฟรนไชส์สปาไทยในต่างประเทศ
- ตลาดที่มีศักยภาพในการให้บริการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ตลาดเอเชีย เนื่องจากเป็นตลาดที่อยู่ใกล้กับประเทศไทยมากที่สุด เช่น สิงคโปร์ ไต้หวัน ญี่ปุ่น และมาเลเซีย

2. ตลาดยุโรป เป็นตลาดเป้าหมายเนื่องจากคนจำนวนมากได้หันมาให้ความสนใจกับการบำบัด ผ่อนคลาย ในวิถีทางของตะวันออก แต่ในขณะที่เดียวกันก็เป็นตลาดคู่แข่งสำคัญในธุรกิจนี้ด้วย เพราะยุโรปมีสปาอยู่เป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีแหล่งบำบัดตามธรรมชาติ เช่น น้ำพุร้อน มากด้วย เช่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ และอังกฤษ เป็นต้น

3. ตลาดตะวันออกกลาง เป็นตลาดที่ไม่มีข้อจำกัดมากในด้านการนำเข้าแรงงาน และผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในสปา จึงเป็นสิ่งจูงใจให้นักลงทุนจากต่างประเทศ อาทิ สิงคโปร์ และจีน สนใจเข้าไปบุกเบิกตลาด

ทั้งนี้ในส่วนของนักลงทุนจากไทยที่เข้าไปร่วมลงทุนในตะวันออกกลาง ได้แก่

- บริษัท Aromavcra ซึ่งได้เข้าร่วมงานแสดงสินค้า Gulf Beauty 2001 และ 2002 นั้น ผลจากการเข้าร่วมงาน ได้รับความสนใจจากลูกค้าในตะวันออกกลาง โดยมีบริษัท 3 แห่ง คือ Oeorge Co.,Ltd. บริษัทในเขต Jumiera และ Saba International Co.,Ltd. ในประเทศสหรัฐอเมริกาบริบทอเมริกาใต้ได้ขอซื้อแฟรนไชส์และได้ดำเนินการแล้วประมาณ 1 ปี

- Thai Fashion Center ซึ่งเป็นบริษัทร่วมทุนกับ SME Bank ได้ให้ความสนใจลงทุนจัดตั้ง สปา ในตะวันออกกลางเช่นกัน โดยเบื้องต้น ดำเนินการในสหรัฐอเมริกา (เมืองคูเวต) บาห์เรน คูเวต และ โอมาน ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการเตรียมการเรื่องสถานที่

จากการร่วมกิจกรรมส่งเสริมธุรกิจสปา งบประมาณปี 2546 ได้แก่

1. การเข้าร่วมงานแสดงสินค้า เช่น งาน ISPA Asia Pacific Exhibition 2003 ในประเทศไต้หวัน เมื่อวันที่ 29-31 สิงหาคม 2546

2. การจัดทำต้นแบบมาตรฐานการจัดตั้งสปาไทยและการจัดทำระบบแฟรนไชส์

3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมธุรกิจสปาไทยในงานแสดงสินค้าสุขภาพความงาม เช่น งาน Thailand Health & Beauty Show 2003 เมื่อวันที่ 24-28 กันยายน 2546

และกิจกรรมส่งเสริมธุรกิจสปา สำหรับงบประมาณปี 2547

1. ประชาสัมพันธ์ธุรกิจสปาไทยในสื่อต่างๆ ของทั้งในและต่างประเทศ

2. พัฒนาและปรับปรุง Website เพื่อให้บริการแก่ผู้ประกอบการของธุรกิจสปา

3. เข้าร่วมงานแสดงสินค้า ISPA Asia Pacific Exhibition (เมษายน 2547)

4. การเข้าร่วมงานแสดงสินค้าเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ Wellness Industry (International Tourism Exchange Berlin/ITB 2004) (12-16 มีนาคม 2547)

5. การเข้าร่วมงานแสดงสินค้าธุรกิจบริการด้านสุขภาพ เช่น งาน Arab Health 2004 เมื่อวันที่ 18-21 มกราคม 2547

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้นการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับใช้ในสปาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง Globalization มีบทบาทสำคัญต่อแนวโน้มการตลาด รวมทั้งรูปแบบการทำงานในวงการออกแบบกล่าวคือ ในโลกแห่งการสื่อสาร ที่ที่ทุกคนสามารถเชื่อมโยงข้อมูลและความรู้อย่างทั่วถึงกันหมด มีแนวความคิดในการ ออกแบบต่างๆ มากมายจนไม่อาจสามารถสรุปได้โดยง่ายเกี่ยวกับแนวโน้มและแนวคิดในการออกแบบของใช้ ของตกแต่งบ้านในยุคนี้ ผลิตภัณฑ์ต้องมีความเป็นสากล โดยศึกษาจากแนวโน้มการออกแบบสินค้าเครื่องใช้ของตกแต่งบ้าน สามารถสรุปเนื้อหาในการบรรยายได้ตามหัวข้อดังนี้

ตลาดยุโรป (อ้างใน Curro Claret Marti. 2547) [internet]

1. การตลาด (Market) จากคำพูดที่ Mr. Curro หยิบยกขึ้นมาอ้างอิงดังนี้ “เราอยู่ในช่วงเวลาที่ไม่มีความคิดหลักๆ ที่แท้จริง” ด้วยเหตุนี้องค์กรธุรกิจต่างๆ จึงต้องปรับตัวให้มีความยืดหยุ่นเพื่อตอบรับ Technology และความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปมาของลูกค้า เพื่อเป็นการเพิ่มส่วนแบ่งการตลาด และทำให้เกิด Brand Loyalty ด้วยการเสนอสินค้าและบริการที่แตกต่างจากคนอื่น (Differentiation) เหตุนี้การออกแบบเช่นกันจึงต้องมีความยืดหยุ่นอยู่ในตัว ดังจะเห็นตัวอย่างได้ แม้กระทั่งจากการทำงานในวงการออกแบบซึ่งนี่คือรูปแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ไม่ได้ออกแบบเพียงแต่ผลิตภัณฑ์แต่ยังออกแบบตกแต่งภายใน Website เกม Computer ฯลฯ และในทางตรงกันข้ามนักออกแบบสาขาอื่นๆ ก็มีการทำงาน ข้ามสายงานเช่นกันนอกจากต้องมีความยืดหยุ่นแล้ว (Flexibility) การออกแบบยังควรมีการสื่อสารที่ดีกับผู้ใช้เพื่อช่วยให้ สินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นมีพลังและดึงดูดความสนใจของผู้ซื้อท่ามกลางสินค้าคู่แข่งมากมายทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ เช่น รูปทรงที่สื่อสารถึงหน้าที่ และประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์นั้นๆ ทั้งนี้การออกแบบต้องตอบสนองปัจจัยอื่นๆ ด้วย เช่น การผลิต ตลอดจน วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของผู้ซื้อ เป็นต้น

2. การเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม (Muticulturalism) ซึ่งเกิดจาก Globalization เช่น การลงทุนข้ามชาติของบริษัทต่างชาติ ซึ่งไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการผสมผสานและเปลี่ยนแปลงด้านเทคนิคการผลิตแต่ยังทำให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ๆ ที่เกิดจากการรวมกันของกลุ่มคนที่ต่างกัน วัฒนธรรมผสม (Multiculture) ยังสามารถเกิดได้จากปัจจัยอื่นๆ อีกมากมาย เช่น การอพยพโยกย้ายถิ่นฐาน และการศึกษาคู่ในต่างประเทศ เป็นต้น คนกลุ่มใหม่เหล่านี้จะมีส่วนในการเผยแพร่สินค้าและวัฒนธรรมแก่คนท้องถิ่น และก็มีคนท้องถิ่นมากมายที่ให้ความสนใจกับ “ของต่างชาติ” เช่นกัน ดังที่ผู้บรรยายได้ยกตัวอย่างในเรื่องของอาหารไทยที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในประเทศสเปน

จะเห็นได้ว่า Cultural Identity เป็นสิ่งที่มีค่ามากในโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งทุกประเทศเริ่มจะเหมือนกันไปหมด และความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรมเป็น “จุดขาย” ที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ได้โดยที่ยังใช้งานได้จริงในยุคปัจจุบัน (Practical) ซึ่งเอกลักษณ์นี้เองอาจช่วยให้เกิดแนวโน้มการออกแบบสำหรับพื้นที่นั้นๆ ได้ ดังจะพบเห็นตัวอย่างง่ายๆ จากอาหารแนว Fusion Food ซึ่งเกิดจากการผสมผสานของเครื่องเทศและแม้กระทั่งเทคนิคของการทำอาหารของทาง

ตะวันตกและตะวันออกคำถามต่อมาคือเราจะค้นหาเอกลักษณ์หรือเครื่องหมายของแต่ละ Culture เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้อย่างไร Mr. Curro Claret Marti ได้ยกตัวอย่างของการหาข้อมูลโดยการนำ รองเท้า Camper ไปให้ชนเผ่าต่างๆ เพื่อนำไปตกแต่งประดับรองเท้า ซึ่งเราจะสามารถหาแนวโน้มการออกแบบ (Trend) ต่อไปได้ อย่างไรก็ดียังมีวิธีค้นหาข้อมูลแนวโน้มการออกแบบอีกมากมาย เช่น การสังเกตการณ์ (Observation) และการสัมภาษณ์ (Interview) เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการรวมกันของวัฒนธรรมที่ต่างกัน ไม่จำเป็นต้องก่อให้เกิดความขัดแย้งเสมอไป แต่ยังคงก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

3. การออกแบบเพื่อให้เกิดความหมายทางจิตใจ (Spiritualism) สามารถทำได้โดยนำสัญลักษณ์บางอย่างของชีวิตประจำวันหรือของผลิตภัณฑ์ในอดีตมา ผสมผสานกันในปัจจุบัน ซึ่งผู้บรรยายได้ยกตัวอย่างในกรณีขวดน้ำในประเทศสเปน ผลิตภัณฑ์ถูกออกแบบโดยการนำของที่มีอยู่แล้วในอดีตมาเปลี่ยนแปลงรูปทรงให้เหมาะกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน เครื่องปั้นดินเผาทำให้อุณหภูมิน้ำเย็นกว่าข้างนอก (สมัยก่อนใช้บรรจุน้ำโดยชาวสวน ชาวนา ด้านหนึ่งใส่น้ำ อีกด้านหนึ่งใช้ดื่ม) วัสดุจึงเป็นวัสดุแบบดั้งเดิมแต่นำมาออกแบบใหม่ให้น่าสนใจขึ้น โดยส่วนล่างของขวดมีรูปทรงเหมือนขวดน้ำพลาสติกในปัจจุบัน เป็นการนำสิ่งที่มีในอดีตปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคปัจจุบัน อีกตัวอย่างในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวกับพื้น เป็นพรมที่สามารถนำไปตกแต่งบ้านเพื่อเสริมชีวิตให้มีการพักผ่อนภายในบ้านโดยสมบูรณ์ โดยนำลายพรางแบบทหารมาใช้เป็นจุดอ้างอิงและสีอาจจะเปลี่ยนไปเมื่อนำไปใช้ในการออกแบบ แม้ว่าในยุโรปเองที่มีความทรงจำกับสงคราม ในแง่การออกแบบนั้นมองว่านำการทหารมาเป็นแรงดึงดูดให้กับผลิตภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจได้

4. ความเรียบง่ายกลับไปสู่ธรรมชาติ (Towards a New Relationship with Nature) สิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมกับ Globalization ก็คือลัทธิทุนนิยม (Capitalism) และลัทธิบริโภคนิยม (Consumerism) ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาทางทรัพยากรธรรมชาติและละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังเช่นในกรณีที่บริษัทต่างชาติที่ต้องการลดต้นทุนให้ต่ำที่สุด แล้วใช้แรงงานเด็กอย่างผิดกฎหมาย ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้เกิดผลเสียต่อภาพลักษณ์ของบริษัท โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกที่ไร้พรมแดนที่ที่ข่าวสารแพร่กระจายทั่วถึงกันหมดเช่นในปัจจุบัน ในยุโรปจึงให้ความสำคัญกับการออกแบบเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมว่าออกแบบอย่างไรให้ใช้พลังงานธรรมชาติน้อยที่สุด หรือออกแบบให้ผลิตภัณฑ์เป็นขยะน้อยที่สุด “Body Shop” เป็นตัวอย่างร้านหนึ่ง ซึ่งเมื่อ 20 ปีที่แล้ว ออกแบบโดยมีแนว ความคิดอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เริ่มต้นจากการผลิตว่ามาจากวัตถุดิบอะไร โดยไม่มีการทดลองกับสัตว์ ตัวบรรจุภัณฑ์มีการออกแบบให้ Refill ได้ ร้าน Body Shop จุดประกายทางความคิดด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นในยุโรป ในกรณีของช้อนส้อมที่ใช้แล้วทิ้งโดยปกติทำมาจากพลาสติก ไม่สามารถนำมารีไซเคิลได้ ก็ออกแบบให้ช้อนส้อมทำจากข้าวโพด เมื่อนำไปทิ้งแล้วมันสามารถย่อยสลายได้เองไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส นอกจากนี้บางบริษัทไปหาของที่เป็นขะนำมาออกแบบให้เป็นผลิตภัณฑ์ได้ นำมาดัดแปลงในแนวความคิดของการนำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในช่วง 10-20 ปีที่แล้วเริ่มมีความสนใจในการดำรงชีวิตทางตะวันออกโดยเฉพาะศาสนา พุทธเพราะมีแนวความคิดเพื่อหาวิธีที่ทำให้สมดุลทางจิตใจและมีความเรียบง่ายกลับไปสู่ธรรมชาติ เมื่อนำแนวความคิดดังกล่าวมาปรับใช้ในการออกแบบจึงได้รับความนิยมด้วยดังเช่น ใน ฟินแลนด์ ผู้คนนิยมการอาบน้ำร้อนเพราะช่วยให้เกิดการพักผ่อนทางด้านจิตใจ ชาวยุโรปให้ความสนใจเกี่ยวกับจิตใจของคนเราว่าจะทำอย่างไรให้ผลิตภัณฑ์นั้นสื่อให้เกิดความรู้สึกทางด้านจิตใจ

5. การสื่อสาร และเชื่อมโยงความรู้สึกของผู้บริโภค (Sense of Humour) ในโลกที่ วุ่นวาย และเคร่งเครียดทุกวันนี้ ความตลกขบขันอาจเป็นจุดขายที่ดีในตัว ผลิตภัณฑ์ ความตลกขบขันในผลิตภัณฑ์ไม่จำเป็นต้องเกิดจากการออกแบบที่มีหน้าที่ประโยชน์ใช้สอยมากมาย แต่ ผลิตภัณฑ์จะต้องมีการสื่อสารที่ดีและมีความเชื่อมโยงกับความรู้สึกของผู้ใช้ โดยอาจนำเทคนิคการผลิตหรือแนวทางการออกแบบต่างๆ มาผสมผสานกัน ซึ่งได้แก่

- Phumatic เฟอร์นิเจอร์เกี่ยวกับเป่าลมเป็นที่ รู้จักในยุค 60 แล้วกลับมามีบทบาทอีกครั้งใน ยุค 90 โดยจะดูเหมือนของเล่นตลกขบขัน ช่วงที่ผลิตภัณฑ์เป่าลมออกมาใหม่ๆ จะเป็นที่ นิยมมีผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เป่าลมออกมามากจน ไม่เป็นที่นิยม ดังนั้นควรมีเหตุผลว่าทำไมต้องเป็นเป่าลม ไม่ใช่ออกแบบให้ที่ทำงานทุกอย่างเป่าลมหมด

- Transparency ตัวอย่างผลิตภัณฑ์กล่องที่บรรจุที่มีแนวความคิดเกี่ยวกับแสงที่ผ่านได้ ถ้าจะออกแบบให้มีความคลกต้องออกแบบแล้วทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพสูงไม่อย่างนั้น จะดูไม่เหมาะสม

- Post-modern ผลิตภัณฑ์แนวคลาสสิกที่นำมาออกแบบใหม่ เช่น เิงเทียนที่เมื่อก่อนตัวเทียนเป็น โลหะ แต่แสงเทียนที่นำมาออกแบบใหม่ใช้วัสดุเป็นขี้ผึ้งทั้งหมดซึ่งเทียนเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่นำมาจุดใช้ทั้งหมดเพราะอาจทำให้เกิดไฟไหม้ได้ เป็นของตกแต่งมากกว่า ตัวอย่างงานนี้เป็นบริษัทที่ทำแค้เทียนหอมซึ่งจ้างนักออกแบบนอกบริษัทมาออกแบบให้ โดยมีแนวความคิดคือทำอย่างไรให้เทียนดูไม่เหมือนเทียนมากที่สุด ตัวเทียนที่ขายไม่ดีเพราะราคาที่สูงซึ่งเกิดจากเทคนิคการผลิตด้วย แม้ว่าจะขายไม่ดีแต่สร้างผลต่อความรู้สึกในการยอมรับในการออกแบบ หรือของที่เป็นของในชีวิตประจำวัน เช่น ไม้กวาด จะทำอย่างไรให้ดูน่าใช้ ซึ่งการออกแบบในแนวทางนี้เป็นการพยายามหาประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับลูกค้า

อย่างไรก็ดีการนำความตลกขบขันมาใช้ในงานออกแบบก็อาจเป็นผลเสียได้คือ เมื่อตลกมากเกินไปจะทำให้ผู้ซื้อรู้สึกเบื่อได้เช่นกัน

6. ผลงานการออกแบบของนักออกแบบที่มีชื่อเสียง (Author design) ผลงานการออกแบบของนักออกแบบที่มีชื่อเสียงจะสามารถดึงดูดความสนใจจากลูกค้า และที่สำคัญจาก สื่อต่างๆ เช่น นิตยสารด้านการออกแบบ เป็นต้น แม้ว่าในความเป็นจริง ผู้คนรู้สึกชอบแต่อาจไม่ซื้อด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น ราคาแพงหรือไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ในห้อง เป็นต้น งานที่มีลักษณะเป็น

“Famous Design” ช่วยทำให้เกิด “Impact” และทำให้ช่วยส่งเสริม “Brand Image” ให้มีความเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แข็งแกร่งขึ้น เช่น กรณีศึกษาเรื่องเก้าอี้ลูมิเนียมที่ทางบริษัทต้องการให้นักออกแบบออกแบบให้มีส่วนน้อยที่ทำจากลูมิเนียม เพื่อให้มีความเหมาะสมกับต้นทุนและกำลังซื้อของกลุ่มเป้าหมาย แต่ทางนักออกแบบกลับออกแบบไปอีก แนวทางดังกล่าวคือ ออกแบบให้เก้าอี้เป็นลูมิเนียม ทั้งตัวซึ่งมีราคาแพงมาก อย่างไรก็ตามเก้าอี้ตัวนี้ได้รับความสนใจจากสื่อต่างๆ เป็นอย่างมาก และทำให้ผู้คนรู้จักเก้าอี้ตัวนี้รวมทั้งตราสินค้า (Brand) ของบริษัทด้วย ส่งผลให้สินค้าตัวอื่นๆ ของบริษัทขายดีมาก โดยที่เก้าอี้ตัวดังกล่าวยังเป็นสินค้าสำหรับกลุ่มลูกค้ากลุ่มใหม่ที่มีรายได้สูงขึ้นอีกด้วย

7. ความเคลื่อนไหวของแฟชั่น (Fashion goes inside the home) ความเคลื่อนไหวของบริษัทแฟชั่น ในยุคนี้คือ การเริ่มออกแบบสินค้าอื่นนอกจากเสื้อผ้า เช่น เฟอร์นิเจอร์และของแต่งบ้าน เป็นต้น เพราะแนวโน้มด้านแฟชั่นมีการ เปลี่ยนแปลงเร็วกว่าแนวโน้มการออกแบบสินค้าอื่นๆ มาก บริษัทแฟชั่นจึงมีความได้เปรียบทั้งความรู้ในเรื่องแนวโน้มการออกแบบเช่น สี สัน เป็นต้น อีกทั้งยังสามารถใช้ Brand name ของตนเองที่มีอยู่แล้วขาย สายผลิตภัณฑ์โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการโฆษณา มากนัก ในทางกลับกัน การสังเกตความเคลื่อนไหวของแฟชั่นก็เป็น การค้นหาแนวโน้มการออกแบบของ ผลิตภัณฑ์ ของตกแต่งบ้านเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การออกแบบควรคำนึงถึงการนำแนวโน้มที่ได้จากแฟชั่น ไปใช้กับสภาวะแวดล้อมของผู้ใช้ให้ดี เพราะบางครั้งรูปแบบ ผลิตภัณฑ์อาจใหม่เกินไปจนไม่สามารถเชื่อมโยงกับการรับรู้หรือความเข้าใจ (Perception) ของ ผู้บริโภคได้หรืออาจไม่เข้ากับการตกแต่งภายในอาคารของผู้บริโภค

8. ความยืดหยุ่นทางสังคม (Flexible & adjustable customization) ความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเทคโนโลยี วิถีชีวิตที่เร่งรีบและการประหยัดพื้นที่ ทำให้เกิดนวัตกรรมและประโยชน์ใช้สอยใหม่ๆ ทั้งนี้เป็นไปเพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการใช้งานได้ในสถานการณ์และ สภาพแวดล้อมต่างๆ นอกจากนั้นยังมีประโยชน์ใช้สอยใหม่ๆ เช่น ที่เก็บสาย Computer ผลิตภัณฑ์ยังมีแนวโน้มที่จะได้รับการออกแบบให้มีหลายประโยชน์ใช้สอย (Multi Function) อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีประโยชน์ใช้สอยมากแต่ผลิตภัณฑ์ต้องมีความเรียบง่ายอยู่ด้วยปรัชญาการออกแบบแนวทาง “Minimalism” จึงควรนำไปประยุกต์ในการแก้ปัญหาอย่างเรียบง่ายได้ด้วย

อย่างไรก็ดียุคที่มีการออกแบบตามแนวความคิด Minimalism มากนั้นทำให้ผู้คนเริ่มเบื่อและอยากได้ผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ (Identity) ของตนได้จึงเกิดแนวความคิดของการนำงานลักษณะ Handy Craft มาผสมผสานเพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีคุณลักษณะโดดเด่นเฉพาะตัว (Uniqueness) และยังทำให้ผลิตภัณฑ์มีความยืดหยุ่นต่อรสนิยมส่วนตัวของกลุ่มเป้าหมายด้วย

การผลิตซึ่งเป็นงานกึ่งหัตถกรรมช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์นั้นๆ เป็นที่นิยมมากในยุโรป ในการออกแบบสไตน์เพื่อให้เป็นของที่มีชิ้นเดียวมีคุณค่า ออกแบบสิ่งใดให้แตกต่างไปจากเดิม การตกแต่งแต่เพียงเล็กน้อยหรือเพียงแค่สายเส้นก็เป็นการตกแต่งภายในพื้นที่กับตัววัสดุโดยใช้สี ดังนั้นสีจึงกลายเป็นวัตถุดิบที่สำคัญอันหนึ่งในการออกแบบ นอกจากนี้การนำรูปกราฟฟิกหน้า

คน (Simplified Portrait) มาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ก็เป็นวิธีหนึ่งที่เริ่มได้รับความนิยมอีกครั้ง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื่องจากสามารถตอบรับ ความต้องการและรสนิยมของกลุ่มเป้าหมายย่อยๆ ในตลาดได้ (Niche market)

ตลาดสหรัฐ สรุปรายงาน ได้ดังนี้ (นายชัยวัฒน์ เจริญเกษมสุข. 2545) [internet]

สินค้าของขวัญของชำร่วยและเครื่องตกแต่งบ้านในประเทศสหรัฐเป็นอุตสาหกรรมที่มี มูลค่ามหาศาลโดยในปีที่ผ่านมามีมูลค่าขายปลีกในประเทศสหรัฐฯ มีมูลค่า 6 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

แนวโน้มสินค้านี้ผันแปรไปตามผู้บริโภค ซึ่งในปัจจุบันผู้บริโภคชาวสหรัฐฯ ได้นิยมการตกแต่งบ้านเพิ่มมากขึ้น เช่น Home Textile, เครื่องประดับตกแต่งผนัง และเฟอร์นิเจอร์ที่มีขนาดไม่ใหญ่หนัก และต้องคำนึงถึงเรื่องราคาสินค้าเป็นหลักด้วย หากสูงเกินไปก็จะทำให้ผู้บริโภคไม่เลือกซื้อสินค้าได้

ในหมวดสินค้าของขวัญของชำร่วย เครื่องตกแต่งบ้าน ส่วนที่เป็น Home Decorative Accessories เป็นหมวดที่มีปริมาณการขายมากที่สุด โดยสินค้าในหมวดนี้ เช่น กรอบรูป เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ทั้งนี้ยังมีสินค้าที่จัดอยู่ในหมวดของขวัญของชำร่วยและเครื่องตกแต่งบ้านประเภทอื่นๆ ได้แก่

1. สินค้าเครื่องจักสาน สหรัฐนำเข้าสินค้าจากทั่วโลกมีมูลค่า 323.94 ล้านดอลลาร์ โดยนำเข้าจากไทยมีมูลค่า 1.48 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งนำเข้าจากไทยเป็นอันดับ 9 จีน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ได้หวัน อินเดีย ฮังกง เกาหลี แคนาดา

2. สินค้าของขวัญของชำร่วยและเครื่องตกแต่งทั่วไป ได้แก่ เครื่องตกแต่งหมม เครื่องตกแต่งบ้านทำจากเขาหรือกระดูกสัตว์ เทียน เครื่องหอม เครื่องเขียน สหรัฐฯ

นำเข้าสินค้าจากทั่วโลกมีมูลค่า 2,766.60 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยนำเข้าจากไทยมีมูลค่า 35.85 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งนำเข้าจากไทยเป็นอันดับ 12 รองจาก จีน ญี่ปุ่น เม็กซิโก ได้หวัน เยอรมนี เกาหลี ฝรั่งเศส อิตาลี แคนาดา ฮังกง มาเลเซีย

สินค้าของขวัญของชำร่วยและเครื่องตกแต่งบ้านยอดนิยม ได้แก่ เทียนไข เครื่องประดับตกแต่งคริสต์มาส Home Textile ได้แก่ linen ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ผ้าห่ม พรม และกรอบรูป

ทั้งนี้สินค้าเครื่องสำอางและเครื่องใช้ส่วนบุคคลเป็นสินค้าที่กำลังมาแรงเนื่องจากผู้บริโภคชาวสหรัฐฯ หันมาสนใจกับการดูแลสุขภาพและผิวพรรณของตนเองมากขึ้นซึ่งสินค้าในหมวดนี้ ได้แก่ สบู่ ครีมหาผิว ยาต้านหน้า แชมพู ฯลฯ ซึ่งจะคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ในการเลือกซื้อสินค้าดังต่อไปนี้

1. สินค้าันช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. เพื่อความพึงพอใจ
3. เพื่อเสริมสร้างให้บ้านมีความสวยงามยิ่งขึ้น
4. เพื่อการศึกษา
5. เพื่อการผ่อนคลาย
6. เพื่อความบันเทิง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลังจากเหตุการณ์ก่อวินาศภัย ณ อาคาร World Trade Center ในวันที่ 11 กันยายน 2544 ผู้ผลิตและผู้ขายปลีกควรจะมีการพิจารณาเลือกผลิตสินค้าหรือเลือกขายสินค้าที่เน้นเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีหรือมวลมนุษยชาติที่มีการนำความรู้สึก อารมณ์ และความทรงจำผสมผสานกับตัวสินค้า

ทั้งนี้การเลือกผลิตหรือการเลือกขายสินค้าใดนั้น ทั้งผู้ผลิตและผู้ขายปลีกควรพิจารณามาตรการการตลาดของตน โดยรวมไปถึงลักษณะครอบครัวชาวอเมริกันในปัจจุบัน โดยอาจแบ่งกลุ่มผู้บริโภคเป็นกลุ่มหมวดหมู่ ดังนี้

-ครอบครัวที่มีบุตรหรือเด็กในความดูแล

-ครอบครัวที่มีเฉพาะบิดา มารดาและบุตร

-กลุ่มคนที่มิเพื่อนร่วมเช่าที่อยู่อาศัยหรือห้องพัก

-กลุ่มคน โสดซึ่งปัจจุบัน ชาวอเมริกันส่วนมากหันมาให้ความสนใจสินค้าที่สามารถเพิ่มคุณภาพชีวิตให้แก่ตนและครอบครัว โดยอาจเป็นผลกระทบมาจากเหตุการณ์ก่อวินาศภัย World Trade Center ซึ่งทำให้คนอาจมีความคิดในการสร้างความสุขความสบายให้แก่ตนและบุคคลในครอบครัวมากขึ้น

การดำเนินงานในปัจจุบันและแผนการดำเนินงานต่อไป

1. จากการดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าหัตถกรรมในภูมิภาคมาแล้ว กล่าวได้ว่าโครงการได้มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาด้านรูปแบบสินค้า OTOP ให้มีความหลากหลายและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์เป็นอย่างมาก ทั้งยังส่งผลให้ผู้ผลิตในภูมิภาคและผู้ประกอบการประสบผลสำเร็จในด้านการจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ ดังนั้นในปี 2546 กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศจึงเห็นควรที่จะขยายผลโครงการจากเดิมที่ส่งเสริมผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเพียงอย่างเดียว ไปยังกลุ่มสินค้าอื่นๆ เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป อาหาร เครื่องหนัง เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น เพื่อเปิดโอกาสให้กับผู้ผลิตสินค้าอื่นๆ ได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพและเป็นสินค้าที่สร้างมูลค่าการค้าส่งออกให้ประเทศต่อไป

2. จัดแสดงนิทรรศการสินค้า “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” (One Tambon-One Product) ในงานแสดงสินค้านานาชาติของกรมฯ และงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ โดยสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ถึงศักยภาพของสินค้าของไทยให้เป็นที่รู้จักทั้งในและต่างประเทศ ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์ที่สนใจสามารถติดต่อซื้อขายกับผู้ผลิต/ผู้ส่งออกได้โดยตรง

3. สนับสนุนให้ผู้ผลิตในภูมิภาคที่มีศักยภาพเดินทางไปร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ

4. จับคู่ทางการค้าเพื่อสนับสนุนการค้าและการด้านตลาดต่างประเทศและนำสินค้าไปทดสอบตลาด รวมทั้งเผยแพร่ในงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. อยู่ในระหว่างดำเนินการจัดส่วนแสดงและจำหน่ายสินค้า “OTOP Shop” ในอาคาร Thailand Export Mart ของกรมส่งเสริมการส่งออก เพื่อให้ผู้สนใจได้ติดต่อเจรจาการค้า (สุชาติ อรุณรักษ์ดวาร์. 2547) [internet]

2.4.5 ผลิตภัณฑ์ทั่วไปที่ใช้ในสปา

จากมาตรฐานการให้บริการสปา ผลิตภัณฑ์นั้นเป็นส่วนหนึ่งของการบริการที่มีความสำคัญที่จะสร้างความพึงพอใจต่อผู้บริโภคที่ต้องมีใบอนุญาต ผ่านการทดสอบจากหน่วยงานอาหารและยา (อ.ย.) และหรือสถาบันวิจัย

ดังนั้นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในสปา คือ ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของธรรมชาติสร้างความนุ่มนวลให้ผิวพรรณ ประกอบด้วยมีกลิ่นหอมบางเบาเป็นธรรมชาติ หลีกเลียง งดเว้นการใช้สารสังเคราะห์เลียนแบบ หรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีมาตรฐาน มีการควบคุมปริมาณการใช้ส่วนผสมแต่ละชนิด ไม่เป็นอันตรายต่อผู้ให้ และผู้รับบริการระยะยาว (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2547 : 2) แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

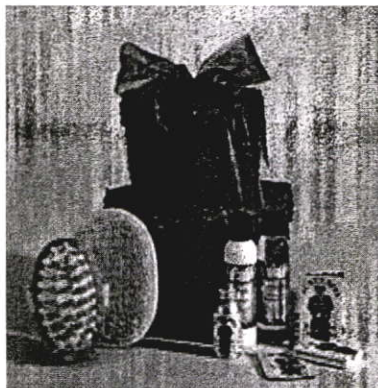
1. ผลิตภัณฑ์หน้า ได้แก่

1. ผลิตภัณฑ์ดูแลทำความสะอาดผิว (Cleansing)
2. ผลิตภัณฑ์สำหรับปรับสภาพผิว (Toner)
3. ผลิตภัณฑ์สำหรับขัดและลอกผิว (Scrub or peeling)
4. ผลิตภัณฑ์สำหรับพอกผิว (Mask)
5. ผลิตภัณฑ์สำหรับถนอมและบำรุงผิว (Moisturising)

2. ผลิตภัณฑ์ตัว ได้แก่

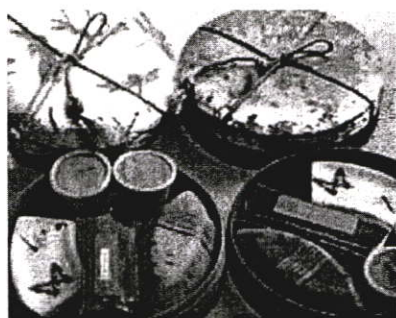
1. ผลิตภัณฑ์สำหรับขัดผิว (Body exfoliation scrub)
2. ผลิตภัณฑ์สำหรับพอกผิว (Body mud / wrap)
3. ผลิตภัณฑ์น้ำมันที่ใช้กลิ่นบำบัดและนวด (Aroma massage oil)
4. ผลิตภัณฑ์ครีมนวดตัว (Body massage cream)
5. ผลิตภัณฑ์น้ำมันนวดตัว (Body massage oil)

ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวต้องมีรายละเอียดวิธีใช้ ข้อห้าม ข้อปฏิบัติ การจัดเก็บ วันเดือนปีที่ผลิต หรือวันหมดอายุที่ชัดเจนด้วย (กรมส่งเสริมการส่งออก. 2548 : 2)

ภาพที่ 2.9 รูปแบบบรรจุภัณฑ์สปาในปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.10 ผลิตภัณฑ์ทั่วไปที่ใช้ในสปา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5 มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ มีขอบข่าย ดังนี้ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ครอบคลุมผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ที่ทำจากไม้ไผ่ชนิดที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยสะดวก ทั้งนี้ไม่ครอบคลุมถึงเครื่องเรือนที่ทำจากไม้ไผ่ เช่น โต๊ะ เก้าอี้

2.5.1 บทนิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มีดังต่อไปนี้

ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไผ่ โดยการผ่าและจักเป็นเส้น แล้วนำมาสาน ถัก พัน สอด อาจมีการฟอก ย้อมสี รมควัน หรือทาสารเคลือบเงาเพื่อความสวยงาม และอาจมีการประกอบด้วยวัสดุอื่น เช่น หวาย ลวด กาว ตะปู เชือก ในการขีดเพื่อให้เกิดความแข็งแรง เรียบร้อย และสวยงาม

2.5.2 ประเภท ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ แบ่งตามการใช้งานออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทที่ใช้เป็นของใช้ทั่วไป เช่น ตะกร้า กระจาด กระเป๋ากะเช้า
2. ประเภทที่ใช้เป็นของตกแต่ง เช่น โคมไฟ แจกัน โมบาย กรอบรูป
3. ประเภทที่ใช้เป็นเครื่องประดับ เช่น เข็มกลัด กำไล กิ๊บ

2.5.3 คุณลักษณะที่ต้องการ

1. ลักษณะทั่วไป ต้องมีความประณีตสวยงาม ปราศจากเส้นขน เส้น ผุ่นผง และรา, มีรูปร่างสวยงาม รูปทรงสมมาตรกัน แข็งแรง มั่นคง ไม่บิดเบี้ยว หรือเอนเอียง และผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่เป็นแบบและขนาดเดียวกัน ต้องมีรูปร่างเหมือนกัน และมีขนาดใกล้เคียงกัน
2. เส้นดอก ต้องไม่ห่อตัว บิดตัว หรือหัดตัวเป็นร่อง ไม่ฟู เปราะ หรือแตกหักง่าย ปราศจากรา และร่องรอยการเจาะ กัดกินของแมลง
3. ลวดลาย ต้องมีความประณีต สวยงามสม่ำเสมอ ครบถ้วน และถูกต้องตามแบบของผลิตภัณฑ์
4. สี ต้องมีสีสม่ำเสมอ ยกเว้นที่มีการย้อมไล่ระดับสี หรือสารสลับสีในชิ้นงานเดียวกัน สีต้องไม่ตก และเมื่อลูบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่แล้วสีต้องไม่ติดมือ
5. การประกอบด้วยวัสดุอื่น ต้องมีความประณีต ดัดแน่น คงทน กลมกลืน และเหมาะสมกับชิ้นงาน
6. การเคลือบเงา ต้องเรียบ มีความเงาสม่ำเสมอ ไม่เป็นเม็ด เป็นตุ่ม เป็นคราบ กรอบแตก หรือหลุดลอกและต้องไม่ทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงามตามธรรมชาติ
7. การใช้งาน ต้องสามารถใช้งานได้ตรงตามประเภทของผลิตภัณฑ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.4 การบรรจุ

หากมีการบรรจุ ให้ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ในภาชนะบรรจุที่สะอาด เรียบร้อย แข็งแรงพอที่จะป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ได้

2.5.5 เครื่องหมายและฉลาก

ที่ฉลากผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ทุกหน่วย หรือภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดต่อไปนี้ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน

1. ชื่อเรียกผลิตภัณฑ์ เช่น ตะกร้าไม้ไผ่ กระจาดไม้ไผ่
2. เดือน ปีที่ทำ
3. ชื่อแนะนำในการใช้และดูแลรักษา (ถ้ามี)
4. ชื่อผู้ทำ หรือสถานที่ที่ทำ พร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน

ในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

2.5.6 การทดสอบ

การทดสอบลักษณะทั่วไป เส้นดอก ลวดลาย สี การประกอบด้วยวัสดุอื่น และการเคลือบเงา (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2547) [internet]

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปริมรัตน์ แยกเพ็ง (2545) [internet] ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษาหัตถกรรมในจังหวัดภาคเหนือ มีวัตถุประสงค์การศึกษา เพื่อศึกษาสถานการณ์ความเป็นมาของหัตถกรรมไทย ที่จะเป็นรากฐานเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งเสริมผลิตภัณฑ์หัตถกรรมให้สอดคล้องกับพื้นฐานของชุมชนและความต้องการของตลาด หาข้อมูลผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพการตลาด และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งผลิต ประเภทรูปแบบของหัตถกรรมอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ซื้อ ผู้ผลิต

ผลการศึกษา พบว่า ทำให้ผู้ผลิตและผู้ซื้อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยได้ตระหนักถึงคุณค่าของศิลปหัตถกรรมไทยให้คงอยู่คู่กับวัฒนธรรมไทย เกิดแนวทางที่จะนำคุณค่าของศิลปหัตถกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และผู้ซื้อทราบข้อมูลรายละเอียดด้านแหล่งผลิต ประเภทและรูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม จะเป็นผลให้ผู้ผลิตมีโอกาสขยายตลาดผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยมากยิ่งขึ้น

บุญเลิศ สดสุขาติ (2535 : 37) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนาหัตถกรรมในครัวเรือนชนบท สูระบบการค้าเชิงพาณิชย์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกอบอาชีพหัตถกรรม ของครัวเรือนชนบทในปัจจุบัน และวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาไปสู่ระบบการค้าเชิงพาณิชย์ โดยเลือกกิจกรรม การตีเหล็ก การทอเสื่อ การทอผ้าฝ้ายหมีจืด การทอผ้าไหมแพรวา และการทำหมอนเหลี่ยมผ้าลายจืด ในจังหวัด นครราชสีมา ขอนแก่น อุรธานี กาฬสินธุ์ และยโสธร

ผลการศึกษา มี 4 ประเด็น คือ ผลทางด้านการผลิต การตลาด และรายได้ของครัวเรือนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า อาชีพหัตถกรรมเป็นอาชีพเสริมรองจากการเกษตรกรรม แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครอบครัว ร้อยละ 85.5 การขายสินค้าส่วนใหญ่เป็นแบบนำไปส่งให้พ่อค้าในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 60.1 ผลทางด้านการตลาดสำหรับผู้จำหน่ายสินค้าหัตถกรรม ของครัวเรือนชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สินค้าหัตถกรรมส่วนใหญ่มีคุณภาพดี สม่ำเสมอ ตรงตามรูปแบบที่สั่ง ที่สำคัญคือ ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงรูปแบบ คิดเป็นร้อยละ 61.6 ความต้องการซื้อ จะมีอยู่อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี และซื้อตามรูปแบบที่มีจำหน่ายอยู่แล้ว การตลาดต่างประเทศยังมีอยู่น้อย ดังนั้นการตลาดสินค้าหัตถกรรมที่สำคัญจึงเป็นการตลาดภายในประเทศ ส่วนทางด้านการผลิต การตลาดของสินค้าหัตถกรรม พบว่า ปัญหาการถูกกดราคาจากพ่อค้ารับซื้อ ไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อการผลิตและการตลาด ตลอดจนขาดความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังไม่มีศูนย์กลางการตลาดสำหรับจำหน่ายอีกด้วย และแนวทางการพัฒนาสินค้าหัตถกรรม พบว่า มี 2 แนวทาง คือ การพัฒนาทางด้านการผลิต ได้แก่ ควร มีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมสำหรับการผลิตในสาขานอกภาคการเกษตร ซึ่งเป็นรายได้ที่สำคัญ และควรมีการรวมกลุ่มกันจำหน่ายตลอดจนจัดทำแคตตาล็อก เผยแพร่สินค้า จัดตั้งศูนย์กลางการตลาด ตลอดจนนัดตั้งคณะกรรมการกลางตัวแทนการขายซึ่งบทบาทดังกล่าวควรจะได้รับช่วยเหลือจากภาครัฐบาลและเอกชน

ประลองพล เกียรติไพบูลย์ผล (2540 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นช่างจักสานไม้ไผ่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ ประเภทของใช้ในครัวเรือน ในเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมตะวันตก มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจความคิดเห็นของช่างจักสานไม้ไผ่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ช่างจักสานไม้ไผ่ จำนวน 144 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า ช่างจักสานที่ไม่เปลี่ยนแปลงรูปทรงมีร้อยละ 70.83 สาเหตุที่ไม่เปลี่ยนแปลงรูปทรง คือ รูปทรงเดิมเหมาะสมกับการใช้สอย เป็นที่ต้องการของตลาด และช่างมีความสามารถจำกัด ไม่สามารถทำรูปทรงแบบอื่นได้ ช่างจักสานที่เปลี่ยนแปลงรูปทรงมีร้อยละ 29.17 สาเหตุที่เปลี่ยนรูปทรงคือ ทำตามความต้องการของผู้สั่ง และต้องการทำให้เหมาะสมกับการใช้สอยที่เพิ่มขึ้น ลักษณะการเปลี่ยนแปลง คือ สร้างรูปทรงใหม่โดยการเปลี่ยนแปลงขนาดจากของเดิม ช่างจักสานที่ไม่เปลี่ยนแปลงโครงสร้างมีร้อยละ 43.75 สาเหตุที่ไม่เปลี่ยนแปลงโครงสร้าง คือ โครงสร้างเดิมมีความเหมาะสมอยู่แล้ว และช่างมีความสามารถจำกัด ไม่สามารถทำโครงสร้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบอื่นได้ ช่างจักสานที่เปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ร้อยละ 56.25 สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง คือ ช่างต้องการความสะดวก รวดเร็ว และต้องการทำให้ง่ายขึ้น ลักษณะการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง คือ ใช้วัสดุ โลหะ และพลาสติก มาทำเป็นโครงสร้าง คือ ช่างมีความสามารถจำกัด ทำให้เฉพาะลวดลายที่เคยทำรูปทรงของเครื่องจักสานบังคับ และลวดลายเดิมมีความเหมาะสมแล้ว ช่างต้องการความสวยงามมากขึ้นต้องการทำให้รวดเร็วขึ้น ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงลวดลาย คือ สร้างงานใหม่โดยพัฒนาจากลายเดิมให้มีความแตกต่าง และหลากหลายมากขึ้น มีการย้อมสี และวัสดุอื่นๆ ในการตกแต่ง

สุภาวดี เอี่ยมละออ (2543 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นสินค้าหัตถกรรมไทยของกรรมการองค์กรพัฒนาสตรีในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของกรรมการองค์กรพัฒนาสตรีในกรุงเทพมหานคร การบริโภคสินค้าหัตถกรรมไทยของกรรมการองค์กรพัฒนาสตรีในกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสินค้าหัตถกรรมไทยของกรรมการองค์กรพัฒนาสตรีในกรุงเทพมหานคร ที่มีข้อมูลพื้นฐานต่างกัน กลุ่มตัวอย่างของกรรมการองค์กรพัฒนาสตรีในกรุงเทพมหานคร จำนวน 454 คน ได้จากประชากรด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

พบว่ากรรมการองค์กรพัฒนาสตรีในกรุงเทพมหานครมีอายุเฉลี่ย 49.33 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ย 59,191.25 บาทต่อเดือน กรรมการองค์กรพัฒนาสตรีในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่นิยมบริโภคผ้าไหมและส่งเสริมงานศิลปหัตถกรรมไทยโดยซื้อตามความสะดวกและความพอใจจากร้านขายสินค้าพื้นเมือง/สินค้าหัตถกรรมไทย กรรมการองค์กรพัฒนาสตรีในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่บริโภคสินค้าหัตถกรรมไทยมากกว่า 4 ชิ้น/ปี เพื่อใช้เป็นของที่ระลึก/ของขวัญในโอกาสต่างๆ และกรรมการองค์กรพัฒนาสตรีในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับลวดลายของสินค้าหัตถกรรมไทย และเห็นด้วยปานกลาง เกี่ยวกับรูปแบบ คุณภาพ ราคา แหล่งจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด และการอนุรักษ์และส่งเสริม เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกรรมการองค์กรพัฒนาสตรีที่มีอายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา และรายได้ของครอบครัวต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสินค้าหัตถกรรมไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนาเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบ พัฒนาและทดสอบหาประสิทธิภาพเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา โดยได้ศึกษาเอกสารและกรอบแนวคิดตามทฤษฎี เพื่อเป็นแนวทางในการ ออกแบบและพัฒนารูปแบบ มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วยผู้ประกอบการธุรกิจสปา ผู้ผลิต ผู้บริโภคที่ใช้เครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มตัวอย่างที่ 1 ได้แก่ ผู้ประกอบการในธุรกิจสปา โดยแบ่งแยกตามประเภทของธุรกิจสปา ที่พบเห็นกันได้ทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ โฮเทลและสปา รีสอร์ท เคย์สปา เคนดินชั้นสปา กลุ่มลูกค้าที่เป็นคนกลางหรือตัวแทนจำหน่าย ได้แก่ คนกลางประเภทต่างๆ บริษัทตัวแทนจำหน่าย หรือผู้ค้าส่งในกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ๆ มีวัตถุประสงค์ในการซื้อหรือสั่งผลิตเพื่อนำไปจำหน่ายต่ออีกทอดหนึ่ง จำนวน 32 คน แบ่งเป็นสถานประกอบการธุรกิจสปา จำนวน 10 แห่ง ดังนี้

1. บริษัท Indo-Thai dog resort and spa
2. บริษัท ไทยเฮิร์บ จำกัด
3. บริษัท แป้งรำบิวตี้ โปรดักส์
4. บริษัท เสน่ห์ของดินไทย
5. ห้างหุ้นส่วนคณะบุคคล กมลา รีสอร์ท
6. บริษัท โทม สปา จำกัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. แก่งกระจาน ริเวอร์ไซด์ รีสอร์ท
8. คลินิกการแพทย์แผนไทยประยุกต์ธนวันดี
9. เชียงรายฮิลล์ รีสอร์ท
10. ศูนย์สุขภาพและความงาม KK

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 ได้แก่ กลุ่มลูกค้าทั่วไป คือ บุคคลทั่วไปที่สนใจงานหัตถกรรม หรือเกี่ยวข้องกับบรรรจักษ์ณ์ท์ ที่มีวัตถุประสงค์ในการซื้อเพื่อนำไปใช้ประโยชน์หรือเป็นของฝากที่ระลึก จำนวน 30 คน

3.2 ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาบรรรจักษ์ณ์ท์

การออกแบบ การพัฒนาเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรรจักษ์ณ์ท์สำหรับธุรกิจสปา ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบทั้งด้าน คุณค่าที่เกิดจากประโยชน์ใช้สอย คุณค่าทางความงามและศิลปะ ที่มีองค์ประกอบ คือ รูปทรง โครงสร้าง และลวดลาย การเลือกใช้วัสดุ ลักษณะของการแสดงออกที่อ่อนช้อย ประณีต ความมีเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะถิ่น เลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมกับการใช้สอยของท้องถิ่น

3.2.1 การศึกษาภาคสนาม

เป็นการสำรวจเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านรูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ ประโยชน์ใช้สอย การใช้งาน ขั้นตอนการผลิต ดังนี้

1. สถานประกอบการธุรกิจสปา โดยมีกระบวนการ ดังนี้

การสำรวจ ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น ด้าน โครงสร้าง ความสวยงาม และความปลอดภัย ของเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรรจักษ์ณ์ท์สำหรับธุรกิจสปา จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม คือผู้ประกอบการธุรกิจสปา และกลุ่มลูกค้าทั่วไป และได้สำรวจบรรรจักษ์ณ์ท์และผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในสปา สรุปได้ดังนี้

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจากผู้ประกอบการธุรกิจสปา และกลุ่มลูกค้าทั่วไป คือ บุคคลทั่วไปที่สนใจงานหัตถกรรม หรือเกี่ยวข้องกับบรรรจักษ์ณ์ท์ ทั้งหมด 62 คน สรุปได้ดังนี้

แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 32.26 และเพศหญิง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 67.74 ช่วงอายุโดยเฉลี่ย คือ 31-40 ปี ร้อยละ 74.19

ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 87.10 และ

มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน คือ 20,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.26

รองลงมาคือ 25,001-30,000 และ 30,001 บาทขึ้นไป ตามลำดับ

ระดับความพึงพอใจเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรรจักษ์ณ์ท์ ด้านโครงสร้าง อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านความงามอยู่ในระดับปานกลาง และความปลอดภัย อยู่ในระดับปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. กลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้าน บ้านโนนสวรรค์ ตำบลโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น โดยมีกระบวนการ ดังนี้

การสำรวจ ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการผลิต การทำงานของกลุ่มชาวบ้าน ได้แก่ การเตรียมวัสดุ การจักดอก การขึ้นรูปสาน การลงสี การเคลือบเงา

การสัมภาษณ์ โดยขอความอนุเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากหัวหน้ากลุ่มหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ บ้านโนนสวรรค์ ตำบลโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น สรุปข้อมูลได้ดังนี้

ปัจจุบันการจักสานไม้ไผ่ จะใช้ไม้สีสุก หรือ ไม้รวก ขึ้นอยู่กับผลิตภัณฑ์ที่ใช้งาน เครื่องมือที่ใช้ประยุกต์ขึ้นใช้เอง เช่น เครื่องเลื่อยกลม ส่วนลวดลายเป็นลายพื้นฐาน เช่น ลายขัดตะ เป็นต้น เนื่องจากกลดลวดลายที่พัฒนานั้นใช้เวลาในการผลิตนาน กลุ่มชาวบ้านจึงไม่นิยมใช้ และแนวทางการผลิตส่วนใหญ่กลุ่มชาวบ้านจะรับผลิตจากต้นแบบ ซึ่งตัวแทนกลุ่มจักสานบางส่วนต้องใช้ระยะเวลาหนึ่งเพื่อฝึกสานให้เกิดความชำนาญก่อนจึงกระจายตัวผลิตในกลุ่มย่อยต่อไป ขึ้นอยู่กับความยากง่ายของต้นแบบ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในปัจจุบัน ได้แก่ กระติบ หวดสำหรับนึ่งข้าว กระดัง กระจาด ถาด พาน และกล่อง เป็นต้น ซึ่งมีขนาดลดหลั่น แตกต่างกันไปตามลวดลาย และสีสันท

3.2.2 การออกแบบ

ในการออกแบบผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลต่างๆ ได้นำข้อมูลทั้งภาคเอกสาร ภาคสนาม สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ นำมาออกแบบตามขั้นตอน ด้านรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ ผู้วิจัยได้นำผลการออกแบบไปปรึกษา และขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เมื่อผู้เชี่ยวชาญแนะนำและให้ความเห็นแล้วผู้วิจัยจึงนำกลับมาปรับปรุงแก้ไข ทั้งทางด้านรูปแบบ โครงสร้าง ความสวยงาม และการใช้งาน โดยอาจารย์ปัญญา ภูเพ็ชร และคณะ ของสำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม โดยใช้ทฤษฎีของกระบวนการออกแบบของ Earle (1992) (อ้างในนิรัช สุดสังข์, 2548 : 31) ดังนี้

การตีปัญหา ด้านรูปแบบของเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา คือ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเกี่ยวกับหลักการการออกแบบบรรจุภัณฑ์เครื่องจักสาน และนำผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม และการศึกษารูปแบบบรรจุภัณฑ์สปาที่ใช้ในปัจจุบันมาสู่บทสรุปในการพัฒนารูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา

ความคิดริเริ่มเบื้องต้น เป็นขั้นตอนการสร้างสรรค์ในกระบวนการออกแบบ โดยข้อมูลทั้งภาคเอกสาร ภาคสนาม บันทึกเป็นแบบร่าง โดยหาข้อสรุปการออกแบบนำมาประยุกต์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

การถกกันกรองแบบ โดยการคัดเลือกแบบต่างๆ จากการแบบร่าง

การวิเคราะห์ เป็นขั้นตอนการประเมินเพื่อกำหนดรูปแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อเตรียมการออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การตัดสินใจ เป็นกระบวนการการเลือกแบบ ซึ่งอยู่ในรูปแบบที่ต้องการ ความข้อมูลที่ได้ ศึกษาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาสรุปเป็นแนวทางในการหารูปแบบบรรจุภัณฑ์ นำเสนอเป็นแบบร่าง โดยขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเครื่องจักสาน สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและ หัตถกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาเครื่องจักสานไม้ไผ่ ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้ประกอบการในธุรกิจ สปา และกลุ่มลูกค้าทั่วไป

3.3.1 แบบสอบถามความคิดเห็น โดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้าน โครงสร้าง ความงาม และความปลอดภัย ของเครื่องจักสานไม้ไผ่ ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา ดังนี้ ด้านโครงสร้าง ได้แก่ ความแข็งแรง ขนาดกะทัดรัด รองรับน้ำหนักได้อย่างเหมาะสม การเลือกใช้วัสดุที่สอดคล้องกับหน้าที่ใช้สอย รูปแบบที่หลากหลาย ลักษณะการจักสานประณีต รูปแบบและขนาดมีความเป็นมาตรฐาน และมีความแตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย ด้านความงาม ได้แก่ ความปราณีตละเอียดอ่อนของลวดลาย ความอ่อนช้อยของลวดลาย กลมกลืนกับ โครงสร้าง สีที่กลมกลืนกับลวดลายธรรมชาติ ความสม่ำเสมอของสี ความกลมกลืนกันของลวดลายสัมผัส การสะท้อนศิลปะลวดลายโบราณ การเลือกใช้ลวดลายที่เหมาะสม สอดคล้องกับ โครงสร้าง ลวดลายที่กลมกลืนกับสัดส่วนและขนาดอย่างสมดุล มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนไทย และความปลอดภัย ได้แก่ เก็บรักษาสินค้าได้อย่างเป็นสัดส่วน บำรุงรักษาและทำความสะอาดได้ง่าย ซ่อมแซมได้ ใช้วัสดุที่ปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน มีช่วงอายุการใช้งานที่เหมาะสม คงทนต่อสภาพภูมิอากาศ

โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.2 แบบทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อประเมินหาประสิทธิภาพ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มพช. 40/2546) โดยผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีประสบการณ์ของสำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ทั้งหมด 5 ท่าน ดังนี้

1. อาจารย์วิชรา ขนิษฐบุตร	วิศกร 8 ว.
2. อาจารย์นงนภัส เพ็ชรสุก	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมอุตสาหกรรม 7
3. อาจารย์ปัญญาะ ภูเพ็ชร	ผู้สอนจักสานไม้ไผ่
4. อาจารย์สมสุข นิยม	ผู้สอนจักสานไม้ไผ่
5. อาจารย์พรเพ็ญ สาชนะ	ผู้สอนช่างทอพรหม

มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ออกแบบร่างรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสม และเพื่อสร้างเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา
2. เลือกแบบที่สอดคล้องกับที่สอดคล้องกับลักษณะของบรรจุภัณฑ์ประกอบด้วยคุณค่าที่เกิดจากประโยชน์ใช้สอย คุณค่าทางความงามและศิลปะ
3. ทดสอบเพื่อหาประสิทธิภาพเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา จากต้นแบบ โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มพช. 40/2546) ได้แก่ การทดสอบลักษณะทั่วไป เส้นดอก ลวดลาย สี การประกอบด้วยวัสดุอื่น และการเคลือบเงา ซึ่งมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

4	คะแนน	หมายถึง	มาตรฐานอยู่ระดับดีมาก
3	คะแนน	หมายถึง	มาตรฐานอยู่ระดับดี
2	คะแนน	หมายถึง	มาตรฐานอยู่ระดับพอใช้
1	คะแนน	หมายถึง	มาตรฐานอยู่ระดับต้องปรับปรุง
4. กำหนดค่าที่ได้จากการทดสอบเป็นเกณฑ์ค่ามาตรฐาน เพื่อใช้ในการหาประสิทธิภาพของเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์
5. เก็บข้อมูลและบันทึกผลของแบบทดสอบในแบบบันทึกการทดลอง
6. นำแบบบันทึกการทดลองของกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความถูกต้อง และวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการทดสอบที่ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษางานวิจัย และการสำรวจ ดังนี้

3.4.1 การศึกษาภาคสนาม

โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยการสังเกต เพื่อศึกษาข้อมูลเครื่องจักรสานไม้ไผ่ ทางด้านรูปแบบ ขั้นตอนการผลิต ของผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ของชุมชน รวมถึงรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ที่ใช้ในสปาในปัจจุบันถึงความต้องการที่แท้จริงตลอดการใช้งาน

3.4.2 ออกหนังสือขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ

นำหนังสือจากหน่วยงานบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ศึกษาข้อมูลในหน่วยงานราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ

ผู้ประกอบการธุรกิจสปา เกี่ยวกับความคิดเห็นเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ในธุรกิจสปา สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ให้การคำปรึกษาและคำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องจักสาน และเพื่อประเมินเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปาจากต้นแบบ

ข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลภาคเอกสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

หอสมุดแห่งชาติ เทเวศน์

ห้องสมุดสำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 การวิเคราะห์จากแบบสอบถาม ของกลุ่มตัวอย่าง จากทั้ง 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ซึ่งแปลความหมายในการวิเคราะห์พิจารณาจากช่วงของค่าเฉลี่ยเลขคณิต ดังนี้

4.50-5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมาก
2.50-3.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยนำเสนอในรูปแบบของตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ

3.5.2 การวิเคราะห์โดยใช้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มผช.40/2546) ดังนี้

เกณฑ์ในการวิเคราะห์พิจารณาเกี่ยวกับคุณลักษณะ การบรรจุ และการทดสอบคุณลักษณะทั่วไป ได้แก่ เส้นดอก ลวดลาย สี การประกอบด้วยวัสดุอื่น และการเคลือบเงา โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ซึ่งแปลความหมายในการวิเคราะห์พิจารณาจากช่วงของค่าเฉลี่ยเลขคณิต ดังนี้

3.50-4.00	หมายถึง	มาตรฐานอยู่ระดับดีมาก
2.50-3.49	หมายถึง	มาตรฐานอยู่ระดับดี
1.50-2.49	หมายถึง	มาตรฐานอยู่ระดับพอใช้
1.00-1.49	หมายถึง	มาตรฐานอยู่ระดับต้องปรับปรุง

โดยนำเสนอในรูปแบบของตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ

3.5.3 ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

1. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)
2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อออกแบบและพัฒนาเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบทดสอบหาประสิทธิภาพผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการสอบถามความคิดเห็น และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสรุปได้ดังนี้

4.1 ผลการออกแบบและพัฒนารูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่

4.1.1 สรุปผลการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ ด้านรูปแบบ

4.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ ด้านลวดลาย

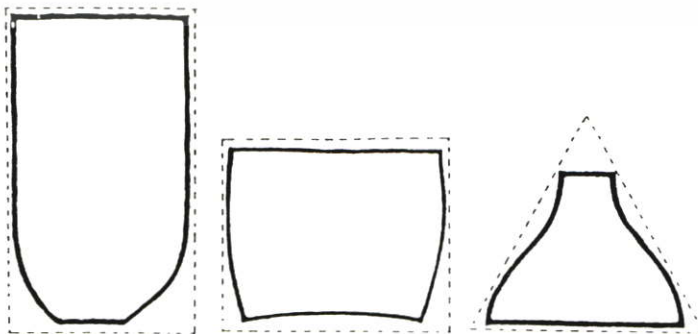
4.2 สรุปผลการประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มผช.40/2546)

4.1 ผลการออกแบบและพัฒนารูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่

การศึกษา และพัฒนาเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบเครื่องจักสานของท้องถิ่น ที่แสดงออกถึงศิลปวัฒนธรรม นำมาพัฒนารูปแบบ และลวดลาย ซึ่งได้ดำเนินการการออกแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยผู้เชี่ยวชาญให้การปรึกษา และข้อเสนอแนะ เพื่อสรุปผลการออกแบบ การผลิต และนำมาสู่กระบวนการประเมินผล โดยการทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มผช. 40/2546)

4.1.1 สรุปผลการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ ด้านรูปแบบ

การศึกษาและพัฒนารูปแบบนั้นผู้วิจัยใช้หลักการการออกแบบผลิตภัณฑ์จักสาน โดยใช้หลักการของ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ คือ แรงกดของน้ำหนักวัตถุที่บรรจุอยู่ภายในภาชนะจักสาน รูปทรงที่รองรับน้ำหนักหรือแรงกดที่เดือนไหลลงสู่จุดเดียวกัน เช่น รูปทรงสี่เหลี่ยม กระบอก ตามหลักของการเฉลี่ยน้ำหนักและสะดวกสบายในการใช้สอย

ภาพที่ 4.1 รูปทรงเครื่องจักสาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการศึกษารูปทรงกระบอกและรูปสี่เหลี่ยม เมื่อบรรจุสิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ น้ำหนักของสิ่งของที่บรรจุภายในจะวิ่งสู่ส่วนล่างของภาชนะทั้งหมด โดยมีผนังเป็นเพียงส่วนกันให้วัตถุอยู่ภายในเท่านั้น และนำมาสรุปผลการออกแบบ ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลทั้งหมดปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ในการออกแบบรูปแบบ โดยนำเสนอแบบร่างเพื่อการวิเคราะห์และนำมาปรับปรุงในการออกแบบ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ต่อผลงานการออกแบบเกี่ยวกับรูปแบบของเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา โดยผู้เชี่ยวชาญ (N=5)

ผลงานการออกแบบ	แนวคิดการออกแบบ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
แบบที่ 1 	รูปแบบกล่อง ลักษณะด้านหน้าโค้ง มีฝาเปิด-ปิด ตั้งไขว้ได้ โดยใช้ปล้องไม้เป็นส่วนโค้ง และจักสานแบบมู่ลี่มีหูที่สั้นสำหรับเปิด-ปิด	มีความเป็นเอกลักษณ์สูง ชัดเจน มีหลายชั้นเกินไป คือ 6 ชั้น ทำให้เพิ่มขั้นตอนการผลิต ได้แก่ ดัด กาว มัดขอบ สาน 4 ชั้น ทำหุ รูปแบบ ใกล้เคียงสิ่งประดิษฐ์จากไม้ไผ่มากกว่าจักสานไม้ไผ่
แบบที่ 2 	รูปทรงกระบอก ฐานวงรี ลักษณะแบบสอด แรงแบบบันไดใจจากกระแตบหรือซองยาสูบสมัยก่อนเจาะช่องเพื่อไขว้สินค้าได้ และขยายสัดส่วนได้ตามความสูง ลักษณะการสานแบบ 2 ชั้น	รูปแบบใกล้เคียงกระแตบ มีขั้นตอนการสานที่ซับซ้อน และใช้เวลาการผลิตนานเนื่องจากเป็นรูปแบบที่ต้องอาศัยความชำนาญในการขึ้นลาย มูลค่าของบรรจุภัณฑ์สูง อาจส่งผลให้ลดระดับคุณภาพของสินค้าที่อยู่ภายในได้
แบบที่ 3 	รูปแบบประยุกต์จากแบบที่ 1 และแบบที่ 2 คือ การสานแบบมู่ลี่ ลักษณะโปร่ง มองเห็นสินค้าภายในได้ และปรับขั้นตอนผลิตเป็นชั้นเดียว หรือ 2 ชั้นได้ โดยการขึ้นลายบริเวณฐานก่อน	รูปแบบชัดเจน มองเห็นได้ง่าย เพิ่มความอ่อนช้อยด้วยการสานลายเชือกโค้ง ขั้นตอนการผลิตน้อยกว่า 2 แบบแรก คือ ขั้นตอนการพันยึดขอบ สานลาย และติดกาว และลวดลายไม่ยุ่งยาก ซับซ้อนจนเกินไปง่ายต่อการผลิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.1 สรุปผลของการวิเคราะห์จากการรวบรวมข้อมูลนำมาออกแบบและพัฒนา รูปแบบ โดยแบบที่ 3 มีความเหมาะสมในการนำมาออกแบบเพื่อการผลิต คือ รูปทรงกระบอก ฐาน วงรี ซึ่งเป็นรูปแบบประยุกต์จากแบบที่ 1 และแบบที่ 2 การสานแบบมู่ลี่ ลักษณะโปร่ง มองเห็น สินค้าภายในได้ รูปแบบชัดเจน การผลิตเป็นแบบ 2 ชั้น คือ โครงสร้างหลัก และฐานบรรจุภัณฑ์ ยึดด้วยการพันหวาย โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ มีความแข็งแรง ลวดลายมีกลมกลืนกับส่วนโค้ง ที่เพิ่มความอ่อนช้อย ด้วยการสานลายเชือกโค้ง และควมมีเอกลักษณ์ ขั้นตอนผลิตไม่ซับซ้อน ได้แก่ ขั้นตอนขึ้นสาน ลายเพื่อเป็น โครง ทั้ง 2 ชั้น ขั้นตอนการพันยัดขอบ และติดกาว

4.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ ด้านลวดลาย

ภาพที่ 4.2 ภาพร่างต้นแบบผลิตภัณฑ์

จากการศึกษาและพัฒนาารูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา ที่ง่ายต่อการผลิต มีความเรียบง่าย รูปทรงเป็นทรงกระบอกมีความแข็งแรง รับน้ำหนักได้ดี เมื่อได้ รูปแบบแล้วนำผลจึงนำสรุปผลมาเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ด้านลวดลาย ได้แก่ ลายขัดแตะ ลายสอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 สรุปผลการประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่

การทดสอบหาประสิทธิภาพของเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา โดยผู้เชี่ยวชาญ ตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มผช.40/2546) ซึ่งมีประเด็นดังนี้

ตารางที่ 4.2 การให้คะแนนมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มผช.40/2546) (N=5)

การตรวจสอบ	เกณฑ์ที่กำหนด	\bar{X}	SD
ลักษณะทั่วไป	ต้องมีความประณีต สวยงาม ปราศจากเส้นขน เส้น ผุ่นผง และรา ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดตลอดทั้งชิ้นงาน	3.40	0.55
	ต้องมีรูปร่างสวยงาม รูปทรงสมมาตรกัน แข็งแรง มั่นคง ไม่บิดเบี้ยว หรือเอนเอียง	3.80	0.45
	ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ที่เป็นแบบและขนาดเดียวกัน ต้องมีรูปร่างเหมือนกัน และมีขนาดใกล้เคียงกัน	4.00	0.00
เส้นตอก	ต้องไม่ห่อตัว บิดตัว หรือหลุดเป็นร่อง ไม่ผุ เปราะ หรือแตกหักง่าย ปราศจากรา และร่องรอยการเจาะ กัดกินของแมลง	4.00	0.00
ลวดลาย	ต้องมีความประณีต สวยงาม สม่ำเสมอ ครบถ้วน และถูกต้องตามแบบของผลิตภัณฑ์	4.00	0.00
สี (ถ้ามี)	ต้องมีสีสม่ำเสมอ ยกเว้นกรณีที่มีการย้อมไล่ระดับสี หรือสาดสีในชิ้นงานเดียวกัน สีต้องไม่ตก และเมื่อลูบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่แล้วสีต้องไม่ติดมือ	3.40	0.55
การประกอบด้วยวัสดุอื่น(ถ้ามี)	ต้องมีความประณีต ติดยึด แน่น คงทน กลมกลืน และเหมาะสมกับชิ้นงาน	4.00	0.00
การเคลือบเงา(ถ้ามี)	ต้องเรียบ มีความเงาสม่ำเสมอ ไม่เป็นเม็ด เป็นคุ่ม เป็นคราบ ครอบแตก หรือหลุดลอก และต้องไม่ทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงามตามธรรมชาติ	4.00	0.00
รวม		3.83	0.19

สรุปจากตาราง 4.2 สรุปได้ว่าเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา มีมาตรฐานตรงตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มผช.40/2546) อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.83$) มีรายละเอียดดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะทั่วไป มีความประณีต สวยงาม ปราศจากเส้นขน เส้น ผุ่นผง และรา ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดตลอดทั้งชิ้นงาน ประเมินอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.40$)

มีรูปร่างสวยงาม รูปร่างสมมาตรกัน แข็งแรง มั่นคง ไม่บิดเบี้ยว หรือเอนเอียง ประเมินอยู่ในระดับดี ประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.80$)

และผลิตภัณฑ์จักสาน ไม้ไผ่ที่เป็นแบบและขนาดเดียวกัน มีรูปร่างเหมือนกัน และมีขนาดใกล้เคียงกัน ประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.00$)

เส้นตอก ต้องไม่ห่อตัว บิดตัว หรือหัดตัวเป็นร่อง ไม่ผุ เปราะ หรือแตกหักง่าย ปราศจากรา และร่องรอยการเจาะ กัดกินของแมลง ประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.00$)

ลวดลาย มีความประณีต สวยงาม สม่่าเสมอ ครบถ้วน และถูกต้องตามแบบของผลิตภัณฑ์ ประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.00$)

สี ต้องมีสีสม่ำเสมอ ยกเว้นกรณีที่มีการข้อมไล่ระดับสี หรือสานสลับสีในชิ้นงานเดียวกัน สีต้องไม่ตก และเมื่อดูผลิตภัณฑ์จักสาน ไม้ไผ่แล้วสีต้องไม่ติดมือ ประเมินอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.40$)

การประกอบด้วยวัสดุอื่น มีความประณีต คิดแน่น คงทน กลมกลืน และเหมาะสมกับชิ้นงาน ประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.00$)

การเคลือบเงา เรียบ มีความเงาสม่่าเสมอ ไม่เป็นเม็ด เป็นตุ่ม เป็นคราบ กรอบแตก หรือหลุดลอก และต้องไม่ทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงามตามธรรมชาติ ประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.00$)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินงานวิจัยเรื่อง การศึกษาและพัฒนาเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา ผู้วิจัยได้ค้นคว้า และรวบรวมเอกสารต่างๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างบรรจุภัณฑ์ไม้ไผ่ ที่ได้ออกแบบและพัฒนาเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

5.1.2 สมมติฐานการวิจัย

5.1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1.7 ผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อออกแบบและพัฒนาเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา และเพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา

5.1.2 สมมติฐานการวิจัย

เครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา มีประสิทธิภาพตรงตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มผช. 40/2546) อยู่ในระดับดีมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วยผู้ประกอบการธุรกิจสปา ผู้ผลิต ผู้บริโภคที่ใช้เครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม จำนวนทั้งหมด 62 คน ได้แก่

กลุ่มตัวอย่างที่ 1 ได้แก่ ผู้ประกอบการในธุรกิจสปาโดยแบ่งแยกตามประเภทของธุรกิจสปาที่พบเห็นกันได้ทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ได้แก่ โฮเต็ลและรีสอร์ทสปา เคย์สปา และเคสดีเนชั่นสปา หรือกลุ่มลูกค้าที่เป็นคนกลางหรือตัวแทนจำหน่าย ได้แก่ คนกลางประเภทต่างๆ บริษัทตัวแทนจำหน่ายหรือผู้ค้าส่งในกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ๆ มีวัตถุประสงค์ในการซื้อหรือสั่งผลิตเพื่อนำไปจำหน่ายต่ออีกทอดหนึ่ง จำนวน 32 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 ได้แก่ กลุ่มลูกค้าทั่วไป คือ บุคคลทั่วไปที่สนใจงานหัตถกรรมหรือเกี่ยวข้องกับบรรจุภัณฑ์ ที่มีวัตถุประสงค์ในการซื้อเพื่อนำไปใช้ประโยชน์หรือเป็นของฝากที่ระลึก จำนวน 30 คน

5.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นทางด้านรูปแบบ เครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา และแบบทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช. 40/2546) ดังนี้

5.1.4.1 แบบสอบถามความคิดเห็น เครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ โดยสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ที่สอดคล้องกับลักษณะของบรรจุภัณฑ์ประกอบด้วยคุณค่าที่เกิดจากประโยชน์ใช้สอย คุณค่าทางความงามและศิลปะ และข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ แบ่งเป็น 3 ตอน จำนวนทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ จำนวน 7 ข้อ ด้านความงาม จำนวน 10 ข้อ ปลายด้านความปลอดภัย จำนวน 6 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบเลือกประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

5.1.4.2 แบบทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทผลิตภัณฑ์จักรสานไม้ไผ่ (มผช. 40/2546) เป็นแบบเลือกประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีรายละเอียด ดังนี้

โดยขอความอนุเคราะห์จากท่านผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีประสบการณ์ ของสำนักพัฒนาอุตสาหกรรม ในครอบครัวและหัตถกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ทั้งหมด 5 ท่าน เกี่ยวกับเครื่องจักรสาน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม้ไผ่ ในการทดสอบหาประสิทธิภาพบรรจุภัณฑ์ จากแบบทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มผช. 40/2546) ได้แก่ ลักษณะทั่วไป เส้นตอก ลวดลาย สี การประกอบด้วยวัสดุอื่น การเคลือบเงา

5.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษางานวิจัย และการสำรวจ ดังนี้

1. โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยการสังเกต เพื่อศึกษาข้อมูลเครื่องจักสานไม้ไผ่ ทางด้านรูปแบบขั้นตอนการผลิต ของผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ของชุมชน รวมถึงรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ที่ใช้ในสปาในปัจจุบันถึงความต้องการที่แท้จริงตลอดการใช้งาน
2. ออกหนังสือขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ขอความอนุเคราะห์ศึกษาข้อมูลในหน่วยงานราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. สอบถามความคิดเห็นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านโครงสร้าง ความงาม และความปลอดภัย ของเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้ประกอบการในธุรกิจสปา และกลุ่มลูกค้าทั่วไป
4. เก็บรวบรวมข้อมูลภาคเอกสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยค้นคว้าจากภาคเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. นำเสนอผลการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาสรุป เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ
6. นำเสนอแบบร่างที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญและสร้างต้นแบบ
7. นำเสนอผลการออกแบบสร้างต้นแบบเพื่อทดสอบหามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มผช. 40/2546) จำนวน 5 ท่าน
8. สรุปผลการทดสอบหามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มผช. 40/2546) จากผู้เชี่ยวชาญ

5.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล จากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งภาคสนาม ภาคเอกสาร โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.1.7 ผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อออกแบบและพัฒนาเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา แสดงผลดังนี้

1. รูปแบบผลิตภัณฑ์ ลักษณะ โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ เป็นรูปทรงกระบอก ฐานวงรี การผลิตเป็นแบบ 2 ชั้น คือโครงสร้างหลัก และฐานบรรจุภัณฑ์ ลักษณะโครงสร้างเป็นแบบมู่ลี่ ลักษณะโปร่ง มองเห็นสินค้าภายในได้ เจาะช่องสำหรับบรรจุผลิตภัณฑ์ และสานด้วยลายขัดเตาะ ที่มี ลวดลายกลมกลืนกับส่วนโค้ง ส่วนฐานบรรจุภัณฑ์ สานลายสอง ยึดด้วยการพันหวาย มีความแข็งแรง และความมีเอกลักษณ์โดยใช้ใผ่รูปใบไผ่สานบริเวณด้านหน้า

ภาพที่ 5.1 ต้นแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา สรุปผลได้ดังนี้

2. ประสิทธิภาพผลิตภัณฑ์ พบว่า เครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับ ธุรกิจสปา มีประสิทธิภาพตรงตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มผช.40/2546) ได้แก่ ได้แก่ การทดสอบลักษณะทั่วไป เส้นตอก ลวดลาย สี การประกอบด้วยวัสดุอื่น และการเคลือบเงา อยู่ในระดับดีมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนา รูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา นั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนา รูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ และให้ผู้ทรงคุณประเมิน ประสิทธิภาพเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มพช.40/2546) ได้แก่ การทดสอบลักษณะทั่วไป เส้นตอก ลวดลาย สี การประกอบด้วยวัสดุอื่น และการเคลือบเงา พบว่า เครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับ ธุรกิจสปา มีประสิทธิภาพตรงตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ (มพช. 40/2546) อยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยต่างๆ คือ

การดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าหัตถกรรมในภูมิภาค ของภาครัฐบาลในปัจจุบันที่เน้นงานหัตถกรรมพื้นถิ่น ประกอบกับความชำนาญเฉพาะด้านของแต่ละชุมชน ดังนี้ กลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้าน บ้านโนนสวรรค์ ที่มีความชำนาญทางด้านหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ ที่จักสาน ประเภทเครื่องมือใช้ในชีวิตประจำวัน คุณภาพของผลิตภัณฑ์มีความประณีต สวยงาม รูปร่าง สมมาตร มั่นคง แข็งแรง มีการพัฒนาลวดลาย ประณีต สม่่าเสมอ และมีการลงสีเคลือบที่เพิ่มความเงางาม น่าใช้ หลากหลายรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

บุญเลิศ สดสุชาติ (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนาหัตถกรรมในครัวเรือน ชนบท ผู้ระบบการค้าเชิงพาณิชย์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สินค้าหัตถกรรมส่วนใหญ่มี คุณภาพดี สม่่าเสมอ ตรงตามรูปแบบที่สั่ง ที่สำคัญคือไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงรูปแบบ คิดเป็นร้อยละ 61.6 ความต้องการซื้อ จะมีอยู่อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี และซื้อตามรูปแบบที่มีจำหน่ายอยู่แล้วการตลาด ต่างประเทศยังมีอยู่น้อย ดังนั้นการตลาดสินค้าหัตถกรรมที่สำคัญจึงเป็นการตลาดภายในประเทศ

ปริมรัตน์ แยกเพ็ง (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมไทยเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษาหัตถกรรมในจังหวัดภาคเหนือ ผลการศึกษา พบว่า ผู้ผลิตและผู้ซื้อผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทย ได้ตระหนักถึงคุณค่าของศิลปหัตถกรรมไทยให้คง อยู่คู่กับวัฒนธรรมไทย เกิดแนวทางที่จะนำคุณค่าของศิลปหัตถกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการ พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และผู้ซื้อทราบข้อมูลรายละเอียดด้านแหล่งผลิต ประเภทและรูปแบบ ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม จะเป็นผลให้ผู้ผลิตมีโอกาสขยายตลาดผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยมากยิ่งขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งใช้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบเครื่องจักรสานไม้ไผ่และการวิจัย ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาพบว่า การพัฒนารูปแบบเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา มีรูปแบบต่างจากผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพียงเล็กน้อย ดังนั้นควรมีการนำรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างนำไปให้กลุ่มชาวบ้าน หรือกลุ่มหัตถกรรมฝักภาคปฏิบัติ ดังนี้

1. จัดหารูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย และสามารถนำไปใช้กับชีวิตประจำวันได้จริง
2. มีการสร้างแรงจูงใจในการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของงานหัตถกรรมในการผลิตเครื่องจักรสานไม้ไผ่
3. ผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนตลอดจนกรรมวิธีการผลิต สามารถเชื่อมโยงความรู้พื้นฐานและการประยุกต์ใช้ ที่ผู้เรียนเข้าใจ เกิดความคิดสร้างสรรค์

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น ความคิดสร้างสรรค์ รูปแบบบรรจุภัณฑ์ว่าจะมีผลต่อผลต่อการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องจักรสานไม้ไผ่หรือไม่
2. ควรศึกษาพื้นฐานงานหัตถกรรมของชาวบ้านหลายๆ กลุ่มว่าแต่ละกลุ่มนั้นมีทักษะความรู้เกี่ยวกับเครื่องจักรสานไม้ไผ่มากน้อยเพียงใด และมีการพัฒนาการด้านการผลิตรูปแบบที่แตกต่างกันอย่างไร

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการส่งออก. 2546. “การส่งเสริมธุรกิจสปาไทย.” กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการส่งออก.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2532. **ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยที่ควรอนุรักษ์ ประเภทจักสาน.**
กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.
- กลุ่มบัณฑิตเกษตรอาสา. 2537. **ไม้และการปลูก.** กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสารนการพิมพ์.
- กองบรรณาธิการ. 2547. “ธุรกิจขาขึ้นที่ฮอตสุดๆ สปาผุดเกลื่อนเมือง ต้องสู้กันด้วยคุณภาพล้วนๆ.”
โลกการค้า. 10(100) : 47-58.
- เจนจบ ยิ่งสุมล. 2536. **ต้นไม้ พืชพันธุ์มหัศจรรย์ของโลก.** กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน.
- ชัยวัฒน์ เจริญเชยชมสุข. 26 พฤศจิกายน 2545. **การบรรยายพิเศษเรื่องการออกแบบสินค้า
เครื่องใช้ของตกแต่งบ้านในสหรัฐ.** กรุงเทพฯ : สำนักบริการส่งออก.
- ธวัชชัย วรพงษ์ธร. 2536. **หลักการวิจัยทั่วไปพร้อมตัวอย่างทางสาธารณสุขศาสตร์.**
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระชัย สุขสด. 2544. **การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นิกร นุชเจริญผล. 2525. **ลายสาน.** กรุงเทพฯ : ศูนย์ข้อมูลหัตถกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.
- บุญเลิศ สดสุขชาติ. 2535. “การศึกษาเพื่อพัฒนาหัตถกรรมในครัวเรือนชนบท สูระบบการค้าเชิง
พาณิชย์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
คหกรรมศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- ประลองพล เกียรติไพบุลย์ผล. 2540. “ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นช่างจักสานไม้ไผ่เกี่ยวกับ
การเปลี่ยนแปลงรูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ ประเภทของใช้ในครัวเรือน ในเขตส่งเสริม
อุตสาหกรรมตะวันตก.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรางทิพย์ พัฒนภักดี. 2523. **อุตสาหกรรมในบ้าน.** กรุงเทพฯ : ก้าวหน้า.
- ปริมรัตน์ แยกเพ็ง. 2545. “การวิจัยเรื่องแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทย
เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษาหัตถกรรมในจังหวัดภาคเหนือ.” [online]
กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม สำนักพัฒนา
อุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรม. [http://www.kpi.ac.th/kpiuser/resch
detail.asp?reschid=2682](http://www.kpi.ac.th/kpiuser/reschdetail.asp?reschid=2682)
- รัตนะ อุทัยผล. 2523. “หัตถกรรมประจำถิ่น.” กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู. เอกสารการนิเทศก
การศึกษา.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สุชาดา อรุณรัถถาวร. 2546. “การพัฒนาสินค้า OTOP.” กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการส่งออก.
- สุภาวดี เอี่ยมละออ. 2543. “การวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นสินค้าหัตถกรรมไทยของกรรมการ
องค์กรพัฒนาสตรีในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
คหกรรมศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- สุนทร คุริยะประพันธ์. 2544. **ไม้ไผ่ ทรัพยากรพืชในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
เล่มที่ 7.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา. 2545. “การวางแผนการจัดตั้งองค์การ.” กรุงเทพฯ : สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา. 2545. “หมวดการจัดตั้งองค์กรทางธุรกิจ.” กรุงเทพฯ : สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. เอกสารอัดสำเนา.
- วนินพร หงสกุล. 2546. “สปาไทยในปัจจุบัน.” วารสารส่งเสริมการลงทุน. 14(5) : 44-49.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2332. **เครื่องจักสานในประเทศไทย.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2332. **ศิลปหัตถกรรมไทย.** กรุงเทพฯ : คำนสุทธาการพิมพ์.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2342. **มรดกวัฒนธรรมพื้นบ้าน.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- Curro Claret Marti. 17 พฤษภาคม 2547. **การบรรยายพิเศษเรื่องการออกแบบสินค้า
เครื่องใช้ของตกแต่งบ้านในตลาดยุโรป.** [Online]. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการส่งออก
http://www.tisi.go.th/otop/pdf_file/tcps40_46.pdf

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามประกอบการวิจัย การศึกษาและพัฒนาเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านโครงสร้าง ความงาม และความปลอดภัย ของเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา

2. แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ที่สอดคล้องกับลักษณะของบรรจุภัณฑ์ประกอบด้วยคุณค่าที่เกิดจากประโยชน์ใช้สอย คุณค่าทางความงามและศิลปะ และข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ประกอบด้วย

1. โครงสร้าง ได้แก่ ความแข็งแรง ขนาดกะทัดรัด รองรับน้ำหนักได้อย่างเหมาะสม การเลือกใช้วัสดุที่สอดคล้องกับหน้าที่ใช้สอย รูปแบบที่หลากหลายลักษณะการจักสานประณีต รูปแบบและขนาดมีความเป็นมาตรฐาน และมีความแตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย

2. ด้านความงาม ได้แก่ ความปราณีตละเอียดอ่อนของลวดลาย ความอ่อนช้อยของลวดลายกลมกลืนกับโครงสร้าง สีที่กลมกลืนกับลวดลายธรรมชาติ ความสม่ำเสมอของสี ความกลมกลืนกันของลวดลายสัมผัส การสะท้อนศิลปะลวดลายโบราณ การเลือกใช้ลวดลายที่เหมาะสมสอดคล้องกับโครงสร้าง ลวดลายที่กลมกลืนกับสัดส่วนและขนาดอย่างสมดุล มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนไทย

3. ความปลอดภัย ได้แก่ เก็บรักษาสินค้าได้อย่างเป็นสัดส่วน บำรุงรักษาและทำความสะอาดได้ง่าย ซ่อมแซมได้ วัสดุที่ปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน มีช่วงอายุการใช้งานที่เหมาะสม คงทนต่อสภาพภูมิอากาศ

โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open ended questions) เป็นการแสดงข้อคิดเห็นอื่นๆ นอกเหนือจากแบบสอบถาม เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดเพิ่มเติมในส่วนต่างๆ ในแบบสอบถาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย X ลง () ที่กำหนดให้ตามความเป็นจริง

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 20 ปี

() 31-40 ปี

() 21-30 ปี

() 40 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

() ปริญญาตรี

() ปริญญาเอก

() ปริญญาโท

() อื่นๆ(โปรดระบุ).....

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

() 10,000 –15,000 บาท

() 15,001- 20,000 บาท

() 20,001 –25,000 บาท

() 25,001 –30,000 บาท

() 30,001 บาท ขึ้นไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ที่สอดคล้องกับลักษณะของบรรจุภัณฑ์

ตารางที่ 6.1 ลักษณะทั่วไปของเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์						
1.	ความแข็งแรง					
2.	ขนาดกระทัดรัด รองรับน้ำหนักได้อย่างเหมาะสม					
3.	การเลือกใช้วัสดุที่สอดคล้องกับหน้าที่ใช้สอย					
4.	มีรูปแบบที่หลากหลาย					
5.	ลักษณะการจักสานประณีต					
6.	รูปแบบและขนาดมีความเป็นมาตรฐาน					
7.	มีความแตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย					
ด้านความงาม						
1.	มีความปราณีต ละเอียดอ่อนของลวดลาย					
2.	ความอ่อนช้อยของลวดลายที่กลมกลืนกับโครงสร้าง					
3.	สีที่กลมกลืนกับลวดลายตามธรรมชาติ					
4.	ความสม่ำเสมอของสี					
5.	ความกลมกลืนกันของลวดลายและผิวสัมผัส					
6.	การสะท้อนศิลปะลวดลายโบราณ เช่น ลายผ้าโบราณ					
7.	มีการเลือกใช้ลวดลายที่เหมาะสม สอดคล้องกับโครงสร้าง					
8.	ลวดลายที่กลมกลืนกับสัดส่วนและขนาดอย่างสมดุล					
9.	มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ					
10.	การสะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนไทย					
ด้านความปลอดภัย						
1.	บรรจุภัณฑ์เก็บรักษาสินค้าได้อย่างเป็นสัดส่วน					
2.	บำรุงรักษา และทำความสะอาดได้					
3.	ซ่อมแซมได้เมื่อมีการชำรุด					
4.	วัสดุที่ใช้ปลอดภัยปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน					
5.	มีอายุการใช้งานที่สอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอย					
6.	คงทนต่อสภาพภูมิอากาศ					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องจักสานไม้ไผ่ ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา

1. สรุปผลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเครื่องจักสานไม้ไผ่ด้านโครงสร้าง ความงาม และความปลอดภัย

จากการศึกษาและพัฒนาารูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา โดยแบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับ โครงสร้าง ความงาม และความปลอดภัยของเครื่องจักสานไม้ไผ่ ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา จากผู้ประกอบการธุรกิจสปา และกลุ่มลูกค้าทั่วไป คือ บุคคลทั่วไปที่สนใจงานหัตถกรรม หรือเกี่ยวข้องกับบรรจุภัณฑ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลการพัฒนาารูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่

โดยใช้แนวทางของ ชีระชัย สุขสด (2544 : 88) เกี่ยวกับหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณสมบัติที่ดี ควรมีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึง 3 ประการ คือ ด้านโครงสร้าง ด้านรูปทรงความสวยงาม และด้านความปลอดภัยและการบำรุงรักษา ที่สอดคล้องกับหลักการการประเมินจากคุณค่าของเครื่องจักสานของวิบูลย์ ลีสุวรรณ (2532 : 126-135) อยู่ 2 ลักษณะ คือ คุณค่าที่เกิดจากประโยชน์ใช้สอย (Functional Value) และคุณค่าทางความงามและศิลปะ (Aesthetic Value and Artistic Value)

ตารางที่ 6.2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N=62)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	20	32.26
หญิง	42	67.74
รวม	62	100
2.อายุ		
21-30 ปี	13	20.97
31-40 ปี	46	74.19
40 ปีขึ้นไป	13	20.97
รวม	62	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N=62) (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3.ระดับการศึกษา		
อนุปริญญาตรี	3	4.84
ปริญญาตรี	54	87.10
ปริญญาโท	5	8.06
รวม	62	100
4.รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
10,000 –15,000 บาท	3	4.84
15,001- 20,000 บาท	6	9.68
20,001 – 25,000 บาท	20	32.26
25,001 –30,000 บาท	17	27.42
30,001 บาท ขึ้นไป	16	25.81
รวม	62	100

จากตารางที่ 6.2 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจากผู้ประกอบการธุรกิจสปา และกลุ่มลูกค้าทั่วไป ทั้งหมด 62 คน สรุปได้ดังนี้

แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 32.26 และเพศหญิง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 67.74

ช่วงอายุโดยเฉลี่ย คือ 31-40 ปี ร้อยละ 74.19

ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 87.10 และ

มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน คือ 20,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.26

รองลงมาคือ 25,001-30,000 และ 30,001 บาทขึ้นไป ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.3 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ ด้านโครงสร้าง (N=62)

รายการ	\bar{X}	SD
1. ความแข็งแรง	3.14	0.59
2. มีขนาดกระทัดรัด รองรับน้ำหนักได้อย่างเหมาะสม	2.93	0.57
3. เลือกใช้วัสดุที่สอดคล้องกับหน้าที่ใช้สอย	2.93	0.31
4. มีรูปแบบที่หลากหลาย	3.15	0.47
5. ลักษณะการจักสานประณีต	3.38	0.64
6. มีรูปแบบและขนาดที่มีความเป็นมาตรฐาน	3.42	0.56
7. มีความแตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย	2.74	0.64
รวม	3.10	0.54

จากตารางที่ 6.3 สามารถวิเคราะห์ด้าน โครงสร้าง ของเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ โดยสรุปจากผลความคิดเห็นของผู้ประกอบการสปาและกลุ่มลูกค้าทั่วไป ทั้งหมด 62 คน สรุปได้ดังนี้

ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$) ดังรายละเอียด โดยเรียงลำดับตามความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้

รูปแบบและขนาดที่มีความเป็นมาตรฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$)

ลักษณะจักสานประณีต อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$)

มีรูปแบบที่หลากหลาย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$) ตามลำดับ

โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ที่มีความแข็งแรง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$)

มีขนาดกระทัดรัด รองรับน้ำหนักได้อย่างเหมาะสม และการเลือกใช้วัสดุที่สอดคล้องกับหน้าที่ใช้สอย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.93$)

มีความแตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.74$)

ตารางที่ 6.4 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ ด้านความงาม (N=62)

รายการ	\bar{X}	SD
1. มีความประณีตละเอียดอ่อนของลวดลาย	2.93	0.31
2. มีความอ่อนช้อยของลวดลายที่กลมกลืนกับส่วนโค้ง	2.91	0.28
3. สีสกลมกลืนกับลวดลายตามธรรมชาติ	3.77	0.67
4. ความสม่ำเสมอของสี	3.46	0.67
5. มีความกลมกลืนกันของลวดลายและผิวสัมผัส	3.20	0.50
6. สะท้อนถึงศิลปะลวดลายโบราณ เช่น ลายผ้าโบราณ	2.79	0.46
7. มีการเลือกใช้ลวดลายที่เหมาะสม สอดคล้องกับโครงสร้าง	2.99	0.18
8. มีลวดลายกลมกลืนกับขนาดสัดส่วนอย่างสมดุล	3.20	0.47
9. มีเอกลักษณ์เฉพาะ	3.58	0.68
10. สะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนไทย	4.19	0.67
รวม	3.30	0.49

จากตารางที่ 6.4 สามารถวิเคราะห์ด้านความงาม ของเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ โดยสรุปจากผลความคิดเห็นของผู้ประกอบการสปาและกลุ่มลูกค้าทั่วไป ทั้งหมด 62 คน สรุปได้ดังนี้ ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) ดังรายละเอียด โดยเรียงลำดับตามความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้

มีการสะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนไทย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$)

สีกลมกลืนกับลวดลายตามธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$)

มีเอกลักษณ์เฉพาะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$)

ความสม่ำเสมอของสี อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$)

มีความกลมกลืนกันของลวดลายและผิวสัมผัส และมีลวดลายกลมกลืนกับขนาดสัดส่วนอย่างสมดุล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$)

มีการเลือกใช้ลวดลายที่เหมาะสม สอดคล้องกับโครงสร้าง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$)

มีความประณีตละเอียดอ่อนของลวดลาย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.93$)

มีความอ่อนช้อยของลวดลายที่กลมกลืนกับส่วนโค้ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91$)

สะท้อนถึงศิลปะลวดลายโบราณ เช่น ลายผ้าโบราณ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.5 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ ด้านความปลอดภัย (N=62)

รายการ	\bar{X}	SD
1. บรรจุภัณฑ์เก็บรักษาสินค้าได้อย่างเป็นสัดส่วน	3.18	0.42
2. บำรุงรักษา และทำความสะอาด ได้	3.17	0.55
3. ซ่อมแซมได้ เมื่อชำรุด	3.19	0.73
4. วัสดุที่ใช้ปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน	3.80	0.54
5. มีอายุการใช้งานที่สอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอย	3.25	0.52
6. คงทนต่อสภาพภูมิอากาศ	2.12	0.74
รวม	3.12	0.58

จากตารางที่ 6.5 สามารถวิเคราะห์ด้านความปลอดภัย ของเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ โดยสรุปจากผลความคิดเห็นของผู้ประกอบการสปา และกลุ่มลูกค้าทั่วไป ทั้งหมด 62 คน สรุปได้ดังนี้

ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$) ดังรายละเอียด โดยเรียงลำดับตามความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้

วัสดุที่ใช้ปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$)

มีอายุการใช้งานที่สอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$)

ซ่อมแซมได้ เมื่อชำรุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$)

บรรจุภัณฑ์เก็บรักษาสินค้าได้อย่างเป็นสัดส่วน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$)

บำรุงรักษา และทำความสะอาด ได้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$)

คงทนต่อสภาพภูมิอากาศ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.12$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่

๑. ขอบข่าย

- ๑.๑ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ครอบคลุมผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ที่ทำจากไม้ไผ่ชนิดที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยสะดวก ทั้งนี้ไม่ครอบคลุมถึงเครื่องเรือนที่ทำจากไม้ไผ่ เช่น โต๊ะ เก้าอี้

๒. บทนิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ มีดังต่อไปนี้

- ๒.๑ ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไผ่โดยการผ่าและจักเป็นเส้น แล้วนำมาสาน ถัก พัน สอด อาจมีการฟอก ย้อมสี รมควัน หรือทาสารเคลือบเงาเพื่อความสวยงาม และอาจมีการประกอบด้วยวัสดุอื่น เช่น หวาย ลวด กวาว ตะปู เชือก ในการยึดเพื่อให้เกิดความแข็งแรง เรียบร้อย และสวยงาม

๓. ประเภท

- ๓.๑ ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ แบ่งตามการใช้งานออกเป็น ๓ ประเภท คือ

- ๓.๑.๑ ประเภทที่ใช้เป็นของใช้ทั่วไป เช่น ตะกร้า กระจาด กระจ่า กระจ้า กระจัก
 ๓.๑.๒ ประเภทที่ใช้เป็นของตกแต่ง เช่น โคมไฟ แจกัน โมบาย กรอบรูป
 ๓.๑.๓ ประเภทที่ใช้เป็นเครื่องประดับ เช่น เข็มกลัด กำไล กิ๊บ

๔. คุณลักษณะที่ต้องการ

- ๔.๑ ลักษณะทั่วไป

- ๔.๑.๑ ต้องมีความประณีต สวยงาม ปราศจากเส้นขน เส้น ผุ่นผง และรา ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดตลอดชิ้นงาน
 ๔.๑.๒ ต้องมีรูปร่างสวยงาม รูปทรงสมมาตรกัน แข็งแรง มั่นคง ไม่บิดเบี้ยวหรือเอนเอียง
 ๔.๑.๓ ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ที่เป็นแบบและขนาดเดียวกัน ต้องมีรูปร่างเหมือนกัน และมีขนาดใกล้เคียงกัน

- ๔.๒ เส้นตอก

ต้องไม่ห่อตัว บิดตัว หรือหดตัวเป็นร่อง ไม่ผุ เปราะ หรือแตกหักง่าย ปราศจากรา และร่องรอยการเจาะ กัดกินของแมลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

๔.๓ ลวดลาย

ต้องมีความประณีต สวยงาม สม่ำเสมอ ครบถ้วน และถูกต้องตามแบบของผลิตภัณฑ์

๔.๔ สี (ถ้ามี)

ต้องมีสีสม่ำเสมอ ยกเว้นกรณีที่มีการย้อมไล่ระดับสี หรือสแกนสีในชิ้นงานเดียวกัน สีต้องไม่ตก และเมื่อลูบผลิตภัณฑ์จกसानไม้ไผ่แล้วสีต้องไม่ติดมือ

๔.๕ การประกอบด้วยวัสดุอื่น (ถ้ามี)

ต้องมีความประณีต ติดแน่น คงทน กลมกลืนและเหมาะสมกับชิ้นงาน

๔.๖ การเคลือบเงา (ถ้ามี)

ต้องเรียบ มีความเงาสม่ำเสมอ ไม่เป็นเม็ด เป็นตุ่ม เป็นคราบ กรอบแตก หรือหลุดลอก และต้องไม่ทำให้ชิ้นงานขาดความสวยงามตามธรรมชาติ

เมื่อตรวจสอบโดยวิธีให้คะแนนตามข้อ ๔.๑ แล้ว ต้องได้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละลักษณะจากผู้ตรวจสอบทุกคน ไม่น้อยกว่า ๓ คะแนน และไม่มีลักษณะใดได้ ๑ คะแนน จากผู้ตรวจสอบคนใดคนหนึ่ง

๔.๗ การใช้งาน

ต้องสามารถใช้งานได้ตรงตามประเภทของผลิตภัณฑ์

๕. การบรรจุ

๕.๑ หากมีการบรรจุ ให้บรรจุผลิตภัณฑ์จกसानไม้ไผ่ในภาชนะบรรจุที่สะอาด เรียบร้อย แข็งแรงพอที่จะป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับผลิตภัณฑ์จกसानไม้ไผ่ได้

๖. เครื่องหมายและฉลาก

๖.๑ ที่ฉลากผลิตภัณฑ์จกसानไม้ไผ่ทุกหน่วยหรือภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์จกसानไม้ไผ่ทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมาย แจ้งรายละเอียดต่อไปนี้ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน

(๑) ชื่อเรียกผลิตภัณฑ์ เช่น ตะกร้าไม้ไผ่ กระจาดไม้ไผ่

(๒) เดือน ปีที่ทำ

(๓) ชื่อนำเข้าในการใช้และดูแลรักษา (ถ้ามี)

(๔) ชื่อผู้ทำ หรือสถานที่ทำ พร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

๗. การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน

๗.๑ รุ่น ในที่นี้ หมายถึง ผลิตภัณฑ์จกसानไม้ไผ่ประเภทเดียวกัน ทำโดยกรรมวิธีเดียวกัน ที่ทำหรือส่งมอบหรือซื้อขายในระยะเวลาเดียวกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

๗.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ ให้เป็นไปตามแผนการชักตัวอย่างที่กำหนดต่อไปนี้

๗.๒.๑ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบการใช้งาน การบรรจุ และเครื่องหมายและฉลาก ให้ชักตัวอย่างโดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน ๕ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วทุกตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๔.๗ ข้อ ๕. และข้อ ๖. จึงจะถือว่าผลิตภัณฑ์จกसानไม้ไผ่รุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

๗.๒.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบลักษณะทั่วไป เส้นตอก ลวดลาย สี การประกอบด้วยวัสดุอื่น และการเคลือบเงา ให้ใช้ตัวอย่างที่ผ่านการทดสอบตามข้อ ๗.๒.๑ แล้วจำนวน ๕ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๔.๑ ถึงข้อ ๔.๖ จึงจะถือว่าผลิตภัณฑ์จกसानไม้ไผ่รุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

๗.๓ เกณฑ์ตัดสิน

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์จกसानไม้ไผ่ต้องเป็นไปตามข้อ ๗.๒.๑ และข้อ ๗.๒.๒ จึงจะถือว่าผลิตภัณฑ์จกसानไม้ไผ่รุ่นนั้นเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้

๘. การทดสอบ

๘.๑ การทดสอบลักษณะทั่วไป เส้นตอก ลวดลาย สี การประกอบด้วยวัสดุอื่น และการเคลือบเงา

๘.๑.๑ ให้แต่งตั้งคณะผู้ตรวจสอบ ประกอบด้วยผู้ที่มีความชำนาญในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์จกसानไม้ไผ่อย่างน้อย ๕ คน แต่ละคนแยกกันตรวจและให้คะแนนโดยอิสระ

๘.๑.๒ หลักเกณฑ์การให้คะแนน ให้เป็นไปตามตาราง

ตารางที่ 6.6 ตารางหลักเกณฑ์การให้คะแนนมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่
(มผช.40/2546)

ลักษณะ ที่ตรวจสอบ	เกณฑ์ที่กำหนด	ระดับการตัดสินใจ			
		ดีมาก	ดี	พอใช้	ต้อง ปรับปรุง
ลักษณะทั่วไป	ต้องมีความประณีต สวยงาม ปราศจากเส้นขน เสี้ยน ฝุ่นผง และรา ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด ตลอดทั้งชิ้นงาน				
	ต้องมีรูปร่างสวยงาม รูปทรงสมมาตรกัน แข็งแรง มั่นคง ไม่บิดเบี้ยว หรือเอนเอียง				
	ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ที่เป็นแบบและขนาด เดียวกัน ต้องมีรูปร่างเหมือนกัน และมีขนาด ใกล้เคียงกัน				
เส้นดอก	ต้องไม่ห่อตัว บิดตัว หรือหดตัวเป็นร่อง ไม่ผุ เปราะ หรือแตกหักง่าย ปราศจากรา และร่องรอย การเจาะ กัดกินของแมลง				
ลวดลาย	ต้องมีความประณีต สวยงาม สม่ำเสมอ ครบถ้วน และถูกต้องตามแบบของผลิตภัณฑ์				
สี (ถ้ามี)	ต้องมีสีสม่ำเสมอ ยกเว้นกรณีที่มีการย้อมไล่ ระดับสี หรือสานสลับสีในชิ้นงานเดียวกัน สี ต้อง ไม่ตก และเมื่อลูบผลิตภัณฑ์จักสาน ไม้ไผ่ แล้วสีต้องไม่ติดมือ				
กาประกอบ ด้วยวัสดุอื่น (ถ้ามี)	ต้องมีความประณีต คิดแน่น คงทน กลมกลืน และเหมาะสมกับชิ้นงาน				
การเคลือบเงา (ถ้ามี)	ต้องเรียบ มีความเงาสม่ำเสมอ ไม่เป็นเม็ด เป็นคุ่ม เป็นคราบ กรอบแตก หรือหลุดลอก และต้องไม่ทำ ให้ชิ้นงานขาดความสวยงามตามธรรมชาติ				

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เรื่อง ผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ขอประกาศรายชื่อหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตร์ อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการดังนี้

นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ รหัสประจำตัว 43064816 ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษา และพัฒนารูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์สำหรับธุรกิจสปา (A STUDY AND DEVELOPMENT OF STYLES'S PRODUCING BAMBOO WICKERWORK PACKAGING FOR SPA)" โดยมี รศ.อุดมศักดิ์ สารบุตร เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.นิรัช สุดสังข์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ซึ่งได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2547

ทั้งนี้ให้นักศึกษาค้นคว้าและเขียนวิทยานิพนธ์ โดยปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดในระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศ ณ วันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547

(รศ.ดร.อิทธิพล แจ่มชัด)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0524.04 /1577

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๑๑ เมษายน 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านผลิตภัณฑ์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาอุตสาหกรรมสนับสนุน

ด้วย นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาด
กระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนารูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ ประเภทบรรจุภัณฑ์
สำหรับธุรกิจสปา”

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าว
เป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านผลิตภัณฑ์เพื่อการวิจัยของนางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดทราบและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็น
อย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02-326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำสั่งกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

ที่ 101 / 2547

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

.....

ด้วยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ได้ขอความร่วมมือจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ในการเป็นหน่วยตรวจสอบผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ประกอบในการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจึงกำหนดให้คณะบุคคลตามรายชื่อ ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบผลิตภัณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย

1. คณะผู้ตรวจสอบผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

คณะที่ 1

- 1. นายอรรถวุฒิ รักความสุข นักวิทยาศาสตร์ 6
- 2. นางดาวเพ็ญ ชุ่มศิริ หัวหน้าช่างเย็บสานทอ
- 3. นางกิริยา คมกฤต ช่างเย็บ

คณะที่ 2

- 1. นายบุญยิ่ง หุ่มเปี่ยม วิศวกร 8 ว.
- 2. นายปฏิภาณ สายอรุณ นายช่างเทคนิคอุตสาหกรรม 6
- 3. นางสาวภัทรมนัส พลฤทธิ์ ช่างเย็บสานทอ

คณะที่ 3

- 1. นายพิชัย พงษ์วิรัตน์ วิศวกร 8 ว.
- 2. นายวิชัย สรกาญจน์ วิศวกร 6 ว.
- 3. นาง สุติรัตน์ กุญมากร ช่างเย็บ

2. คณะผู้ตรวจสอบผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง

คณะที่ 1

- 1. นายวัชร ขนิษฐบุตร วิศวกร 8 ว.
- 2. นางนงนภัศ เทีชรสุก เจ้าหน้าที่ส่งเสริมอุตสาหกรรม 7
- 3. นายปิยะ ภูเทีชร ผู้สอนจักสานไม้ไผ่
- 4. นางสาวสมสุข นิยม ผู้สอนจักสานไม้ไผ่
- 5. นางพรเพ็ญ ตาชนะ ผู้สอนช่างทอพรม

ดี นาฎกต๋อง

๒๓๘๔๗

/คณะที่ 2...

คณะที่ 2

- 1. นายเสรี ชาญณรงค์ นายช่างเทคนิคอุตสาหกรรม 7
- 2. นางสาวพรรณรัตน์ ศรีประทุม นวอ. 6 ว.
- 3. นางสาวนิตา ถิมปีประภิตศิลป์ วิสวกร 5
- 4. นายสุรพงษ์ คันตืออิมมงคล ช่างเคลือบดินเผา
- 5. นางอัมพิกา อินทร์ประสิทธิ์ ช่างศิลป์ชั้น 2

3. คณะผู้ตรวจสอบผลิตภัณฑ์ประเภทศิลปประดิษฐ์และของที่ระลึก

คณะที่ 1

- 1. นางสาวสุรีย์ ศักยารักษ์ ช่างเย็บและสานทอ
- 2. นางวชิรา อิศรางกูร ณ อยุธยา ช่างเย็บ
- 3. นางอรภรณ์ ศรีสุขสวัสดิ์ ช่างอุตสาหกรรมชั้น 2
- 4. นางนงเยาว์ ห้องเม้ง ช่างอุตสาหกรรมชั้น 2
- 5. นางสาวรียา ทองกล้า ช่างเย็บ

โดยให้คณะบุคคลดังกล่าวข้างต้น ดำเนินการดังนี้

- 1. ตรวจสอบผลิตภัณฑ์ความมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนในประเภทที่กำหนด
- 2. รายงานผลการตรวจสอบให้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

ตั้ง ณ วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2547

สั่ง/สกท ๑๘๑๐.

มนตรี

๒๕ มี.ค. ๔๗

(นายสุพัฒน์ ถิมปีภรณ์)

อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

ที่ ศธ 0524.04/ 1576

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๓ เมษายน 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการ บริษัท Indo-Thai dog resort and spa

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาและพัฒนารูปแบบเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุ
ภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา" และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2547
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้ นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์
ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย กับพนักงานและผู้มาใช้
บริการในสถานประกอบการท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร.02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0524.04/1578

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

11 เมษายน 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการ บริษัท ไทยเฮิร์บ จำกัด

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาและพัฒนารูปแบบเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา" และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2547 คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย กับพนักงานและผู้มาใช้บริการในสถานประกอบการท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร.02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0524.04/ 1576

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

11 เมษายน 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการ บริษัท แป้งรำบัวดี โปรดักส์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาและพัฒนารูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุ
ภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา" และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2547
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์
ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย กับพนักงานภายในสถาน
ประกอบการท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร.02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0524.04/1576

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๑๑ เมษายน 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการ บริษัท เสน่ห์ของดินไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาและพัฒนารูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุ
ภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา" และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2547
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์
ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย กับพนักงานภายในสถาน
ประกอบการท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร.02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0524.04/ 1576

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

11 เมษายน 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการ ห้างหุ้นส่วนคณะบุคคล กมลลา วีรสิทธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาและพัฒนารูปแบบเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุ
ภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา" และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2547
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้ นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์
ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย กับพนักงานภายในสถาน
ประกอบการท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลั่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร.02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศษ 0524.04/ 1576

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

11 เมษายน 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการ บริษัท โอม สปา จำกัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาและพัฒนารูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุ
ภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา" และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2547
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์
ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย กับพนักงานและผู้มาใช้
บริการภายในสถานประกอบการท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร.02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0524.04/ 1576

คณะกรรมการผู้ดุษฎีบัณฑิต

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

11 เมษายน 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการ บริษัท แก่งกระจานรีเวอร์ไซด์ รีสอร์ท

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาและพัฒนารูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุ
ภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา" และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2547
คณะกรรมการผู้ดุษฎีบัณฑิต จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์
ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย กับพนักงานและผู้มาใช้
บริการภายในสถานประกอบการท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร.02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0524.04/ 1576

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

11 เมษายน 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการ บริษัท แก่งกระจานวิเวอร์ไซด์ รีสอร์ท

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาและพัฒนารูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา" และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2547 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย กับพนักงานและผู้มาใช้บริการภายในสถานประกอบการท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร.02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0524.04/ 1576

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

11 เมษายน 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ศูนย์คลินิก การแพทย์แผนไทยประยุกต์ ธนวันดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาและพัฒนารูปแบบเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา" และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2547 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย กับพนักงานและผู้มาใช้บริการภายในสถานพยาบาลท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร.02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศร 0524.04/ 1576

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

11 เมษายน 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน เชียงรายฮิลล์ รีสอร์ท

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาและพัฒนาารูปแบบเครื่องจักสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุ
ภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา" และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2547
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์
ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย กับพนักงานและผู้มาใช้
บริการภายในสถานประกอบการท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร.02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0524.04/ 1576

คณะกรรมการอุดมศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๗ เมษายน 2548

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ศูนย์สุขภาพและความงาม KK

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อการวิจัย

ด้วย นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาและพัฒนารูปแบบเครื่องจักรสานไม้ไผ่ประเภทบรรจุภัณฑ์ สำหรับธุรกิจสปา" และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2547 คณะกรรมการอุดมศึกษา จึงขอกความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย กับพนักงานและผู้มาใช้บริการภายในสถานประกอบการท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศลักษณ์ กตินหอม)

รองคณบดี กำกับดูแลงานด้านบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

หน่วยบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-737-3000 ต่อ 3692

โทรสาร.02- 326-4325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์
วัน เดือน ปีเกิด	18 เมษายน 2518
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 730/703 บางอ้อริเวอร์ไซด์ทาวเวอร์ 2 อาคาร D ซอยจรัลสนิทวงศ์ 94/1 ถนนจรัลสนิทวงศ์ แขวงบางอ้อ เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700
สถานที่ทำงาน	บริษัท แอมคอกซ์ (ประเทศไทย) จำกัด
ตำแหน่ง	Project Assistant
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2543 สำเร็จการศึกษา ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาศิลปอุตสาหกรรม จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2548 สำเร็จการศึกษา ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้